

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
ZA 2002 R.

Warszawa, 2003 r.

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	3
1. Informacje ogólne.....	4
2. Ogólna charakterystyka zadań UOKiK.....	7
3. Prace legislacyjne.....	17
3.1. Wewnątrzresortowe prace legislacyjne.....	17
3.2. Opiniowanie projektów aktów normatywnych.....	20
4. Realizacja ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.....	24
4.1. Porozumienia ograniczające konkurencję.....	25
4.2. Nadużywanie pozycji dominującej.....	39
4.3. Kontrola koncentracji przedsiębiorców.....	65
4.4. Orzecznictwo sądowe w sprawach antymonopolowych.....	70
4.5. Kary pieniężne.....	89
5. Realizacja przepisów ustawy o dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców.....	91
6. Realizacja przepisów ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.....	97
7. Realizacja przepisów z zakresu niedozwolonych postanowień umownych.....	108
8. Realizacja przepisów ustawy o języku polskim.....	116
9. Realizacja ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów.....	118
10. Obowiązki Prezesa UOKiK wynikające z odrębnych regulacji.....	123
11. Współpraca z zagranicą, kontakty z organami wspólnotowymi, analizy rynku oraz działalność informacyjna Urzędu.....	126

WSTĘP

Z dniem 1 kwietnia 2001 r. weszła w życie nowa ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. nr 122 poz. 1319 z późn. zm.). Regulacja ta, zwana dalej „ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów” zastąpiła ustawę z dnia 24 lutego 1990 roku o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie konsumentów (Dz. U. z 1999 roku nr 52, poz. 547 z późn. zm.).

Rozwiązania przyjęte w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów uwzględniają dotychczasowe doświadczenia Urzędu, oparte na orzecznictwie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dawniej Sądu Antymonopolowego) oraz konieczność zbliżenia polskich przepisów do rozwiązań wspólnotowych. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów rozszerza dotychczasowe uprawnienia Prezesa UOKiK w sferze oddziaływania na strukturę podmiotową rynku poprzez objęcie kontrolą ex ante przejęcia bezpośredniej lub pośredniej kontroli przez osobę/osoby lub przedsiębiorcę/przedsiębiorców nad całym lub częścią jednego lub więcej przedsiębiorców. Ustawa modyfikuje zasady kontroli koncentracji w gospodarce rezygnując z kontroli koncentracji o charakterze bagatelnym. Wzmacnia także instrumenty przeciwdziałające stosowaniu praktyk ograniczających konkurencję poprzez m.in. rezygnację ze stosowania klauzuli rozsądku w odniesieniu do nadużywania pozycji dominującej.

Na wniosek Prezesa UOKiK, Prezes Rady Ministrów w dniu 31 grudnia 2001 roku nadał Urzędowi Statut (później wprowadzono zmiany statutu). Rozwiązania organizacyjne przyjęte w Statucie odpowiadają zarówno zadaniom, jakie ma realizować Prezes UOKiK, zgodnie m. in. z ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów, jak i sprzyjają działaniom zmierzającym do przygotowania Urzędu do pracy w strukturach Unii Europejskiej. Zgodnie ze Statutem w skład centrali UOKiK wchodzi: Departament Prawny i Orzecznictwa Europejskiego, Departament Przemysłu i Infrastruktury, Departament Instytucji Finansowych Usług i Rolnictwa, Departament Monitorowania Pomocy Publicznej, Departament Unii Europejskiej i Nadzoru Rynku, Departament Analiz Rynku, Departament Polityki Konsumenckiej, Departament Współpracy z Zagranicą i Komunikacji Społecznej.

1. Informacje ogólne.

1.1 Prezes UOKiK jest centralnym organem administracji rządowej właściwym w sprawach ochrony konkurencji i konsumentów. Prezes UOKiK wykonuje swoje zadania (określone w art. 26 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów) przy pomocy Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

W skład kierownictwa Urzędu wchodzi: Pan dr Cezary Banasiński – Prezes Urzędu, Pani Ewa Kubis – Wiceprezes Urzędu oraz Pani Elżbieta Ostrowska – Wiceprezes Urzędu.

W skład Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wchodzi centrala i 9 delegatur: Delegatura UOKiK w Bydgoszczy – województwa: kujawsko-pomorskie i warmińsko-mazurskie,

Delegatura UOKiK w Gdańsku – województwa: pomorskie i zachodniopomorskie,

Delegatura UOKiK w Katowicach – województwa śląskie i opolskie,

Delegatura UOKiK w Krakowie – województwa małopolskie i podkarpackie,

Delegatura UOKiK w Lublinie – województwa lubelskie i podlaskie,

Delegatura UOKiK w Łodzi – województwa łódzkie i świętokrzyskie,

Delegatura UOKiK w Poznaniu – województwo wielkopolskie,

Delegatura UOKiK we Wrocławiu – województwa dolnośląskie i lubuskie,

Delegatura UOKiK w Warszawie – województwo mazowieckie.

1.2. Stan zatrudnienia w Urzędzie w 2002 roku, strukturę zawodową, wiek pracowników i fluktuację kadr zatrudnionych w Urzędzie oraz zmiany w stanie zatrudnienia ilustrują poniższe zestawienia i tabele.

1.2.1. Stan zatrudnienia w Urzędzie	osoby	etaty
- 1 stycznia 2002 r.	221	116
- 31 grudnia 2002 r.	234	229
- średnio w roku	214	209

1.2.2. Struktura zawodowa i wiekowa pracowników UOKiK wg stanu na 31.12. 2002 r.

Tabela nr 1

Wiek w latach ukończonych	Prawnicy	Ekonomiści	Inne zawody	Razem	% do ogółu zatrudnionych
do 30 lat	83	8	24	115	49,1

30 – 40	17	19	14	50	21,4
40 – 55	16	30	11	57	24,4
Pow. 55	2	7	3	12	5,1
Razem	118	64	52	234	100,0
% do ogółu zatrudnionych	50,4	27,4	22,2	100,0	X

1.2.3. Fluktuacja kadr w 2002 r.

	osoby	etaty
- zatrudniono	52	50
- zwolniono	38	36

1.2.4. Zmiany w stanie zatrudnienia w Urzędzie w latach 1991 – 2002 ilustruje tabela nr 2.

Tabela nr 2

Lata	Zatrudnienie ogółem w UOKiK	% wzrostu	Zatrudnienie ogółem w GIIH	% wzrostu	Zatrudnienie ogółem w GP UOKiK	% wzrostu	Ogółem część 53	% wzrostu
1990 ¹	43						43	
1991	105	144,2					105	144,2
1992	108	2,9					108	2,9
1993	120	11,1					120	11,1
1994	150	25,0					150	25,0
1995 ²	150	0					150	0
1996	169	12,7					169	12,7
1997	183	8,3	48				231	36,7
1998	186	1,6	44	-2,3			230	-0,4
1999	192	3,2	44	0			236	2,6
2000	197	2,6	63	43,2	15		275	16,5
2001	222	12,7	92	46,0	15	0	329	19,6
2002 ³	214	0	148	60,9			362	10,0

¹ - za lata 1990 – 1994 faktyczne zatrudnienie wg sprawozdań (brak danych w ustawach budżetowych),

² - od 1995 roku – limit etatów wg ustaw budżetowych,

³ - od 2002 roku ustawa budżetowa nie określa limitów zatrudnienia dla pracowników pozostałych (stanowiska pomocnicze, np. kierowcy, sprzątaczk, a w GIIH także Główny Inspektor i jego Zastępcę oraz pracownicy Gospodarstwa Pomocniczego).

1.3. Budżet roczny UOKiK wg ustawy budżetowej na 2002 r.

- dochody	1.400 tys. zł,
- wydatki	22.278 tys. zł,
z tego:	
- Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów	13.193 tys. zł,
- Główny Inspektorat Inspekcji Handlowej	7.185 tys. zł,
- dotacje na finansowanie zadań państwowych z zakresu ochrony konsumentów zleczanych do realizacji stowarzyszeniom	1.900 tys. zł.

1.4. Zakres zadań i kompetencji powstałego i działającego na podstawie ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym Urzędu Antymonopolowego zostały od 1 października 1996 r. w ramach reformy centrum gospodarczego w istotny sposób poszerzone. Zadania realizowane do tego czasu przez Urząd Antymonopolowy realizuje obecnie Prezes UOKiK, który jest centralnym organem administracji rządowej. Równocześnie Prezesowi UOKiK został wówczas podporządkowany Główny Inspektorat Państwowej Inspekcji Handlowej. Prezesowi UOKiK poza wykonywaniem zadań, które dotychczas wykonywał Urząd Antymonopolowy powierzono rolę wiodącą w zakresie tworzenia i realizacji polityki konsumenckiej Rządu. Powierzenie znaczącej funkcji w tym obszarze Prezesowi UOKiK wynikało z konieczności właściwego połączenia polityki prokonkurencyjnej i prokonsumenckiej z ponadresortowym charakterem organu. W przeciwieństwie do regulacji w dziedzinie konkurencji, podstawy prawne ochrony konkurencji uznano wtedy za niewystarczające. Standardy ochrony prawnej konsumentów odbiegały znacznie od obowiązujących w Unii Europejskiej. W tej sytuacji za ważną sprawę w działaniach Urzędu uznano konieczność podwyższenia prawnych standardów ochrony konsumenta przez implementację do ustawodawstwa polskiego dyrektyw konsumenckich Unii Europejskiej, nowelizację ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji i ustawy o Państwowej Inspekcji Handlowej. Efektem rozpoczętych wówczas działań było przyjęcie przez Sejm w następnych latach ustaw: o ochronie konkurencji i konsumentów, o ogólnym bezpieczeństwie produktu, o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, o kredycie konsumenckim

oraz o Inspekcji Handlowej. Istotnym momentem w działaniach zmierzających do ochrony interesów konsumentów było również powołanie powiatowych (miejskich) rzeczników konsumentów. Przy realizacji zadań dotyczących zapewnienia powszechnego dostępu do informacji i edukacji konsumenckiej oraz świadczenia poradnictwa konsumenckiego Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów posiłkował się między innymi zlecaniem zadań organizacjom konsumenckim, takim jak: Federacja Konsumentów, Stowarzyszenie Konsumentów Polskich. Organizacje te Urząd włączył do przygotowania i prowadzenia cyklu szkoleń dla powiatowych i miejskich rzeczników konsumentów.

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów bardzo intensywnie współpracował z Ministerstwem Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej przy tworzeniu projektu ustawy o dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców. Współpraca ta wynikała z faktu, że na mocy wymienionej ustawy organem nadzorującym pomoc publiczną (zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami Rządu) miał się stać Prezes UOKiK. Decyzją Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z 28 października 1998 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów faktycznie przejął od Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej funkcję organu monitorującego pomoc publiczną w Polsce. Po wejściu w życie ustawy z dnia 27 lipca 2002 r (Dz. U. Nr 141 poz. 1177) o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców Prezes UOKiK jest odpowiedzialny za kontrolowanie zasad udzielania pomocy publicznej w Polsce z punktu widzenia jej zgodności z ustawą i umowami międzynarodowymi, których stroną jest Rzeczpospolita Polska. Do zadań Prezesa UOKiK należy również zbieranie i rejestrowanie oraz przetwarzanie informacji o udzielonej pomocy oraz ocena skuteczności i aktywności udzielanej pomocy. Powołany w Urzędzie Zespół Pomocy Publicznej, który formalnie rozpoczął działalność 1 października 1999 r. został w późniejszym okresie przekształcony w Departament Pomocy Publicznej (aktualnie Departament Monitorowania Pomocy Publicznej).

2. Ogólna charakterystyka zadań UOKiK

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów wzmacnia znacząco rolę i uprawnienia organu antymonopolowego, ale jednocześnie ogranicza zakres działania tylko do przypadków o większym znaczeniu dla rynku, które mogą mieć wpływ na konkurencję.

Obecne regulacje prawne w dziedzinie polityki konkurencji są - generalnie - adekwatne do potrzeb i zbliżone do rozwiązań europejskich. Przewidują one uprawnienia Prezesa

UOKiK w zakresie oddziaływania na strukturę podmiotową rynku (kontrola koncentracji, decyzje o podziałach przedsiębiorców lub ich rozwiązaniu) oraz przeciwdziałania antykonkurencyjnym zachowaniom podmiotów (porozumieniom ograniczającym konkurencję i nadużywaniu pozycji dominującej). Ponadto Prezes UOKiK posiada kompetencje opiniodawcze w ramach procedur antydumpingowych i ochrony przed nadmiernym importem, wynikające z ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o ochronie przed przywozem na polski obszar celny towarów po cenach dumpingowych (Dz.U. Nr 123, poz. 1352) oraz prawo dodatkowej kontroli ex post w przypadku transakcji kapitałowych dokonywanych przez narodowe fundusze inwestycyjne.

Przepisy polskiego prawa antymonopolowego mają zastosowanie do wszystkich sektorów gospodarczych oraz podmiotów reprezentujących wszystkie formy własności. Prawo to ma zastosowanie także do związków przedsiębiorców (izby gospodarcze, zrzeszenia przedsiębiorców i inne organizacje przedsiębiorców).

Zadania z zakresu ochrony konkurencji oraz ochrony interesów konsumentów realizuje Prezes UOKiK. Prezes jest centralnym organem administracji rządowej, podporządkowanym Prezesowi Rady Ministrów. Prezes UOKiK jest organem niezależnym w zakresie merytorycznych rozstrzygnięć podejmowanych w drodze decyzji, a więc w zakresie wszystkich spraw indywidualnych z zakresu ochrony konkurencji. Inne organy administracji rządowej, w szczególności ministrowie sektorowi, nie mogą wpływać na decyzje Prezesa UOKiK, co gwarantuje pełną jego niezależność od polityk sektorowych w wykonywaniu zadań. Wzmocnieniem niezależności Prezesa UOKiK w rozpatrywaniu spraw w drodze decyzji jest tryb odwoławczy – odwołania rozpatrywane są przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Prezes UOKiK powoływany jest na 5-letnią kadencję w drodze konkursu i może zostać odwołany ze stanowiska przez Prezesa Rady Ministrów tylko w szczególnych przypadkach. Wprowadzenie kadencji i kryteriów merytorycznych przy powoływaniu Prezesa UOKiK jest środkiem gwarantującym fachowość i niezależność Prezesa UOKiK od wpływów politycznych. Przyjęcie takiego rozwiązania jest potwierdzeniem traktowania w Polsce spraw ochrony konkurencji jako jednego z priorytetów polityki gospodarczej. Równocześnie usytuowanie Prezesa UOKiK w strukturze organów administracji rządowej umożliwia mu branie czynnego udziału w pracach nad rządowymi programami gospodarczymi i wpływanie na ich kształt w celu przeciwdziałania – jeśli jest to konieczne – wprowadzaniu rozwiązań negatywnie oddziałujących na konkurencję.

Do zakresu zadań Prezesa UOKiK należy w szczególności:

- sprawowanie kontroli przestrzegania przez przedsiębiorców przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w tym wydawanie rozstrzygnięć w sprawach z zakresu porozumień ograniczających konkurencję, nadużywania pozycji dominującej na rynku oraz koncentracji przedsiębiorców,
- nadzorowanie pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom na podstawie odrębnych przepisów, w szczególności dokonywanie oceny skuteczności oraz efektywności pomocy publicznej i skutków jej udzielenia w sferze konkurencji,
- ochrona interesów konsumentów poprzez występowanie do przedsiębiorców i ich związków w sprawach ochrony praw konsumentów, współpraca z organami samorządu terytorialnego, do których zadań statutowych należy ochrona interesów konsumentów, nadzór nad ogólnym bezpieczeństwem produktów przeznaczonych dla konsumentów, wydawanie publikacji edukacyjnych popularyzujących wiedzę o prawach konsumentów,
- opracowywanie lub opiniowanie projektów aktów prawnych dotyczących praktyk monopolistycznych, rozwoju konkurencji lub warunków jej powstawania, a także ochrony interesów konsumentów oraz składanie wniosków w sprawie zmian przepisów w zakresie ochrony praw konsumentów,
- przygotowywanie rządowych projektów polityki rozwoju konkurencji i polityki ochrony konsumentów,
- współpraca z zagranicznymi i międzynarodowymi organizacjami i organami w zakresie ochrony konkurencji oraz realizacja zobowiązań międzynarodowych RP w zakresie współpracy i wymiany informacji w sprawach ochrony konkurencji i pomocy publicznej udzielanej przez państwo,

Zakres działania Prezesa UOKiK obejmuje sprawy szeroko rozumianej konkurencji i ochrony konsumentów, dotyczące zarówno ochrony rynku i konsumentów przed antykonkurencyjnymi zachowaniami przedsiębiorców, jak też wpływającymi negatywnie na konkurencję działaniami agend państwowych.

Prezes UOKiK, pomimo że nie jest członkiem Rady Ministrów, bierze udział w pracach legislacyjnych na takich samych zasadach, jak ministrowie. W ramach działalności legislacyjnej ma prawo do przygotowania, uzgadniania i przedkładania do akceptacji Radzie Ministrów projektów aktów prawnych dotyczących dziedzin, za które odpowiada, a także uczestniczy w pracach nad projektami przygotowywanymi przez inne organy, opiniując te projekty i uczestnicząc w ich uzgodnieniach. Nie posiada prawa wydawania aktów prawa powszechnie obowiązującego.

Prezes UOKiK bierze ponadto udział w posiedzeniach Rady Ministrów, bądź na zaproszenie, bądź z własnej inicjatywy, w sprawach dotyczących konkurencji, a także realizuje obowiązek wynikający z przepisów uchwały nr 49 Rady Ministrów z dnia 19 marca 2002 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (MP Nr 13, poz. 221), tzn. uzgadnia (konsultuje) ze wszystkimi resortami dokumenty rządowe.

Prezes UOKiK przygotowuje, zgodnie z ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów, projekty rządowych programów rozwoju konkurencji oraz współdziała w pracach nad programami rządowymi, przygotowywanymi przez inne organy, dotyczącymi różnych obszarów, jeśli łączą się ze sprawą ochrony konkurencji i konsumentów.

Prezes UOKiK jest jedynym organem państwowym odpowiedzialnym za realizację ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Ustanowienie organów regulacyjnych w dziedzinie energetyki i telekomunikacji nie zmieniło tego stanu: utrzymany został rozdział kompetencji, Prezes UOKiK odpowiada za przeciwdziałanie praktykom (porozumieniom, nadużyciu pozycji dominującej) oraz za niedopuszczanie do nadmiernej koncentracji rynkowej, organy regulacyjne zaś – za pozostałe zagadnienia, o charakterze regulacyjnym.

Szereg szczególnych obowiązków Prezesa UOKiK wynika z odrębnych regulacji ustawowych. Szczegółowy sposób realizacji obowiązków Prezesa UOKiK, wynikających z odrębnych regulacji prawnych jest przedstawiony w końcowej części sprawozdania.

Postępowanie przed Prezesem UOKiK jest postępowaniem administracyjnym. Zawiera jednak pewne elementy postępowania cywilnego. Oznacza to, że co do zasady postępowanie przed Prezesem UOKiK toczy się według przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W sprawach nieuregulowanych stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego oraz Kodeksu postępowania cywilnego (w zakresie dotyczącym postępowania dowodowego).

Postępowanie antymonopolowe może być wszczęte na wniosek lub z urzędu. Może ono być wszczęte przed upływem 5 lat od końca roku, w którym dopuszczono się naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W postępowaniu obowiązuje zasada pisemności (generalna zasada dla postępowań administracyjnych), Prezes UOKiK może jednak przeprowadzić rozprawę. Rozprawy są jawne, z wyłączeniem tych rozpraw (ich części), podczas których rozpatrywane są informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa lub inne tajemnice chronione przepisami prawa.

Dowodami w postępowaniu mogą być dokumenty, zeznania świadków, opinie biegłych lub instytutów naukowych i naukowo-badawczych. W ramach postępowania Prezes UOKiK

może również żądać wszelkich koniecznych informacji od przedsiębiorców lub ich związków. Również organy administracji publicznej są zobowiązane do udostępniania Prezesowi UOKiK znajdujących się w ich posiadaniu akt oraz informacji, istotnych dla toczącego się postępowania antymonopolowego.

W toku postępowania przed Prezesem UOKiK możliwe jest przeprowadzenie kontroli u każdego przedsiębiorcy (związku przedsiębiorców) w zakresie objętym tym postępowaniem. Kontrolującemu pracownikowi Urzędu (Inspekcji Handlowej) przysługują daleko idące kompetencje – ma on prawo wstępu na grunty oraz do budynków, lokali i środków transportu kontrolowanego, może żądać udostępnienia akt, ksiąg, wszelkich dokumentów i nośników informacji związanych z przedmiotem kontroli oraz ich odpisów i wyciągów, a także sporządzać z nich notatki, może wreszcie żądać od kontrolowanego lub osób uprawnionych do jego reprezentowania ustnych wyjaśnień. Szczególnym uprawnieniem jest prawo dokonania przeszukania pomieszczeń lub rzeczy – można go dokonywać za zgodą Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów może przy przeszukaniu korzystać z pomocy Policji lub innych organów kontroli państwowej.

Kontrolowany w toku kontroli ma obowiązek współdziałania (z wyjątkiem sytuacji, kiedy mogłoby to narazić jego lub jego bliskich na odpowiedzialność karną) – niedopełnienie tego obowiązku skutkować może nałożeniem sankcji finansowej.

W toku kontroli Prezes UOKiK może dokonać zabezpieczenia dokumentów i innych przedmiotów mogących stanowić dowód w sprawie. Na postanowienie o zabezpieczeniu osobom, których prawa zostały naruszone, przysługuje zażalenie do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Zażalenie to nie wstrzymuje jednakże dokonania zabezpieczenia.

Decyzje Prezesa UOKiK podlegają kontroli Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (przysługuje od nich odwołanie do sądu). Sąd bada również niektóre postanowienia Prezesa UOKiK wydane w toku postępowania – jeżeli ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów przewiduje możliwość wniesienia na nie zażalenia. Postępowanie w sprawach odwołań i zażaleń toczy się według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniach w sprawach gospodarczych. Odwołania przekazuje się do sądu za pośrednictwem Prezesa UOKiK. Jeżeli Prezes UOKiK uzna odwołanie za słuszne, może uchylić albo zmienić własną decyzję, wydając nową decyzję, od której także przysługuje odwołanie. Przed przekazaniem decyzji do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Prezes UOKiK może przeprowadzić dodatkowe postępowanie, w celu wyjaśnienia zarzutów podniesionych w odwołaniu.

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów może oddalić odwołanie od decyzji, jeżeli nie ma podstaw jego uwzględnienia, odrzucić je ze przyczyn formalnych (niedotrzymanie terminu, niezuzupełnienie braków w odwołaniu) lub uwzględnić odwołanie. W tym ostatnim przypadku sąd zmienia decyzję w całości lub części i orzeka co do istoty sprawy.

Działania kontrolne ze strony organów nadzorujących rynki o specyficznym charakterze nie wyłączają kontroli łączeń ze strony organu antymonopolowego dokonywanej według kryteriów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Kontrola łączeń prowadzona według kryteriów „branżowych” i kontrola z punktu widzenia ochrony konkurencji są jednak traktowane jako działania komplementarne. Ocenę także potwierdza zamieszczenie w niektórych ustawach branżowych przepisów antymonopolowych, dotyczących głównie połączeń (fuzji), umożliwiające Prezesowi UOKiK ocenę łączeń według kryteriów bardziej odpowiadających specyfice rynku. Przykładem tego są rozdziały „antymonopolowe” w ustawach: o funduszach inwestycyjnych i o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych.

W polskim prawie równolegle funkcjonują dwie ustawy, których zadaniem jest ochrona konkurencji: ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów i ustawa z dnia 16 kwietnia 1993r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji; obie ustawy są prawnymi instrumentami mającymi na celu praktyczną realizację konstytucyjnej zasady wolności gospodarczej (art. 20, art. 22 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej). O ile celem ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest w pierwszym rzędzie ochrona swobody konkurencji – to celem ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji jest zapewnienie, aby konkurencja pomiędzy przedsiębiorcami zachodziła w sposób uczciwy.

Ochronę przed zachwianiem lub wypaczeniem reguł konkurencji pomiędzy przedsiębiorcami na rynku i nadanie jej charakteru uczciwego zapewnia ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Ustawa ta reguluje zapobieganie i zwalczanie nieuczciwej konkurencji w działalności gospodarczej, w szczególności produkcji przemysłowej i rolnej, budownictwie, handlu i usługach – w interesie publicznym, przedsiębiorców oraz klientów, a zwłaszcza konsumentów. Konstrukcja ustawy opiera się na wspólnym dla całości uregulowania określeniu czynu nieuczciwej konkurencji w postaci klauzuli generalnej – art. 3 ustawy. Zastosowanie klauzuli generalnej pozwala określić czyn nieuczciwej konkurencji jako działanie podjęte w związku z działalnością gospodarczą, które jest naganne, ponieważ zagraża bądź narusza interesy innego przedsiębiorcy lub klienta. Przestanką uznania za czyn nieuczciwej konkurencji takiego działania jest jego bezprawność.

Zwalczanie nieuczciwej konkurencji, w przeciwieństwie do zwalczania praktyk antykonkurencyjnych, ma być zapewnione środkami prawa cywilnego i karnego. Podstawowe znaczenie mają instrumenty cywilnoprawne, natomiast środki administracyjne w obowiązującym stanie prawnym mają ograniczoną przydatność.

Przedsiębiorca zarzucający popełnienie czynu zabronionego w zakresie nieuczciwej konkurencji powinien wykazać naruszenie bądź zagrożenie naruszenia swojego prawnie chronionego interesu. Przedsiębiorcy ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji przyznaje pełen katalog roszczeń: żądanie zaniechania niedozwolonych działań, usunięcia ich skutków, złożenia oświadczenia odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie, naprawienia wyrządzonej szkody, wydania bezpodstawnie uzyskanych korzyści, z którymi samodzielnie może wystąpić na drogę postępowania sądowego. Nie jest ponadto wykluczona możliwość sądowego dochodzenia roszczeń na podstawie innych przepisów, między innymi: roszczenia odszkodowawczego i roszczenia o zadośćuczynienie opartego na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego, roszczenia przewidzianego w ustawie o znakach towarowych, w tym żądanie unieważnienia prawa z rejestracji znaku towarowego, roszczenia przewidziane w prawie prasowym i prawie autorskim.

Postępowanie w sprawach czynów nieuczciwej konkurencji jest postępowaniem sądowym, toczy się przed sądem powszechnym. Legitymację do występowania w sprawach mają:

- przedsiębiorca,
- Prezes UOKiK.

W praktyce w przypadku stwierdzenia naruszenia przez przedsiębiorcę ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, Prezes UOKiK wzywa go do dobrowolnego zaniechania zakazanych praktyk. Jeżeli przedsiębiorca nie podporządkowuje się wezwaniu, wtedy Prezes UOKiK kieruje sprawę na drogę sądową, składając pozew przeciwko przedsiębiorcy. Z reguły wezwany przedsiębiorca dobrowolnie uwzględnia stanowisko Prezesa UOKiK, dzięki czemu unika się długotrwałej i kosztownej niekiedy procedury sądowej.

Swoje działania przeciwko czynom nieuczciwej konkurencji Prezes UOKiK podejmuje z urzędu. Niemniej podstawą działań są otrzymywane z całej Polski informacje – od delegatur UOKiK, jednostek Inspekcji Handlowej, bądź zawarte w skargach konsumentów.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie zawiera żadnych wyłączeń podmiotowych odnoszących się bezpośrednio do małych i średnich przedsiębiorców.

Wyłączenia te mogą pośrednio wynikać z zawartych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów reguł *de minimis*. Zasady te dotyczą wszystkich przedsiębiorców a nie tylko małych i średnich, o ile posiadają oni nieznaczne udziały w rynku, aczkolwiek w dużym stopniu odnosi się ona do przedsiębiorców niewielkich. Zakaz zawierania porozumień nie ma zastosowania do porozumień o niewielkim znaczeniu (tzw. porozumień bagatelnych). Wyłączenia te dotyczą porozumień zawieranych między konkurentami, jeżeli ich łączny udział w rynku nie przekracza 5 %, jak również porozumień zawieranych między przedsiębiorcami działającymi na różnych szczeblach obrotu, jeżeli ich łączny udział w rynku nie przekracza 10 %. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów określa zatem, za pomocą kryterium ilościowego, tj. udziału w rynku, granice bagatelności. Porozumienia bagatelne traktuje się jako dozwolone, ponieważ nie powodują odczuwalnego ograniczenia konkurencji. Brak ograniczenia konkurencji wynika ze słabej pozycji rynkowej uczestników porozumienia.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie przewiduje obowiązku zgłaszania Prezesowi UOKiK zamiaru koncentracji dokonywanych przez przedsiębiorców o niewielkich obrotach. Zgodnie bowiem z nową regulacją zamiar koncentracji nie podlega zgłoszeniu organowi antymonopolowemu, jeżeli łączny obrót przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji nie przekracza równowartości 50 mln EURO. Podobnie, jeżeli obrót osiągnięty na obszarze Polski przez przedsiębiorcę (nad którym ma nastąpić przejęcie kontroli, którego akcje lub udziały będą objęte lub nabyte, z którego akcji lub udziałów ma nastąpić wykonywanie praw) nie przekroczył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w żadnym z dwóch lat obrotowych poprzedzających zgłoszenie równowartości 10 mln EURO, transakcja taka nie podlega również zgłoszeniu Prezesowi UOKiK. W praktyce może zdarzyć się, że w wyniku opisaney wyżej transakcji dojdzie do istotnej koncentracji na rynku, wtedy niezbędna będzie kontrola *ex post* ewentualnych praktyk ograniczających konkurencję. Niemniej regulacja ta powinna sprzyjać rozwojowi małych i średnich przedsiębiorców, które w dowolny sposób i bez kontroli administracyjnej będą mogły łączyć się z dużymi przedsiębiorcami (wchodzić w skład grup kapitałowych), dzięki czemu uzyskają możliwość uczestniczenia m.in. w efektach przedsięwzięć innowacyjnych i wdrożeniowych podejmowanych przez te przedsiębiorstwa, w tym przedsięwzięć służących wprowadzeniu systemu jakości, a tym samym zwiększaniu konkurencyjności wyrobów własnych.

Ponadto, ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów przewiduje zwolnienie przedsiębiorców z obowiązku zgłoszenia zamiaru koncentracji, jeżeli ich łączny udział w rynku nie przekracza 20 %. Rozwiązaniem tym objęci są wszyscy przedsiębiorcy, ale jest ona

istotna dla małych i średnich przedsiębiorców, którzy podejmą działania koncentracyjne mające na celu sprostanie wymogom konkurencji, zwłaszcza na rynkach lokalnych.

Obowiązujące w latach 90-tych prawo konkurencji (ustawa o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów) nie przewidywało wyłączeń i zwolnień od reguł ogólnych w stosunku do określonych sektorów, rodzajów działalności lub określonych grup podmiotów. Podobnie jest w przypadku ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Wyłączenia tego rodzaju nie zostały przewidziane także w przepisach odrębnych (z wyjątkiem działalności w zakresie gier losowych i loterii pieniężnych – patrz punkt 1 odpowiedzi na pytanie nr 2). Obowiązująca ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów wprowadza wprowadzić pewne odstępstwa od ogólnych reguł, ale mają one zupełnie inny charakter – nie dotyczą danych sektorów, rodzajów działalności ani grup podmiotów, a jedynie pewnych rodzajów umów; mogą również dotyczyć działań przedsiębiorców o małej sile rynkowej lub ekonomicznej.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów zawiera odstępstwo od zakazu zawierania porozumień ograniczających konkurencję w stosunku do porozumień zawieranych przez przedsiębiorców, których łączny udział w rynku nie przekracza określonych w ustawie, niskich progów. Ustawodawca uznał, że porozumienia takie z zasady nie naruszają konkurencji, ze względu na słabą pozycję rynkową ich uczestników. Udział w rynku, którego przekroczenie powoduje powstanie zakazu, nie został przy tym określony jednakowo dla wszystkich porozumień. Udział ten jest wyższy (10%) dla porozumień pionowych niż poziomych (5%), te ostatnie bowiem, jako porozumienia zawierane pomiędzy konkurentami, mają o wiele bardziej istotny wpływ na konkurencję.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów stwarza również możliwość ograniczenia zakresu działania zakazu zawierania porozumień ograniczających konkurencję, w drodze tzw. wyłączeń grupowych. Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia wyłączyć spod zakazu zawierania porozumień monopolistycznych niektóre typy porozumień (uznawanych z zasady za antykonkurencyjne), jeżeli przyczyniają się one do polepszenia produkcji, dystrybucji towarów lub do postępu technicznego lub gospodarczego i zapewniają nabywcy lub użytkownikowi odpowiednią część wynikających stąd korzyści, a przy tym nie nakładają na zainteresowanych przedsiębiorców ograniczeń, które nie są niezbędne do osiągnięcia tych celów i nie stwarzają przedsiębiorcom będącym stronami porozumienia możliwości wyeliminowania konkurencji na rynku właściwym. Aktualnie obowiązują cztery tego rodzaju regulacje: wyłączenie spod zakazu niektórych porozumień dotyczących transferu technologii, wyłączenie spod zakazu niektórych porozumień wertykalnych, wyłączenie spod

zakazu niektórych porozumień z zakresu działalności ubezpieczeniowej oraz wyłączenie spod zakazu niektórych porozumień dotyczących badań i rozwoju i specjalizacji. Wydając tego rodzaju rozporządzenia Rada Ministrów opierała się przede wszystkim na doświadczeniach Polski i Unii Europejskiej w zakresie stosowania prawa konkurencji – doświadczenia te pokazują, że pewne typy porozumień, choć pozornie antykonkurencyjnych, nie pociągają za sobą negatywnych skutków w sferze konkurencji, albo pociągają skutki minimalne, niewspółmierne do przynoszonych przez nie korzyści.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów przewiduje także możliwość zastosowania wyłączenia zakazu zawierania porozumień ograniczających konkurencję przez Prezesa UOKiK. Wyłączenia stosowane przez Prezesa Urzędu mają charakter indywidualny – dotyczą konkretnych porozumień (nie wyłączonych spod zakazu na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów, o który mowa wyżej), co do których toczy się postępowanie administracyjne przed Prezesem UOKiK. Jeżeli indywidualne porozumienie należy do katalogu porozumień zakazanych, ale jednocześnie spełnia (obiektywnie) przesłanki, od jakich ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów uzależnia możliwość objęcia zwolnieniem grupowym (przyczynia się do polepszenia produkcji, dystrybucji towarów lub do postępu technicznego lub gospodarczego, zapewnia nabywcy lub użytkownikowi odpowiednią część wynikających stąd korzyści itp.) Prezes UOKiK kończy postępowanie wydaniem decyzji o niestwierdzeniu stosowania antykonkurencyjnej praktyki.

Prezesowi UOKiK podlega Inspekcja Handlowa. Ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o Inspekcji Handlowej (weszła w życie 1 kwietnia 2001 r.) utrzymuje dotychczasową podległość Inspekcji Handlowej Prezesowi UOKiK.

Ustawa precyzuje zakres kompetencji Inspekcji. Przewiduje się ukierunkowanie działania Inspekcji przede wszystkim na ochronę interesów i praw konsumentów. Zadania w tym zakresie wykonywane są głównie poprzez kontrolę produktów i usług, a także prowadzenie mediacji pomiędzy konsumentami i przedsiębiorcami, organizowanie i prowadzenie polubownych sądów konsumenckich oraz prowadzenie poradnictwa dla konsumentów.

Ustawa o Inspekcji Handlowej ustanawia zasadę wykonywania zadań przez organy Inspekcji na podstawie okresowych planów pracy oraz precyzuje w niezbędnym stopniu zakres działania Głównego Inspektora i wojewódzkiego inspektora Inspekcji Handlowej. Wśród zadań wojewódzkiego inspektora Inspekcji Handlowej przewidziano prowadzenie listy rzeczoznawców do spraw jakości produktów i usług.

Jednym z ustawowych zadań Inspekcji Handlowej jest organizowanie i prowadzenie stałych polubownych sądów konsumenckich. Regulacje zawarte w księdze trzeciej części pierwszej kodeksu postępowania cywilnego są niewystarczające z punktu widzenia potrzeb związanych z zapewnieniem sprawnego funkcjonowania tych sądów.

Ustawa reguluje również podstawowe zasady postępowania Inspekcji. Określone są zasady postępowania kontrolnego i pokontrolnego poprzez ustalenie obowiązków i uprawnień organu Inspekcji i inspektora upoważnionego do wszczęcia i prowadzenia kontroli.

3. Prace legislacyjne

3.1. Wewnątrzresortowe prace legislacyjne

Mimo, że Prezes UOKiK nie posiada kompetencji do stanowienia prawa powszechnie obowiązującego, w Urzędzie - celem wykonania zobowiązań wynikających z rocznego planu prac Rządu – opracowuje się projekty ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony konkurencji, konsumentów i pomocy publicznej. Projekty te, po przeprowadzeniu uzgodnień międzyresortowych i rozpatrzeniu ich przez Komisję Prawniczą przedkładane są do zaakceptowania Radzie Ministrów.

W 2002 r. Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów przygotowywał projekty następujących ustaw:

- ustawy o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców,
- ustawy o zmianie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (we współpracy z Ministerstwem Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej),
- ustawy o zmianie ustawy o kredycie konsumenckim,
- ustawy o konsorcjach konsumenckich,
- ustawy o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (we współpracy z Ministerstwem Sprawiedliwości).

W 2002 roku w Urzędzie toczyły się również prace związane z przygotowaniem projektów aktów prawnych, które stanowią wykonanie delegacji ustawowych:

- a) do ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Dotyczyło one m. in.:
- rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów zmieniającego rozporządzenie w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

- rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wyłączenia niektórych kategorii porozumień, zawieranych między przedsiębiorcami prowadzącymi działalność ubezpieczeniową, spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję,
- rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wyłączenia niektórych kategorii porozumień dotyczących transferu technologii spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję,
- rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wyłączenia określonych porozumień specjalizacyjnych i porozumień badawczo-rozwojowych spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję,
- rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wyłączenia określonych porozumień wertykalnych spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję,
- rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wyłączenia określonych porozumień wertykalnych w sektorze pojazdów samochodowych spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję
- rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie zgłoszenia zamiaru koncentracji przedsiębiorców,
- zarządzenia Prezesa Rady Ministrów zmieniającego zarządzenie w sprawie nadania statutu Urzędowi Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

do ustawy z dnia 22 stycznia 2000 r. o ogólnym bezpieczeństwie produktów. Dotyczyło to:

- rozporządzenia Rady Ministrów zmieniającego rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i znakowania produktów włókienniczych,
- rozporządzenia Rady Ministrów zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków dotyczących bezpieczeństwa zabawek,
- rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie produktów podlegających zatrzymaniu podczas kontroli celnej, trybu postępowania organów celnych przy ich zatrzymywaniu oraz właściwości i zadań organów wydających opinię o tych produktach,

b) do ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. o warunkach dopuszczalności i nadzorowania pomocy publicznej dla przedsiębiorców:

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 października 2002 r. w sprawie dopuszczalności pomocy publicznej udzielanej na prace badawczo-rozwojowe,
- rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie dopuszczalności pomocy publicznej udzielanej na szkolenia na potrzeby określonych przedsiębiorców,

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 listopada 2002 r. w sprawie sprawozdań pozwalających na nadzorowanie pomocy publicznej dla przedsiębiorców oraz sprawozdań o zaległościach przedsiębiorców we wpłatach środków publicznych,
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 listopada 2002 r. w sprawie wzoru formularza informacji o pomocy publicznej uzyskanej przez przedsiębiorcę,
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 listopada 2002 r. w sprawie informacji i sprawozdań przedsiębiorców publicznych korzystających z pomocy publicznej,
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 października 2002 r. w sprawie dopuszczalności pomocy publicznej w sektorze górnictwa węgla,
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 października 2002 r. w sprawie dopuszczalności pomocy publicznej w sektorze hutnictwa żelaza i stali,
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 października 2002 r. w sprawie dopuszczalności pomocy publicznej w sektorze budownictwa okrętowego,
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 października 2002 r. w sprawie dopuszczalności pomocy publicznej w sektorze motoryzacyjnym,
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 października 2002 r. w sprawie dopuszczalności pomocy publicznej w sektorze żeglugi morskiej,
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 października 2002 r. w sprawie dopuszczalności pomocy publicznej w sektorze włókien syntetycznych,
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 października 2002 r. w sprawie dopuszczalności pomocy regionalnej dla przedsiębiorców,
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 października 2002 r. w sprawie dopuszczalności pomocy doraźnej oraz pomocy na restrukturyzację przedsiębiorstw,
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 listopada 2002 r. w sprawie szczegółowych kryteriów uznawania za pomoc publiczną niektórych rodzajów przysporzeń na rzecz przedsiębiorcy,
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 października 2002 r. w sprawie szczegółowego sposobu obliczania wartości pomocy publicznej udzielanej w różnych formach,
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 listopada 2002 r. w sprawie dopuszczalności niezachowania wymogów dotyczących opiniowania pomocy horyzontalnej dla przedsiębiorców.

c) do ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o Inspekcji Handlowej. Dotyczyło to:

- rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 marca 2002 r. w sprawie sposobu współdziałania organów Inspekcji Handlowej z powiatowym (miejskim) rzecznikiem konsumentów, organami administracji rządowej i samorządowej, organami kontroli oraz organizacjami pozarządowymi reprezentującymi interesy konsumentów,
 - rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 lutego 2002 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania organów Inspekcji Handlowej, wzoru legitymacji służbowej pracowników Inspekcji oraz trybu wydawania i wymiany legitymacji,
 - rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 15 kwietnia 2002 r. w sprawie nadania statutu Głównemu Inspektoratowi Inspekcji Handlowej,
 - rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 15 kwietnia 2002 r. w sprawie szczegółowego trybu pobierania i badania próbek produktów przez organy Inspekcji Handlowej.
- d) do ustawy z dnia 28 kwietnia 2000 r. o systemie oceny zgodności, akredytacji oraz zmianie niektórych ustaw. Dotyczyło to:
- rozporządzenia Rady Ministrów zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków i trybu dokonywania oceny zgodności oraz sposobu znakowania zabawek.

3.2. Opiniowanie projektów aktów normatywnych

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zaopiniował w 2002 r., zarówno na etapie uzgodnień międzyresortowych, jak i na późniejszych etapach prac legislacyjnych (Komitet Rady Ministrów, Rada Ministrów), łącznie 2210 rządowych projektów aktów normatywnych oraz stanowisk Rządu do projektów ustaw sejmowych. Opiniując przedmiotowe projekty kierowano się głównie tym, jak wpłyną zawarte w nich rozwiązania na konkurencję, pomoc publiczną oraz sytuację prawną konsumentów. Najistotniejsze ze zgłoszonych uwag do projektów aktów normatywnych to m.in.:

Urząd zgłosił szereg uwag do projektu ustawy o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji. W szczególności zastrzeżenia budziły przepisy dotyczące udzielania koncesji. Podstawowym kryterium udzielenia (bądź nie) koncesji był fakt rozpowszechniania już przez wnioskodawcę programu o określonym zasięgu. Jeżeli ta przesłanka jest spełniona, nie bada się już, czy przedsiębiorca zapewniłby odpowiedni poziom merytoryczny nadawanego programu, czy

posiada odpowiednie możliwości techniczne, czy rzeczywiście mógłby osiągnąć pozycję stwarzającą niebezpieczeństwo monopolizacji rynku itp., czyli argumentów najbardziej istotnych. W uzasadnieniu do projektu wyjaśniano, że przepisy te wprowadzają szczegółowe kryteria oceny, czy udzielenie nie spowoduje osiągnięcia pozycji dominującej. Wynikało z tego, każdy rozpowszechniający więcej niż jeden program o zasięgu ogólnokrajowym posiada pozycję dominującą. Taka interpretacja jest błędna - pojęcie pozycji dominującej (zdefiniowane w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów, funkcjonujące od dawna na rynku i wyjaśniane wielokrotnie w orzecznictwie) można odnieść jedynie do sytuacji, kiedy przedsiębiorca ma na tyle silną pozycję na rynku, że może działać w dużej mierze niezależnie od konkurentów, kontrahentów i konsumentów. Trudno w samej ustawie, nie badając każdorazowo stanu koncentracji na rynku, stwierdzić, że pozycję taką ma np. przedsiębiorca rozpowszechniający dwa (z wielu istniejących) programy ogólnopolskie. W bardzo wielu przypadkach nie będzie miał on na tyle silnej pozycji rynkowej, aby zdominować rynek i zagrozić istnieniu pluralizmu informacyjnego i różnorodności programowej. W związku z powyższym, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zaproponował zrezygnowanie z zaproponowanego przepisu i pozostawienie dotychczas obowiązującego art. 36 ust. 2 pkt 2 ustawy o radiofonii i telewizji, który zapewnia możliwość odmowy wydania koncesji, jeżeli mogłoby to spowodować osiągnięcie przez wnioskodawcę pozycji dominującej w dziedzinie środków masowego przekazu na danym terenie.

Ponadto, analizując przepisy nowelizacji ustawy o radiofonii i telewizji nie można było jednoznacznie stwierdzić, czy przyjęte rozwiązania spełniają wspólnotowe warunki proporcjonalności i przejrzystości oraz ogólne warunki dopuszczalności pomocy publicznej określone w przepisach ustawy o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców. W szczególności wątpliwości budziły opłaty abonamentowe. Nieprzejrzyste zapisy uniemożliwiały bowiem stwierdzenie, czy opłaty te służą jedynie finansowaniu zadań związanych z wykonywaniem zadań misyjnych, czy też współfinansowaniu całej działalności jednostek radiofonii i telewizji publicznej. Ponadto nie wprowadzono obowiązku rozdzielenia rachunkowości związanej z wykonywaniem zadań misyjnych i innych zadań radiofonii i telewizji publicznej (zarówno po stronie kosztów, jak i po stronie przychodów). Projektowane rozwiązanie uniemożliwiało prawidłowe nadzorowanie tej pomocy. Nowelizacja wprowadzała także nową formę pomocy publicznej dla publicznych nadawców radiowych i telewizyjnych, którą jest zwolnienie z opłaty za licencję programową. Konsekwencją tego zapisu było uprzywilejowanie tych nadawców w

stosunku do nadawców komercyjnych, którzy zobowiązani są do ponoszenia wysokich opłat za udzielenie koncesji (art. 40 ustawy o radiofonii i telewizji).

Urząd zgłosił uwagi do projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo telekomunikacyjne. Zgodnie z obowiązującym przepisem, zmiana cen usług telekomunikacyjnych wymagała pisemnego powiadomienia abonenta o zakresie zmian i terminie ich wprowadzenia. W projekcie nowelizacji ta zasada ulegała zmianie – operator, w przypadku podwyższenia cen, byłby obowiązany jedynie do podania do publicznej wiadomości informacji o tym fakcie. Wątpliwe wydawało się odstąpienie od pisemnego powiadamiania abonentów o podwyższeniu ceny, stanowiącej integralną część umowy (taką uwagę zgłosił Urząd). W propozycji nowego brzmienia art. 49 ustawy autor zawarł postanowienie, iż operator publiczny eksploatujący publiczną sieć obowiązany jest do świadczenia usług powszechnych. Obowiązek ten wynikał jednak już bezpośrednio z art. 51 ust. 1 ustawy, który stwierdza, iż operator świadczący usługi powszechne nie może odmówić zawarcia umowy o świadczenie tych usług, nie było więc potrzeby powielania tej regulacji. W kolejnym przepisie projektu dodano zapis, iż na postanowienie Prezesa URTiP w sprawie określenia terminu zakończenia negocjacji o zawarcie umowy o połączeniu sieci służy zażalenie. W opinii Urzędu nie było wystarczających przesłanek (nie wyjaśniono tego w uzasadnieniu) uzasadniających wprowadzenie możliwości wnoszenia zażaleń. Wnoszenie zażaleń może przy tym prowadzić do znacznego wydłużania w czasie trwających negocjacji (co byłoby sprzeczne z celem regulacji zawartej w art. 83 ust. 1) na skutek celowych działań przedsiębiorców, zwłaszcza tych o silnej pozycji rynkowej, dążących do niedopuszczenia do połączenia sieci. Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zaproponował (co najmniej) wprowadzenie przepisu, że wniesienie zażalenia nie przerywa biegu terminu wyznaczonego przez Prezesa URTiP.

Urząd zgłosił uwagi do projektu ustawy – Prawo upadłościowe. Układ (jak wynikało z art. 271 projektu) może zawierać postanowienia o zamianie wierzytelności na akcje lub udziały przedsiębiorcy. Układ przyjęty przez zgromadzenie wierzycieli jest zatwierdzany przez sąd (wraz z odpisem postanowienia zatwierdzającego jest podstawą wpisu w księdze wieczystej i rejestrach), przy czym sąd odmawia zatwierdzenia układu, jeżeli narusza on prawo lub jest oczywiste, że nie będzie wykonany. Nabycie akcji lub udziałów przez wierzyciela w powyższy sposób może stanowić koncentrację podlegającą obowiązkowi zgłoszenia Prezesowi UOKiK na podstawie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 122, poz. 1319 ze zm.). W związku z tym Urząd uznał, że celowe byłoby nałożenie na zgromadzenie wierzycieli obowiązku dostarczenia sądowi, wraz z układem,

również zgody Prezesa UOKiK na nabycie akcji lub udziałów lub wykazania, że w danej sytuacji obowiązek zgłoszenia nie powstaje. Sąd odmawiałby zatwierdzenia układu, jeżeli ww. dokumentów by nie otrzymał.

Urząd ocenił, z punktu widzenia wpływu na konkurencję projekt ustawy o ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia, zgodnie z którym ma powstać jeden Narodowy Fundusz Zdrowia przejmujący zadania dotychczas istniejących Regionalnych Kas Chorych i Kasy Branżowej. Fundusz będzie realizował swoje zadania jako jedna jednostka o strukturze dwuszczeblowej (centrala i szesnaście oddziałów wojewódzkich). W zakresie zawierania umów o udzielanie świadczeń zdrowotnych świadczeniodawcy będą mieli formalnie do czynienia z jednym podmiotem, który będzie funkcjonował przez swoje oddziały wojewódzkie. Proponowana struktura, z punktu widzenia organu antymonopolowego spowoduje koncentrację działalności poprzez zastąpienia kilkunastu Kas Chorych (monopolistów lokalnych) przez jeden Fundusz będący monopolistą krajowym. Z punktu widzenia prawa ochrony konkurencji Fundusz, realizując w warunkach monopolu ustawowego zadania z zakresu organizowania usług o charakterze użyteczności publicznej, będzie - podobnie jak dotychczas Kasy Chorych - podlegał kontroli organu antymonopolowego.

Urząd zgłosił uwagi do projektu ustawy o kinematografii. Projekt określając źródła finansowania Instytutu Sztuki Filmowej wskazywał przeznaczenie jedynie środków publicznych pochodzących z dotacji budżetowej. UOKiK zaproponował aby, w celu zapewnienia przejrzystości przepływu środków publicznych, w projekcie ustawy zawrzeć zapis, że wszystkie dochody wymienione w art. 12 powinny być przeznaczone na realizację celów wynikające z polityki państwa w zakresie rozwoju kinematografii. Projekt przewidywał ponadto połączenie państwowych instytucji filmowych, utworzonych na podstawie obowiązującej ustawy o kinematografii, z Instytutem Sztuki Filmowej. W celu uniknięcia wątpliwości co do wzajemnego stosunku przepisów opiniowanego projektu (przewidującego odrębny tryb połączeń) i ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (w zakresie dotyczącym kontroli koncentracji przedsiębiorców) Urząd proponował dodanie przepisu wprost wyłączającego zastosowanie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zakresie kontroli koncentracji w stosunku do połączeń dokonywanych na podstawie przepisów projektowanej ustawy o kinematografii.

W ramach prac legislacyjnych prowadzonych przez poszczególnych ministrów pracownicy Urzędu, jako przedstawiciele Prezesa UOKiK, uczestniczyli także w międzyresortowych

konferencjach uzgadniających, dotyczących opiniowanych projektów oraz bieżąco uczestniczyli w posiedzeniach Komisji Prawniczej w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

4. Realizacja ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

Zgodnie z ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów postępowanie przed Prezesem UOKiK prowadzone jest jako postępowanie wyjaśniające lub postępowanie antymonopolowe (z wyjątkiem postępowania w sprawach koncentracji przedsiębiorców, które zawsze jest postępowaniem antymonopolowym). Postępowanie wyjaśniające może poprzedzać wszczęcie postępowania antymonopolowego. Prezes UOKiK może wszcząć z urzędu, w drodze postanowienia, postępowanie wyjaśniające, jeżeli okoliczności wskazują na możliwość naruszenia przepisów ww. ustawy, w sprawach dotyczących określonej gałęzi gospodarki oraz w sprawach dotyczących ochrony konsumentów. Natomiast postępowanie w sprawach praktyk ograniczających konkurencję (właściwe postępowanie antymonopolowe) wszczyna się na wniosek lub z urzędu. Z wnioskiem o wszczęcie postępowania antymonopolowego w związku z podejrzeniem naruszenia przepisów ustawy może wystąpić: przedsiębiorca lub związek przedsiębiorców, którzy wykażą swój interes prawny, organ samorządu terytorialnego, organ kontroli państwowej, rzecznik konsumentów, organizacja konsumencka.

W 2002 roku w Urzędzie (Centrala i Delegatury) wydano 580 decyzji Prezesa UOKiK w sprawach antymonopolowych. Statystyka przedstawia się następująco:

1. Decyzje wydane w sprawach porozumień ograniczających konkurencję - 40

w tym:

a) Porozumienia horyzontalne – 29:

- odmowa wszczęcia postępowania – 15,
- stwierdzenie stosowania praktyki i nakazanie jej zaniechania – 13,
- niestwierdzenie stosowania praktyki – 1.

b) Porozumienia wertykalne – 11:

- odmowa wszczęcia postępowania – 5,
- stwierdzenia stosowania praktyki i nakazanie jej zaniechania – 6,
- niestwierdzenie stosowania praktyki – 0.

2. Decyzje wydane w sprawach nadużywania pozycji dominującej - 353

w tym:

- odmowa wszczęcia postępowania – 271
- stwierdzenie stosowania praktyki i nakazanie jej zaniechania – 82,

3. Decyzje wydane w sprawach kontroli koncentracji - 169

W tym:

- zgoda na dokonanie koncentracji – 168,
- zgoda warunkowa – 1,
- zakaz – 0.

Ponadto, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w 2002 r. wszczął 619 postępowań (dotyczących porozumień ograniczających konkurencję, nadużywania pozycji dominujące i kontroli koncentracji), które są w toku (toczą się w 2003 r.).

4.1. Porozumienia ograniczające konkurencję

Na podstawie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane są porozumienia, których celem lub skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku właściwym. Przez porozumienia, zgodnie z definicją zawartą w ustawie, rozumie się nie tylko umowy zawierane między przedsiębiorcami, ale również decyzje związków przedsiębiorców oraz uzgodnienia dokonane w jakiejkolwiek formie przez dwóch lub więcej przedsiębiorców.

Rozwiązanie to bazuje na generalnym zakazie porozumień ograniczających konkurencję i przykładowym wyliczeniu tych, które uznawane są za najbardziej zagrażające konkurencji. Przykładem porozumień horyzontalnych wymienionych w ustawie jest ustalenie bezpośrednio lub pośrednio, cen i innych warunków zakupu lub sprzedaży towarów, podział rynków zbytu lub zakupu, jak również zmowa przetargowa, polegająca na uzgadnianiu przez przedsiębiorców przystępujących do przetargu warunków składanych ofert, w szczególności dotyczących zakresu prac czy ceny.

Katalog porozumień ograniczających konkurencję ma charakter otwarty. Orzecznictwo zatem rozszerza katalog zakazanych porozumień horyzontalnych o inne, również negatywnie oddziałujące na konkurencję.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów przewiduje również dwa rodzaje wyłączeń spod ustawowego zakazu porozumień: wyłączenia ustawowe i wyłączenia grupowe. Wyłączenia ustawowe obejmują porozumienia zawierane między konkurentami, których łączny udział w rynku w roku poprzedzającym zawarcie porozumienia nie przekracza 5 %

oraz porozumienia zawierane pomiędzy przedsiębiorcami działającymi na różnych szczeblach obrotu, których łączny udział w rynku nie przekracza 10%. Są to tzw. porozumienia bagatelne, które traktuje się jako dozwolone. Mogą one co prawda ograniczać konkurencję, jednakże biorąc pod uwagę niewielką siłę rynkową stron takiego porozumienia, uzasadniona jest ocena, że są one na tyle nieistotne, że nie ograniczają samodzielności i możliwości wyboru pozostałym uczestnikom rynku i nie krepują mechanizmów rynkowych.

Druga grupa wyłączeń, tj. tzw. wyłączenia grupowe spod zakazu zawierania porozumień ograniczających konkurencję wprowadzane są w drodze rozporządzeń Rady Ministrów. Odnoszą się one do specyficznych typów umów, które spełniać będą przesłanki wzorowane na art. 81.3 TWE, tj. takie, które przyczynią się do polepszenia produkcji, dystrybucji towarów lub postępu technicznego lub gospodarczego, zapewniają nabywcy lub użytkownikowi odpowiednią część wynikających stąd korzyści i nie nakładają na zainteresowanych przedsiębiorców ograniczeń, a zarazem które nie są niezbędne do osiągnięcia tych celów i nie stwarzają tym przedsiębiorcom możliwości wyeliminowania konkurencji w zakresie znacznej części określonych towarów. Wyłączenia te, ze względu na sposób ich wprowadzania (*ex ante*), stwarzać mają przedsiębiorcom pewność, w jakim zakresie ich działania są legalne, a w jakim naruszają przepisy antymonopolowe.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie zawiera przepisów o charakterze prewencyjnym, które zakazywałyby zawierania porozumień pomiędzy przedsiębiorcami posiadającymi udziały w rynku właściwym powyżej określonego pułapu. Decydujące znaczenie w tej kwestii ma orzecznictwo, które w konkretnej sprawie dokonuje oceny stanu faktycznego, uwzględniając w szczególności strukturę rynku, udziały rynkowe uczestników porozumienia, bariery wejścia na rynek itp.

Porozumienia ograniczające konkurencję są jednym z najbardziej typowych zachowań przedsiębiorców lub ich związków podejmowanych w celu ograniczenia konkurencji na rynku. Ich istotą jest kolektywne zachowanie przedsiębiorców lub ich związków, którego celem lub skutkiem jest wyłączenie, ograniczenie lub istotne zniekształcenie konkurencji. Kilku czy kilkunastu przedsiębiorców, z których każdy z osobna nie posiada siły rynkowej, dobrowolnie rezygnuje z rywalizacji o klienta poprzez lepsze od konkurentów towary, warunki umów, czy też korzystniejsze ceny na rzecz uzgodnionych wspólnie działań skierowanych przeciwko innym uczestnikom rynku. W porozumieniu bierze zatem udział grupa przedsiębiorców, współdziałających ze sobą z zamiarem osiągnięcia celu zakazanego

ustawą. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w art. 4 pkt 4 określa porozumienia jako:

- a) umowy zawierane pomiędzy przedsiębiorcami, między związkami przedsiębiorców oraz między przedsiębiorcami i ich związkami albo niektóre postanowienia tych umów,
- b) uzgodnienia dokonane w jakiegokolwiek formie przez dwóch lub więcej przedsiębiorców lub ich związki,
- c) uchwały lub inne akty związków przedsiębiorców lub ich organów statutowych.

Najnowsze i najbardziej istotne orzeczenia dotyczące porozumień ograniczających konkurencję na przykładach postępowań prowadzonych w Urzędzie Ochrony Konkurencji i Konsumentów w 2002 r.

I. Postępowanie w sprawie porozumienia zawartego pomiędzy PKN Orlen S.A. w Płocku, BP Express w Krakowie oraz KI Klemens I. w Koszalinie. W tej sprawie nie stwierdzono stosowania przez skarżonych przedsiębiorców praktyki ograniczającej konkurencję poprzez zawarcie porozumienia polegającego na bezpośrednim lub pośrednim ustalaniu cen sprzedaży paliwa PB 95 i U 95 na stacjach paliwowych należących do skarżonych przedsiębiorców, na lokalnym rynku miasta Koszalin.

W kwietniu 2001 r., wpłynęło o UOKiK pismo Miejskiego Rzecznika Konsumentów w Koszalinie, w którym wskazał on na niepokojące zachowania rynkowe przedsiębiorców działających na rynku dystrybucji paliw w Koszalinie, polegające na ujednoliceniu cen benzyn, które ustalane są na tym samym poziomie a daty wprowadzania kolejnych ich zmian są ze sobą zbieżne. Organ antymonopolowy podjął, w ramach wszczętego w dniu 14 maja 2001r. postępowania, czynności wyjaśniające. Wyniki przeprowadzonego postępowania, obejmującego okres od stycznia do sierpnia 2001r., potwierdziły, że na dziewięciu – spośród trzynastu działających w Koszalinie – stacjach paliwowych, ceny określonych benzyn kształtowały się, w zależności od miesiąca, na prawie identycznym (styczeń – maj), albo bardzo zbliżonym poziomie (pozostałe badane miesiące). Zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazywał, że w szczególności w pierwszej połowie roku 2001 zmian cen dokonywano jednocześnie, tj. w tych samych dniach i w tej samej wysokości.

Organ antymonopolowy wszczął z urzędu postępowanie antymonopolowe w sprawie nakazania wymienionym przedsiębiorcom zaniechania stosowania praktyki ograniczającej konkurencję przejawiającej się w postaci zawarcia porozumienia, polegającego na

bezpośrednim lub pośrednim ustalaniu cen sprzedaży paliw na należących do nich stacjach paliwowych na lokalnym rynku miasta Koszalin, co mogło stanowić naruszenia art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Rynek właściwy w sprawie zdefiniowano jako rynek paliw płynnych określonego rodzaju, sprzedawanych na stacjach benzynowych w Koszalinie. Zgromadzony materiał dowodowy wskazał, iż łączny udział skarżonych w rynku właściwym wyniósł ponad 90%, co przesądziło o możliwości zastosowania wobec nich przepisu art. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Podstawowym zarzutem, jaki postawiono skarżonym przedsiębiorcom było podjęcie przez nich działań uzgodnionych, polegających na wspólnym ustalaniu i stosowaniu w jednakowej wysokości, cen na sprzedawane przez nich benzyny. W takcie postępowania nie zgromadzono jednak dowodów bezpośrednich na to, że skarżeni przedsiębiorcy zawarli wspólne porozumienie dotyczące zasad regulacji rynku paliw w Koszalinie. Organ antymonopolowy nie wszedł także w posiadanie żadnych innych dokumentów, które świadczyłyby, że działania o takim charakterze miały miejsce. Tym niemniej dla ustalenia czy między firmami objętymi postępowaniem doszło do porozumienia ograniczającego konkurencję, w efekcie którego uzgodniły one i ujednoliciły politykę cenową w Koszalinie, koniecznym było dokonanie oceny racjonalności ich zachowań pod kątem czynników sprzyjających powstawaniu karteli. Spośród czterech skarżonych przedsiębiorców dwóch działa wyłącznie na analizowanym rynku lokalnym, natomiast dwóch pozostałych na rynku krajowym. Pierwsi z nich posiadają całkowitą swobodę w ustalaniu cen, podczas gdy decyzje cenowe pozostałych dwóch podejmowane są poprzez ich centrale. Sam sposób ustalania cen w Koszalinie odpowiada klasycznemu w ekonomii modelowi konkurencji oligopolistycznej, w którym cena produktu nie jest bezpośrednim wynikiem zależności od kosztów, ale wypadkową takich czynników jak: aktualne ceny hurtowe paliw na rynku krajowym, kształtowanie się relacji podaży–popytu, zachowania rynkowe konkurentów, prowadzone akcje promocyjne itp. To, że dystrybutorzy paliw na rynku w Koszalinie stosują takie same lub podobne ceny nie oznacza jednak, że między nimi ustała konkurencja, a oni sami zaniechali działań, mających na celu pozyskanie kupujących. W praktyce wykorzystywane są bowiem rozmaite sposoby „wiązań klientów” z danym dystrybutorem paliw, poprzez różnego rodzaju programy promocyjne i lojalnościowe typu np. *Partnerclub*, *Vitay* oraz sprzedaż na asygnaty, karty stałego klienta i karty *Autopoll*. Ponadto dystrybutorzy konkurują ze sobą przy użyciu innych, niecenowych form współzawodnictwa rynkowego, gdyż – oprócz sprzedaży paliwa – na stacjach oferowane są również usługi dodatkowe, które mogą mieć

istotne znaczenie przy podejmowaniu, przez klientów, decyzji o wyborze danej, a nie innej stacji.

Dodatkowo, przeprowadzone w ramach postępowania dowodowego badania rynkowe, mające na celu ustalenie, czy ci uczestnicy domniemanej zмовы cenowej, którzy działają na rynku krajowym, zachowują się na innych rynkach lokalnych w sposób podobny, jak ma to miejsce w Koszalinie – na tak postawioną kwestię – dały odpowiedź negatywną.

W ocenie organu antymonopolowego w sprawie mamy do czynienia z konkurencją oligopolistyczną. Najbardziej znaczącą cechą przedsiębiorców działających w warunkach oligopolu jest wzajemna zależność ich decyzji cenowych, co oznacza, że taka decyzja podjęta przez jednego uczestnika rynku może w istotny sposób wpływać na sprzedaż firm konkurencyjnych. Z tych też powodów zmuszone są one do bieżącego obserwowania stanu rynku i wnikliwego śledzenia zachowań pozostałych jego uczestników. Samo podążanie przez przedsiębiorcę za cenami konkurenta nie stanowi jeszcze wystarczającego dowodu na istnienie porozumienia i jako takie jest prawnie dopuszczalne.

Decyzja jest prawomocna, nie wniesiono od niej odwołań.

II. Postępowanie w sprawie porozumienia 4 spółek Skarbu Państwa, powstałych w 2000r. na bazie majątku Centralnej Stacji Hodowli Zwierząt i jej oddziałów, ograniczającego konkurencję na rynku usług inseminacyjnych, określonego w art. 5 ust. 1 pkt 1 i 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Na wniosek przedsiębiorcy świadczącego samodzielnie usługi inseminacji zwierząt gospodarskich wszczęto postępowanie antymonopolowe, w toku którego ustalono, iż Spółki te jako jedyne - na właściwych dla siebie obszarach obejmujących od 2 do 4 województw - uprawnione są do dostarczania inseminatorom materiału biologicznego niezbędnego do wykonywania zabiegów inseminacji zwierząt gospodarskich. Równocześnie Spółki same wykonują zabiegi inseminacyjne, konkurując w tym zakresie z inseminatorami indywidualnymi. Każda spółka może sprzedawać inseminatorom materiał biologiczny wyprodukowany przez siebie, jak i pośredniczyć sprzedaży materiału wyprodukowanego przez konkurenta, tj. jedną z 3 pozostałych Spółek. Ustalono, iż w tym ostatnim wypadku, tj. pośredniczenia w sprzedaży Spółka - pośrednik nie pobierała od inseminatora ceny ustalonej przez producenta lecz cenę wynikającą z jej własnego cennika, tak jakby przedmiotem sprzedaży był jej własny materiał biologiczny. W lutym 2002r. Spółki dostosowały zasady sprzedaży do wymogów znowelizowanej ustawy z dnia 20 sierpnia 1997r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 123, poz. 774 ze zm.). Od marca

2002r. w przypadku pośredniczenia pobierały cenę producenta powiększoną o opłatę wynikającą z kosztów pośrednictwa. Jednocześnie, w przypadku gdy Spółki wymieniały się materiałem biologicznym do własnych usług inseminacyjnych – negocjowały jednak ceny materiału we wzajemnym obrocie. Powodowało to, iż koszt pozyskania materiału biologicznego przez Spółkę do własnych usług inseminacyjnych różni się od kosztu tego samego materiału jaki ponosi jej konkurent, tj. inseminator indywidualny. Powyższe działania oceniono jako porozumienie cenowe Spółek oraz narzucanie przez nie zróżnicowanych warunków umów, stwarzających inseminatorom indywidualnym zróżnicowane warunki konkurencji i nakazal ich zaniechania.

Decyzja jest prawomocna, strony postępowania nie wniosły odwołań.

III. Postępowanie antymonopolowe wszczęte z urzędu przeciwko Katowickim Zakładom Wyrobów Metalowych S.A. w Siemianowicach Śląskich, Grodkowskiemu Zakładom Wyrobów Metalowych S.A. w Grodkowie oraz Wytwórni Sprzętu Pożarniczego „OGNIOCHRON” S.A. w Andrychowie w sprawie porozumienia na rynku sprzętu przeciwpożarowego. GZWM z dniem 30.06.2002r. zrezygnował z uczestnictwa w porozumieniu w sprawie utworzenia wspólnej sieci autoryzowanych serwisów podręcznego sprzętu przeciwpożarowego. W związku z powyższym przedmiotowa decyzja została wydana w oparciu o art. 10 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zgodnie z którym nie wydaje się decyzji o której mowa w art. 9 (stwierdzającej praktykę), jeżeli zachowanie rynkowe przedsiębiorcy albo związku przedsiębiorców przestało naruszać zakazy określone w art. 5.

Decyzją Prezesa UOKiK uznano, że działania w/w przedsiębiorców stanowią praktykę ograniczającą konkurencję i stwierdzono zaniechanie stosowania w/w praktyki polegającej na zawarciu porozumienia ograniczającego konkurencję polegającego na ograniczaniu dostępu do rynku lub eliminowaniu z rynku przedsiębiorców nieobjętych porozumieniem poprzez utworzenie wspólnej sieci autoryzowanych serwisów podręcznego sprzętu przeciwpożarowego.

KZWM, GZWM i Ogniochron są trzema wiodącymi producentami podręcznego sprzętu gaśniczego na terenie kraju. W toku postępowania ustalono, że Ogniochron należy uznać za przedsiębiorcę dominującego w stosunku do KZWM w rozumieniu art. 4 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W dniu 02.11.2000r. zawarte zostało porozumienie pomiędzy KZWM, GZWM i Ogniochron w sprawie utworzenia wspólnej sieci autoryzowanych serwisów podręcznego sprzętu przeciwpożarowego. Zgodnie z treścią porozumienia celem jego zawarcia było uporządkowanie rynku serwisowego podręcznego

sprzętu przeciwpożarowego, a Producenci zobowiązali się do opracowania warunków uzyskania i posiadania wspólnej autoryzacji producentów. Z dniem podpisania porozumienia Producenci zobowiązali się do nieudzielania indywidualnych autoryzacji.

Warunki posiadania wspólnej autoryzacji producentów podręcznego sprzętu gaśniczego określają wymogi, jakie musi spełnić przedsiębiorca, aby mógł ubiegać się o przyznanie autoryzacji. Przykładowo można wskazać na: prowadzenie serwisu i sprzedaż podręcznego sprzętu gaśniczego wyłącznie produkcji KZWM, GZWM i Ogniochron (pkt 4); stosowanie w naprawach i konserwacji części zamiennych wyłącznie wyprodukowanych przez Producentów (pkt 5). Równocześnie w przedmiotowych *Warunkach* zawarto zastrzeżenie, iż udzielenie autoryzacji jest niezależną decyzją Producentów. Producenci mogą nie udzielić autoryzacji pomimo spełnienia wymogów zawartych w w/w *Warunkach* przez ubiegającego się o autoryzację. W umowach zawartych z Producentami serwisanci zobowiązali się m.in. do prowadzenia serwisu i naprawy podręcznego sprzętu gaśniczego tylko i wyłącznie w oparciu o części Producentów oraz prowadzenia sprzedaży podręcznego sprzętu gaśniczego wyłącznie pochodzącego od Producentów. Producenci zobowiązali się m.in. do stosowania preferencyjnych cen części zamiennych sprzedawanych autoryzowanym serwisantom oraz do podjęcia przedsięwzięć ograniczających dostęp do części zamiennych tym zakładom konserwującym podręczny sprzęt gaśniczy, które nie gwarantują odpowiedniego standardu usług w tym zakresie. Zgodnie z treścią umowy Producenci są uprawnieni do jej rozwiązania w trybie natychmiastowym w przypadku cofnięcia autoryzacji, bądź też w przypadku rażącego naruszenia postanowień umowy przez autoryzowanego serwisanta. W szczególności za rażące naruszenie umowy uważa się nie wywiązywanie się przez serwisanta z obowiązku prowadzenia serwisu i naprawy podręcznego sprzętu gaśniczego tylko i wyłącznie w oparciu o części producentów oraz prowadzenia sprzedaży podręcznego sprzętu gaśniczego wyłącznie pochodzącego od producentów.

Zgodnie z doktryną oraz orzecnictwem antymonopolowym przez porozumienia należy rozumieć powiązania gospodarcze łączące niezależne (samodzielne) podmioty. W związku z tym porozumienia zawierane pomiędzy podmiotem dominującym, a podmiotem zależnym nie należą do kategorii porozumień o których mowa w art. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W związku z tym, że w świetle zapisu art. 4 pkt 3 ustawy antymonopolowej Ogniochron jest podmiotem dominującym w stosunku do KZWM, w niniejszej sprawie należy przyjąć, że stronami porozumienia ograniczającego konkurencję są Ogniochron wraz z podmiotem zależnym KZWM z jednej strony, i GZWM z drugiej strony. W niniejszej sprawie rynkiem właściwym w ujęciu geograficznym jest rynek krajowy, a towarem podręczny sprzęt

gaśniczy. Celem zawarcia porozumienia przez Producentów było ograniczenie konkurencji na rynku w ten sposób, aby ograniczyć dostęp do rynku lub wyeliminować z rynku innych producentów (również importerów) podręcznego sprzętu gaśniczego. Równocześnie zawarcie tego porozumienia mogło skutkować zaburzeniem konkurencji na rynku właściwym, a także na rynku serwisu w/w sprzętu.

Porozumienie KZWM, GZWM i Ogniochronu wymierzone było w innych producentów podręcznego sprzętu gaśniczego. Producenci w istocie zmierzali więc do podporządkowania sobie w całości rynku produkcji i sprzedaży w/w sprzętu wraz z rynkiem jego serwisu. Producenci nie będący uczestnikami porozumienia utracili możliwość sprzedaży swoich produktów za pośrednictwem przedsiębiorców będących autoryzowanymi serwisantami Producentów. Zobowiązanie autoryzowanych serwisantów do prowadzenia sprzedaży podręcznego sprzętu gaśniczego wyłącznie produkcji KZWM, GZWM i Ogniochronu mogło wywołać i wywołało skutki w postaci ograniczenia innym producentom podręcznego sprzętu gaśniczego dostępu do rynku, co w efekcie mogło skutkować ich eliminacją z rynku. Ponadto producenci nie będący uczestnikami porozumienia utracili możliwość serwisu swoich produktów za pośrednictwem przedsiębiorców będących autoryzowanymi serwisantami Producentów. Producenci nie będący uczestnikami porozumienia wydatkowali środki finansowe na przeszkolenie przedsiębiorców zajmujących się serwisem podręcznego sprzętu gaśniczego, którym wydawano stosowne certyfikaty (autoryzacje). Z chwilą stworzenia wspólnej sieci serwisowej przez Producentów, część przedsiębiorców przeszkolonych przez producentów nie będących uczestnikami porozumienia (którzy uzyskali autoryzacje KZWM, GZWM i Ogniochronu) zaprzestało serwisu produkowanego przez nich podręcznego sprzętu gaśniczego. Aby sprostać konkurentom, przedsiębiorcy nie objęci porozumieniem musieliby wydatkować znaczne środki finansowe w celu stworzenia swoich sieci serwisowych w tym m.in. na przeszkolenie serwisantów oraz wyposażenie warsztatów serwisowych.

Zawarcie przez Producentów porozumienia wywołało również ten skutek, że zaburzyło warunki konkurowania pomiędzy samymi uczestnikami porozumienia. Rywalizacja ta wyraża się m.in. w wysokości oferowanych cen, jakości dostarczanych na rynek towarów, stosowanych warunkach zakupu i sprzedaży towarów oraz zapewnieniu odpowiedniego ich serwisu. Producenci uzgodnili, że nie będą ze sobą rywalizować w zakresie oferowanego serwisu podręcznego sprzętu gaśniczego produkowanego przez siebie zawierając porozumienie w sprawie utworzenia wspólnej sieci autoryzowanych serwisów podręcznego sprzętu przeciwpożarowego. Tak więc wyłączony został z płaszczyzny konkurowania jeden z podstawowych jego elementów. O jego randze świadczy fakt, że właśnie ten element w

intencji Producentów miał być podstawą do umocnienia własnej pozycji na rynku kosztem pozostałych konkurentów.

Postanowienia umów z serwisantami mogły spowodować i spowodowały to, iż serwisanci, którzy przed zawarciem porozumienia sprzedawali i serwisowali gaśnice różnych producentów, po wejściu porozumienia w życie, chcąc uzyskać i utrzymać autoryzację Producentów zmuszeni zostali do rezygnacji z części prowadzonej działalności i zaprzestali sprzedaży i serwisu gaśnic innych producentów. Tak więc przedmiotowe porozumienie wywołało negatywne skutki na szczeblu dystrybucji oraz serwisu podręcznego sprzętu gaśniczego. Stąd też zawarcie przedmiotowego porozumienia skutkowało ograniczeniem konkurencji na szczeblu dystrybucji i serwisu podręcznego sprzętu gaśniczego.

Szczególną postacią porozumienia eliminującego dostęp do rynku jest kolektywny bojkot. Porozumienie to polegające na uzgodnionej odmowie wchodzenia w relacje handlowe z określonymi podmiotami ujawniać się może na wszystkich poziomach produkcji i dystrybucji. Przykładem tej praktyki jest odmowa Producentów sprzedaży towarów tym dystrybutorom, którzy ich zdaniem nie gwarantują odpowiedniego standardu usług poprzez których należy rozumieć serwisantów nie posiadających autoryzacji Producentów. Dlatego też w znacznym stopniu utrudnione zostało tym zakładom prowadzenie działalności gospodarczej i znalazły się one w znacznie gorszej sytuacji niż autoryzowani serwisanci Producentów, co w istotnym stopniu narusza konkurencję na rynku serwisu podręcznego sprzętu gaśniczego. W konsekwencji skutkiem zawarcia przez KZWM, GZWM i Ogniochron przedmiotowego porozumienia może być wyeliminowanie z rynku serwisu podręcznego sprzętu gaśniczego przedsiębiorców, którzy zdaniem Producentów nie gwarantują odpowiedniego standardu usług.

Wszystkie trzy spółki złożyły odwołanie od ww. decyzji. Odwołanie KZWM zostało przyjęte do rozpoznania, odwołania pozostałych spółek zostały odrzucone. Sprawa znajduje się w Sądzie Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w stosunku do KZWM decyzja nie jest prawomocna.

IV. Postępowanie antymonopolowe wszczęte przeciwko czterem spółkom na rynku reklamy zewnętrznej.

Decyzją Prezesa UOKiK po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu uznano za praktykę ograniczającą konkurencję porozumienie przez Art Marketing Syndicate S.A. w Poznaniu, Europlakat Polska Sp. z o.o. w Warszawie, Ströer Polska Sp. z o.o. w Warszawie oraz Outdoor Promocja Plakatu Sp. z o.o. w Warszawie

dotyczące ustalenia ilości i kryteriów demontażu tablic reklamowych o powierzchni 12 m² (tzw. billboardów) oraz ustalenia ceny minimalnej wynajmu tego nośnika w wysokości, co naruszyło art. 5 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Spółki prowadzące działalność w zakresie reklamy zewnętrznej, zorganizowały wspólną konferencję prasową, której przedmiotem miało być poinformowanie o działaniach podjętych w celu podniesienia jakości i uporządkowania oferty sprzedaży tzw. billboardów. Z relacji prasowych wynikało, iż firmy ogłosiły zawarcie porozumienia w sprawie demontażu, do końca 2002 r., 9.600 billboardów, co stanowi blisko 20 % wszystkich znajdujących się na rynku tablic tego typu. W celu ustalenia formy zawartego porozumienia i uzyskania pisemnych dowodów pozwalających ustalić zakres dokonanych uzgodnień Urząd przeprowadził kontrolę dwóch uczestników porozumienia, Spółek AMS i Europlakat. W toku czynności kontrolnych kontrolerzy uzyskali dokumenty wskazujące na zawarcie porozumienia, podpisane przez przedstawicieli czterech firm.

Dokumenty uzyskane w trakcie kontroli zawierały treści prowadzące do wniosku, iż zakres dozwolonego współdziałania pomiędzy konkurentami został przekroczony. Prócz bowiem elementów, które mogą być uznane za właściwe dla komunikatu prasowego, tj. zawierających ogólną diagnozę sytuacji rynkowej oraz deklarację zaoferowania klientom produktu o lepszej niż dotychczasowa jakości, w dokumentach tych ewidentnie znajdujemy postanowienia typowe dla tzw. porozumienia kontyngentowego oraz kartelu cenowego.

Porozumienie kontyngentowe, zakazane na gruncie art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, to porozumienie, którego główną cechą jest uzgodnienie strategii podaży, m.in. poprzez ustalanie lub ograniczanie wielkości produkcji, sprzedaży lub skupu. Taki cel i charakter należało przypisać uzgodnieniom dokonany przez skarżonych przedsiębiorców.

Cechą porozumienia cenowego, zakazanego na gruncie art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jest uzgodnienie przez konkurentów polityki cenowej w jakimkolwiek zakresie. Zakazem objęte są również wspólne uzgodnienia tzw. cen kierunkowych i rekomendowanych, które stwarzają pewność co do polityki cenowej konkurentów. Za porozumienie takie uznaje się nawet wymianę informacji o ponoszonych kosztach bądź zamierzonych zmianach cen, jeżeli służy to lub może służyć skoordynowaniu cen przez konkurentów, a także podążanie przedsiębiorców za cenami konkurenta, gdy poprzedzone zostało jakimikolwiek bezpośrednimi lub pośrednimi kontaktami między tymi przedsiębiorcami, których celem lub skutkiem jest wpływanie na decyzje rynkowe niektórych z nich lub ujawnianie ich zamierzeń.

Przejawem porozumienia cenowego, zdaniem Urzędu, było sformułowanie zawarte w jednym z dokumentów uzyskanych w trakcie kontroli, które brzmi: *„wyższa jakość sieci tablic powinna znaleźć swoje odbicie w cenach, jakie firmy zaoferują swoim klientom od 1 maja 2002 r. Na podstawie analizy kosztów utrzymania systemów poszczególnych firm cena zapewniająca pokrycie kosztów została skalkulowana na poziomie 130 USD.”* Zapis ten nie wskazuje co prawda na bezpośrednie uzgodnienie ceny wynajmu billboardów, nie można go jednakże zakwalifikować inaczej niż jako pośrednie wyznaczenie ceny minimalnej.

Reasumując, Prezes UOKiK uznał, iż skarżeni przedsiębiorcy zamierzali w drodze porozumienia wyeliminować ryzyko niezależnego funkcjonowania na rynku i uzgodnili warunki tego funkcjonowania.

Od ww. decyzji odwołanie wniosły: Europlakt Polska Sp. z o.o. w Warszawie oraz Ströer Polska Sp. z o.o. w Warszawie. Odwołanie złożone przez Europlakt Polska sp. z o. o. zostało odrzucone z powodu braków formalnych, natomiast odwołanie spółki Ströer zostało przyjęte do rozpoznania, termin rozprawy nie jest jeszcze wyznaczony. Decyzja w stosunku do Ströer Polska Sp. z o.o. nie jest prawomocna.

V. Postępowanie antymonopolowe wszczęte przeciwko Krajowej Radzie Notarialnej dotyczące porozumienie na rynku usług notarialnych.

Postępowanie antymonopolowe zostało wszczęte z urzędu przeciwko Krajowej Radzie Notarialnej (KRN), jako związkowi przedsiębiorców, pod zarzutem stosowania praktyki ograniczającej konkurencję przez zawarcie porozumienia, polegającego na zamieszczeniu w Kodeksie Etyki Zawodowej Notariusza, wprowadzonym w drodze uchwały, zapisu uznającego za przejaw nieuczciwej konkurencji i szczególnie rażący jej przypadek przyciąganie klientów poprzez proponowanie niższego wynagrodzenia (art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów). KRN zamieściła w Kodeksie Etyki Zawodowej Notariusza postanowienie, uznające przyciąganie klientów poprzez proponowanie przez notariuszy niższego wynagrodzenia za usługi notarialne za przejaw nieuczciwej konkurencji i szczególnie rażący jej przypadek.

Uchwalony Kodeks określa obowiązki ogólne notariusza oraz obowiązki wobec stron czynności, a także określa obowiązki notariusza wobec innych notariuszy. W § 25 Kodeksu zapisano, że notariusz powinien, kierując się określonymi zasadami: „(...) wystrzegać się jakichkolwiek form nieuczciwej konkurencji zawodowej”, a w § 26 pkt. 2, iż: „szczególnie rażącym przypadkiem nieuczciwej konkurencji jest przyciąganie klientów poprzez proponowanie niższego wynagrodzenia”. Jednocześnie w § 43 wskazano, że obowiązkiem

notariusza jest przestrzeganie postanowień zawartych w uchwałach organów samorządu, a w przepisach ogólnych Kodeksu (§ 1) zapisano, że notariusz zobowiązany jest do przestrzegania zasad etyki zawodowej objętych Kodeksem.

Notariuszowi za dokonanie czynności notarialnych przysługuje wynagrodzenie określone na podstawie umowy ze stronami czynności, nie wyższe niż maksymalne stawki taksy notarialnej właściwe dla danej czynności. Takse ustala, w drodze rozporządzenia, minister sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem finansów i po zasięgnięciu opinii KRN). W rozporządzeniu w sprawie taksy notarialnej Minister określił „maksymalne stawki” wynagrodzenia przysługującego notariuszom za czynności notarialne. Nadanie (w ustawie i rozporządzeniu) stawkom charakteru „stawek maksymalnych” oznacza, że możliwe jest negocjowanie przez klientów kancelarii notarialnych opłat niższych niż maksymalne.

KRN, będąc związkiem przedsiębiorców, ponosi odpowiedzialność za działania wykraczające poza ustawowe zadania tego samorządu, które wywołują lub mogą wywołać skutki na rynku usług notarialnych.

Urząd uznał, że w omawianym przypadku mamy do czynienia z niekorzystnym dla konsumentów (klientów kancelarii notarialnych) zjawiskiem ograniczania obiektywnie istniejącej konkurencji między notariuszami w interesie korporacji zawodowej notariuszy, jako całości. Kwestionowane postanowienie Kodeksu nie nakazuje wprowadzenia stosowania jednakowych maksymalnych stawek opłat, ale jego skutek nie może być i nie jest inny. Tym samym nosi ono znamiona praktyki ograniczającej konkurencję na rynku usług notarialnych.

Urząd zbadał protokoły z dokonanych przez notariuszy-wizytatorów wizytacji kancelarii notarialnych. Analiza wykazała, iż w większości protokołów zawarte są zapisy oraz zarządzenia pokontrolne, świadczące o tym, iż pobieranie za usługi notarialne wynagrodzenia niższego niż maksymalne traktowane jest jako nieuczciwa konkurencja.

Omawiane działanie KRN wyczerpuje znamiona praktyki ograniczającej konkurencję, polegającej na zawarciu porozumienia ustalającego w sposób pośredni cen (opłat) stosowanych przez notariuszy w stosunkach z klientami kancelarii notarialnych, której skutkiem jest naruszenie reguł wolnej konkurencji na rynku.

Wobec powyższego na podstawie art. 9 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes UOKiK uznał za praktykę ograniczającą konkurencję zawarcie powyższego porozumienia i nakazał zaniechanie stosowania tej praktyki.

KRN skorzystała z przysługującego jej prawa (art. 78 ust 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów) i odwołała się od decyzji. Sprawa znajduje się w Sądzie Ochrony Konkurencji i Konsumentów, decyzja zatem nie jest prawomocna.

VI. Decyzją Prezesa UOKiK po przeprowadzeniu postępowania z urzędu przeciwko Izbie Architektów w Warszawie za praktykę ograniczającą konkurencję uznano zawarcie porozumienia polegającego na: przyjęciu w Statucie Izby Architektów, że Izba opracowuje cennik wynagrodzeń minimalnych za prace projektowe, usługi architektoniczne i inwestycyjne oraz dba o jego przestrzeganie i zobowiązuje członków Izby do stosowania cennika do kalkulacji cen prac wykonywanych w związku z pełnieniem samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie. Druga część porozumienia polegała na zaleceniu, w drodze uchwały I Krajowego Zjazdu Izby Architektów stosowania przez członków Izby tymczasowego cennika cen minimalnych w treści opracowanej przez Komisję Zjazdu ds. Cennika.

Prezes UOKiK nakazał zaniechanie tej praktyki. W uzasadnieniu Prezes UOKiK podniósł, że przynależność do Izby Architektów jest obowiązkowa i stanowi warunek wykonywania zawodu architekta na mocy ustawy o samorządach zawodowych architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów (Dz. U. z 2001 r. Nr 5, poz. 42 i z 2002 r. Nr 23, poz. 221). Tym samym postanowienia statutu Izby Architektów miały zasięg krajowy. Postępowanie antymonopolowe wszczęto przeciwko Izbie Architektów z urzędu w sprawie powyższego porozumienia, polegającego na ustalaniu bezpośrednio cen wynagrodzeń minimalnych za usługi wykonywane przez członków Izby.

Izba Architektów wezwana do przedstawienia wyjaśnień wskazała, że cennik nie jest wiążący i odnosi się tylko do zasad wyceny prac projektowych SARP. Izba wskazała, że w wypadku „nadinterpretacji” uchwał przez organy terenowe, działania takie byłyby korygowane w trybie nadzoru przez Krajową Radę Izby Architektów. Zadaniem cennika miało być ujawnianie i eliminowanie dumpingu cenowego w ofertach prac projektowych, usług architektonicznych i inwestycyjnych. W odpowiedzi podniesiono także kwestię braku pełnej i przejrzystej regulacji odnoszącej się do zawodu architekta, szczegółowego określenia prac projektowych, ich minimalnego zakresu i wartości.

Prezes UOKiK ustalił, że Izba Architektów działa na podstawie ustawy o samorządach zawodowych (art. 1, 3, 6 ust.1). Samorząd w tym przypadku tworzą członkowie zrzeszeni w Izbie Architektów, a przynależność do samorządu jest obligatoryjna. Prawo wykonywania zawodu zależne jest bowiem od wpisania na listę członków (art. 6 ust. 1 ustawy). Izba Architektów posiada osobowość prawną, a jej działalność określa statut (art. 7 ust. 1 i 2). Samorząd jest niezależny w wykonywaniu swoich zadań i podlega tylko przepisom prawa. Jednym z zadań samorządu, które określa ustawa w art. 8, jest sprawowanie nadzoru nad

należyty i sumienny wykonywaniem zawodu przez architektów. Na podstawie tego przepisu Izba Architektów na I Krajowym Zjeździe ustaliła, że przysługuje jej prawo do opracowania cennika cen minimalnych za usługi świadczone przez architektów, dbanie o jego przestrzeganie oraz zobowiązanie architektów do kalkulowania cen minimalnych według zasad określonych w § 1 ust. 3 pkt 5 Statutu. Izba Architektów miała ustawowe możliwości kontroli i karania członków Izby za nieprzestrzeganie obowiązku stosowania jednolitego cennika za usługi. Architektowi niestosującemu się do uchwał Zjazdu grozi odpowiedzialność dyscyplinarna, o której orzekają sądy Izby Architektów. Zgodnie z art. 54 ust. 2 ustawy o samorządach zawodowych karą może być: upomnienie, nagana, zawieszenie w prawach członka na 2 lata, a także skreślenie z listy członków, co w praktyce oznacza zakaz wykonywania zawodu. W okresie następującym po zjeździe Izby Okręgowe podejmowały uchwały w sprawie stosowania przez członków jednolitych tymczasowych zasad ustalania cen za usługi. Niektóre z uchwał bezpośrednio zawierały sankcję zawieszenia członkostwa lub postępowania dyscyplinarnego w przypadku naruszenia zasad wyceny.

Porozumienia przedsiębiorców są zakazane na mocy art. 5 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z tym przepisem zakazane są porozumienia ograniczające konkurencję, których celem lub skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku właściwym, polegające w szczególności na ustalaniu, bezpośrednio lub pośrednio cen i innych warunków zakupu lub sprzedaży towarów, podejmowane m.in. w formie uzgodnienia lub uchwały lub innego aktu związków przedsiębiorców lub organów statutowych.

Zarzut dotyczył zawarcia takiego porozumienia przez Izbę Architektów, zrzeszającą członków samorządu zawodowego architektów. Członkowie Izby, jako osoby fizyczne, wykonujące działalność gospodarczą we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzące działalność w ramach wykonywania takiego zawodu są przedsiębiorcami w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, a także Izba Architektów jest związkiem przedsiębiorców w znaczeniu przepisów o ochronie konkurencji i konsumentów. Analiza zadań Izby Architektów na podstawie przepisu art. 8 ustawy o samorządach zawodowych oraz zebrany w postępowaniu materiał dowodowy wskazuje, że postanowienia Zjazdu w przedmiocie cen minimalnych wykraczają poza zakres zadań samorządu określony ustawą oraz, że ich celem jest koordynacja działań w zakresie ustalania cen za usługi pomiędzy konkurentami na rynku. Okręgowe Izby Architektów zastosowały się do zaleceń i podjęły uchwały o stosowaniu cennika tymczasowego, uchwały te nie zostały uchylone w trybie nadzoru, weszły w życie i wiążą obecnych i przyszłych członków. Koordynacja

zachowań architektów-członków Okręgowych Izb Architektów nie w drodze nałożenia prawnego obowiązku wspólnego działania, ale przez świadome wskazanie w uchwale Krajowego Zjazdu sposobu współdziałania spełnia kryteria porozumienia, o którym mowa w art. 4 pkt 4b ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Rynkiem właściwym produktowi jest rynek prac projektowych, usług architektonicznych i inwestycyjnych. Rynkiem właściwym geograficznie jest rynek krajowy, ponieważ Izba Architektów jest obligatoryjną korporacją o zasięgu ogólnopolskim.

Celem Izby było ograniczenie swobody podejmowania decyzji gospodarczych przez architektów w stosunku do proponowanych cen za usługi. Prezes UOKiK nie przyjął argumentacji Izby Architektów, że miał być to cennik przykładowy. Zebrany materiał wskazuje na obowiązkowy charakter cennika, łącznie z karami za jego nieprzestrzeganie. Prezes UOKiK odrzucił także argumenty Izby opierające prawo do ustalania cen minimalnych na art. 8 pkt 1 ustawy o samorządzie zawodowym oraz na art. 17 Konstytucji RP. Ustawy o samorządach nie można interpretować w oderwaniu od art. 4, nakazującego przestrzeganie obowiązującego prawa, w tym przypadku ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ustawy o cenach oraz ustawy Prawo działalności gospodarczej. Pomiedzy art. 17 Konstytucji RP dającym prawo do organizowania się w samorząd zawodowy a ustalaniem przez ten samorząd cen minimalnych nie stwierdzono żadnego związku.

Prezes UOKiK odstąpił od wymierzania kary, ponieważ Izba Architektów nie istniała w roku poprzedzającym rok wydania niniejszej decyzji.

Strona nie wniosła odwołania. Decyzja jest prawomocna.

4.2 Nadużywanie pozycji dominującej

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów definiuje pozycję dominującą jako pozycję przedsiębiorcy, która umożliwia mu zapobieganie skutecznej konkurencji na rynku właściwym przez stworzenie mu możliwości działania w znacznym zakresie niezależnie od konkurentów, kontrahentów oraz konsumentów. Domniemywa się, że przedsiębiorca ma pozycję dominującą, jeżeli jego udział w rynku przekracza 40 %. Istotą domniemania jest to, że może być ono obalone przez przedsiębiorców, jak również możliwe jest wykazanie przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, że pomimo posiadania niższego udziału w rynku przedsiębiorca dysponuje siłą rynkową kwalifikującą się jako pozycja dominująca. Tak więc ostatecznie w przypadku sporu co do posiadania pozycji dominującej, decyduje to, czy przedsiębiorca ma odpowiednią siłę rynkową.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów wprowadza ogólny zakaz nadużywania pozycji dominującej w dowolnej postaci, wymieniając jedynie te, które uznane są za najbardziej negatywnie oddziałujące na konkurencję i interesy innych uczestników rynku:

W ustawie nie ma zakazu posiadania pozycji dominującej, jest jedynie zakaz jej nadużywania. Przepis art. 8 ust. 2 zawiera otwarty katalog praktyk ograniczających konkurencję, będących przejawem nadużycia pozycji dominującej.

Za istotę praktyki ograniczających konkurencję, polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej można uznać bezprawne zastosowanie (nadużycie) siły rynkowej przez przedsiębiorcę albo grupę przedsiębiorców, prowadzące do ograniczenia samodzielności pozostałych uczestników rynku (kontrahentów, konkurentów) oraz wymuszania uczestnictwa w rynku na zasadach narzuconych, z reguły mniej korzystnych, niżby to wynikało z działania mechanizmów rynkowych w warunkach istnienia konkurencji.

Najnowsze i najbardziej istotne orzeczenia dotyczące nadużywania pozycji dominującej na przykładach postępowań prowadzonych przez Prezesa UOKiK w 2002 r.

1. Decyzją Prezesa UOKiK, po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego na wniosek grupy przedsiębiorców i producentów rolnych uznano za praktykę ograniczającą konkurencję nadużywanie przez spółkę Warszawski Rolno-Spożywczy Rynek Hurtowy S.A. w Broniszach pozycji dominującej na lokalnym rynku udostępniania powierzchni na targowiskach hurtowych (rynkach hurtowych wtórnych), na których dokonywany jest obrót produktami rolno-spożywczymi, poprzez ograniczanie sprzedaży usług udostępniania powierzchni umożliwiającej prowadzenie hurtowego handlu produktami owocowo-warzywnymi przez producentów i handlowców prowadzących sprzedaż „z samochodu” na placu, na skutek zamknięcia targowiska owocowo-warzywnego na Okęciu administrowanego przez spółkę EKOGREEN Sp. z o.o. w Warszawie oraz poprzez uzależnianie zawarcia umowy najmu powierzchni handlowej w halach i wiatach znajdujących się na terenie Rynku od wykupienia pakietu akcji spółki Warszawski Rolno-Spożywczy Rynek Hurtowy S.A. w Broniszach i nakazano zaniechania stosowania ww. praktyk.

Wnioskodawcy podkreślali, iż Spółka nabyła 3 marca 2000r. 100% udziałów w spółkach EKOGREEN Sp. z o.o. oraz TARG-POL Sp. z o.o. wyłącznie po to, aby zlikwidować działalność tych firm. W dniu 10 marca 2000r. nastąpiło formalne zamknięcie

targowiska owocowo-warzywnego administrowanego przez spółkę EKOGREEN Sp. z o.o. Zarząd Spółki w dniu 6 marca 2000r. podjął uchwałę, na podstawie której została sformułowana tzw. OFERTA SPECJALNA dla hurtowników wynajmujących miejsca handlowe na terenie Centrum Hurtowego TARG-POL. W ww. ofercie zaproponowano hurtownikom posiadającym umowy najmu bądź umowy dzierżawy ze spółką TARG-POL Sp. z o.o. miejsca w hali owocowo-warzywnej lub też w hali artykułów spożywczych na terenie rynku w Broniszach. Jednakże warunkiem podpisania umowy najmu było wykupienie pakietu akcji Spółki.

W toku postępowania Spółka podkreślała, iż targowisko zarządzane przez spółkę EKOGREEN Sp. z o.o. (właścicielem 100% udziałów jest od 3 marca 2000r. WR-SRH S.A.) „nie zostało zamknięte, a jedynie zawieszone; przyczyny zawieszenia związane są z koniecznością dokonania inwestycji niezbędnych dla prowadzenia na tym terenie handlu żywnością (działalność handlowa odbywała się niezgodnie z obowiązującymi przepisami budowlanymi i sanitarnymi).” Pomimo wielokrotnych wezwań Prezesa UOKiK Spółka nie przekazała jednakże informacji, jakiego rodzaju są to inwestycje oraz planowanego terminu oddania targowiska do użytku. Analiza znajdujących się w posiadaniu Prezesa UOKiK informacji dotyczących ww. kwestii dała niezbิตą podstawę do stwierdzenia, iż restytucja targowiska hurtowego na obszarze byłego kompleksu targowiskowego na Okęciu jest sprzeczna z faktycznymi zamiarami Spółki.

W wyniku zamknięcia targowiska owocowo-warzywnego, producenci rolni i hurtownicy prowadzący działalność w zakresie hurtowego handlu produktami owocowo-warzywnymi, aby kontynuować ww. działalność zmuszeni zostali do korzystania z usług oferowanych przez Spółkę w Broniszach, co związane było ze zwiększeniem kosztów ich działalności. Jeżeli zdecydowaliby się na handel w halach lub pod wiatą byłiby zobowiązani do wykupienia pakietu akcji spółki w przypadku najmu na czas nieograniczony. Z ustaleń dokonanych w toku postępowania wynika ponadto, iż wysokość opłat za wjazd na teren rynku hurtowego w Broniszach, po zamknięciu targowiska na Okęciu zbliżona do wysokości opłat za wjazd na teren targowiska administrowanego przez EKOGREEN Sp. z o.o., od dnia 1 marca 2001r. została zwiększona w niektórych przypadkach o ponad 20% w porównaniu do opłat pobieranych na targowisku EKOGREEN Sp. z o.o.

Spełnione zostały więc dwie przesłanki konieczne dla stwierdzenia praktyki ograniczającej konkurencję z art. 8 ust. 2 pkt 2. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, którymi są: (1) ograniczanie produkcji, zbytu lub postępu technicznego przez przedsiębiorcę o pozycji dominującej oraz (2) szkoda dla kontrahentów lub konsumentów.

Dla istoty sprzedaży związanej z art. 8 ust. 2 pkt 4 niezbędne jest natomiast, aby wymuszone od kontrahenta świadczenie nie związane z przedmiotem umowy stanowiło w zamierzeniu sprawcy tej praktyki odpowiednik jego świadczenia, w całości lub w części. W przedmiotowej sprawie Spółka uzależnia zawarcie umowy najmu powierzchni handlowej w halach i wiatach znajdujących się na terenie Rynku w Broniszach od wykupienia pakietu akcji ww. spółki.

Po nabyciu przez Spółkę od wspólników spółek EKOGREEN Sp. z o.o. oraz TARG-POL Sp. z o.o. po 100% udziałów w ww. spółkach w dyspozycji Spółki znalazło się ponad 80% powierzchni udostępnianej na rynku właściwym, a sprzedaż usług świadczonych przez Spółkę i przedsiębiorców od niej zależnych, która w 2000r. stanowiła ponad 70% łącznej wartości sprzedaży wszystkich przedsiębiorców prowadzących działalność na ww. rynku. Spółka jako podmiot o pozycji dominującej podlega, różnorodnym ograniczeniom przeciwdziałającym nadużywaniu władzy rynkowej. W szczególności powinna powstrzymać się do działań nie tylko ograniczających konkurencję na rynku, ale i eksploatujących swoją pozycję rynkową kosztem kontrahentów.

Tymczasem świadczenie, którego spełnienia domaga się Spółka od swoich kontrahentów, nie pozostaje ani w rzeczowym ani w zwyczajowym związku z umową najmu. W świetle orzecznictwa antymonopolowego opłata czynszu jest podstawowym obowiązkiem najemcy zaś każde inne zobowiązania, jakie przy okazji umowy najmu wynajmujący chciałby nałożyć na najemcę (o ile nie wynikają one z odrębnych ustaw, z zasad współzycia społecznego lub ustalonych zwyczajów) należy traktować jako bezprawne i przymusowe. Niespełnienie tego narzuconego świadczenia, oznacza - w świetle zamknięcia targowiska owocowo-warzywnego na Okęciu - pozbawienie producentów rolnych i handlowców, możliwości prowadzenia działalności gospodarczej w miejscu, w którym jest prowadzony hurtowy handel produktami owocowo-warzywnymi i artykułami spożywczymi. Spółka w toku postępowania podkreślała, iż została utworzona w ramach realizacji programów rządowych, zaś założyciele (wśród których znajdują się agencje rządowe) określając zasady funkcjonowania Spółki ustalili, że akcjonariusze Spółki – a więc jej właściciele – korzystają z preferencji w postaci pierwszeństwa do korzystania z pomieszczeń handlowych należących do Spółki. Tymczasem program rządowy z 1996r. w swych założeniach przewidywał budowę nowoczesnej infrastruktury rynku rolno-spożywczego, której głównymi udziałowcami istotnie, mieli być producenci rolni bądź grupy producentów i ich związki oraz hurtownicy. Jednakże dla organizacji rynków hurtowych założone zostały spółki akcyjne działające w oparciu o statuty. Program z 1996r. przewidywał, iż po uruchomieniu rynków hurtowych,

akcje należące do agencji rządowych będą sukcesywnie przekazywane odpłatnie zorganizowanym grupom producentów rolnych według zasad określonych w statutach poszczególnych rynków hurtowych, z kolei Program z 1999r. miał jedynie zagwarantować producentom rolnym, grupom producentów rolnych i ich związkowi pierwszeństwo w nabywaniu akcji poszczególnych spółek rynków hurtowych oraz pierwszeństwo użytkowania powierzchni handlowej.

Decyzja jest prawomocna, odwołanie Spółki zostało odrzucone przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

2. Decyzją Prezesa UOKiK po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu uznano za praktyki ograniczające konkurencję nadużywanie przez spółkę Aster City Cable Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie pozycji dominującej na lokalnym rynku dostarczania (przesyłania) programów telewizyjnych w Warszawie poprzez narzucanie uciążliwych i przynoszących ww. spółce nieuzasadnione korzyści warunków umów oraz stwarzanie konsumentom uciążliwych warunków dochodzenia ich praw na skutek:

- braku zawarcia w umowach zapisu określającego zasady przyznawania rekompensat w przypadku braku dostarczania sygnału przez czas krótszy niż trzy dni,
- braku zawarcia w umowach zapisu określającego zasady przyznawania rekompensat w przypadku dostarczania sygnału złej jakości, uniemożliwiającego prawidłowy odbiór programów,

i stwierdzono zaniechanie ich stosowania.

W niniejszej sprawie Prezes UOKiK podjął postępowanie w związku z bardzo dużą liczbą skarg abonentów Aster City Cable Sp. z o.o. dotyczących nieprawidłowości w działalności ww. operatora np. częstej zmiany częstotliwości retransmitowanych pozycji programowych oraz zaprzestania nadawania niektórych z nich, czy złej jakości dostarczanego sygnału, uniemożliwiającego prawidłowy odbiór programów, a także w związku z wieloma pojawiającymi się w prasie artykułami, negatywnie oceniającymi działalność ACC.

Analiza informacji uzyskanych w toku postępowania pozwoliła na stwierdzenie, że ACC posiada pozycję dominującą na lokalnym rynku dostarczania (przesyłania) programów telewizyjnych w Warszawie.

Wzorzec umowy abonenckiej obowiązujący od dnia 23 października 1997r. do grudnia 1998r. zawierał zapis, iż „w przypadku nie dostarczenia sygnału przez czas dłuższy niż trzy dni w miesiącu, operator zobowiązuje się obniżyć opłatę abonamentową za jeden z

następnych miesięcy o jej $x/30$ część, gdzie x jest liczbą dni w miesiącu, w czasie których sygnał nie był dostarczany”. „W przypadku nie dostarczania sygnału przez czas dłuższy niż 30 dni bez przerwy, Abonentowi służy prawo do odstąpienia od umowy z winy Operatora bez dodatkowego wezwania do dostarczenia sygnału i przysługuje mu zwrot abonamentu za miesiąc lub miesiące, w których sygnał nie był dostarczony”. W ww. umowie nie zawarto natomiast żadnych zasad na jakich ACC odpowiada w przypadku braku dostarczania sygnału przez czas krótszy niż trzy dni oraz dostarczania sygnału złej jakości, który uniemożliwia prawidłowy odbiór programów. Zawarto jedynie zapis, iż „Operator gwarantuje prawidłową, zgodną z Polską Normą i zaleceniami Państwowej Agencji Radiokomunikacyjnej jakość sygnału dostarczanego do końcówki (końcówek) sieci w lokalu Abonenta”. (...)

W toku postępowania Spółka przygotowała i wprowadziła nowy wzór umowy uwzględniający zastrzeżenia Prezesa UOKiK.

Początkowo był to wzorzec stosowany w okresie od listopada 1999r. do września 2000r., który oprócz zapisu, iż „Operator gwarantuje prawidłową, zgodną z Polską Normą i zaleceniami Państwowej Agencji Radiokomunikacyjnej jakość sygnału dostarczanego do końcówki sieci w lokalu Abonenta” wprowadzał postanowienie, zgodnie z którym „Operator ma prawo do przerw w dostawie sygnału lub pogorszenia jakości sygnału spowodowanych konserwacją lub modernizacją sieci, jednak nie dłuższych jednorazowo niż 12 godzin i nie częściej, niż 3 dni kwartalnie. Przekroczenie określonego terminu spowoduje obniżenie przez Operatora opłaty abonamentowej. Ponadto, w myśl § 4 ust. 5 Regulaminu „Jeżeli przerwy w dostawie sygnału lub pogorszenie jakości sygnału, udokumentowane przez uprawnione służby są spowodowane awarią w sieci operatora i trwają dłużej niż 3 dni od daty zgłoszenia, wówczas opłata abonamentowa zostanie obniżona o (...)”. Z kolei, zgodnie z § 6 ust. 3 Regulaminu „Jeżeli Operator nie będzie dostarczać sygnału lub będzie dostarczać sygnał o jakości niezgodnej z Regulaminem przez okres dłuższy, niż 7 dni od daty poinformowania go o tym fakcie, wówczas Abonentowi, z zastrzeżeniem pkt 3.2, służy prawo do rozwiązania umowy w trybie natychmiastowym i (lub) żądania zwrotu abonamentu za okres, w którym sygnał nie był dostarczany lub był dostarczany o jakości niezgodnej z Regulaminem”.

Zalecenia Prezesa UOKiK znalazły również odzwierciedlenie w obowiązującym od dnia 24 września 2000r. nowym wzorze umowy i „Regulaminie świadczenia przez Aster City Cable Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie usług dostarczania Programów Telewizyjnych i programu Premium”. (...)

Biorąc powyższe pod uwagę uznano, iż właściwym jest zastosowanie w przedmiotowej sprawie art. 10 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zgodnie z którym Prezes

UOKiK nie wydaje się decyzji o uznaniu praktyki za ograniczającą konkurencję i nakazującą zaniechanie jej stosowania, jeżeli zachowanie rynkowe przedsiębiorcy przestało naruszać zakazy określone w art. 8 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w szczególności z powodu trwałego zmniejszenia jego udziału w rynku. Działając na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes UOKiK z uwagi na fakt, iż Spółka – na skutek wprowadzenia nowego wzorca umowy abonenckiej – zaniechała stosowania praktyk ograniczających konkurencję, wydała decyzję o uznaniu praktyki za ograniczającą konkurencję i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania.

Tą samą decyzją Prezes UOKiK nie stwierdził stosowania przez spółkę Aster City Cable Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie praktyk ograniczających konkurencję polegających na nadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku dostarczania (przesyłania) programów telewizyjnych w Warszawie poprzez stwarzanie konsumentom uciążliwych warunków dochodzenia ich praw na skutek:

- nie określenia w umowach abonenckich warunków na jakich mogą wystąpić zmiany w częstotliwości nadawanych programów lub zaprzestanie nadawania któregośkolwiek z programów,
 - ograniczenia w umowach abonenckich prawa abonenta do zastrzeżenia, iż nie wyraża zgody na przesyłanie pod jego adres materiałów promocyjnych
- oraz poprzez uzależnianie zawarcia umowy abonenckiej od wyrażenia przez abonenta zgody na przesyłanie pod jego adresem materiałów promocyjnych.

Swoje stanowisko Prezes UOKiK oparł na orzecznictwie Sądu Antymonopolowego, w świetle którego *„zakres programów dostarczanych abonentowi stanowi element istotny umowy o charakterze ciągłym zawieranej między abonentem i operatorem telewizji kablowej. Ich zakres może się zatem zmieniać w trakcie jej wykonywania, w szczególności w przypadkach, gdy następuje niemożność świadczenia np. z powodu zaprzestania nadawania programu przez określoną stację lub wprowadzenia przez nią opłat, które zmieniają warunki ekonomiczne umowy z abonentem. Dotyczy to również wysokości pobieranych opłat oraz poszerzania ofert. Powyższe zmiany przedsiębiorca może wprowadzać we wzorcu umownym stosownie do treści art. 384 i nast. bez potrzeby prowadzenia negocjacji z abonentami czy nawet zasięgania ich opinii. Powyższe prawa zawierają się w ogólnym prawie do swobodnego prowadzenia działalności gospodarczej. Przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów chronią abonenta przed nadużyciem tego prawa w sytuacji, gdy posiada on pozycję dominującą na rynku. Nie można zatem za praktykę ograniczającą konkurencję uznać samego faktu skorzystania z przysługującego podmiotowi prawa lecz to w jaki sposób to*

prawo jest używane. Operator może zatem zmieniać wysokość opłaty abonamentowej dokąd opłata ta nie będzie nieuczciwa, nadmiernie wygórowana lub rażąco niska. Podobnie będzie w przypadku zmian repertuaru. Zmiany w tym zakresie będą dopuszczalne o ile nie będzie można konkretnej zmianie zarzucić, że jest praktyką monopolistyczną.

[...] W ocenie Sądu Antymonopolowego zapisy umowy abonenckiej i regulaminu przewidujące możliwość jednostronnej zmiany warunków pisemnej umowy abonenckiej w zakresie ustalania [...] rodzaju oraz ilości repertuaru programowego [...] zastrzegające dla operatora prawo do zmiany układu oferty programowej, liczby i rodzaju programów oraz pasma nadawania bez zgody abonenta [...] korzyści takich bezpośrednio nie zapewniają.” (wyrok z dnia 9 maja 2001r. sygn. akt XVII Ama 91/00).

Ponadto, w wyroku z dnia 2 kwietnia 2001r. (sygn. akt Ama 12/01), Sąd stwierdził, iż działania polegające na wprowadzaniu dodatkowych grup programów lub programów z jednoczesnym podnoszeniem cen bez względu na stanowisko abonentów w tej sprawie nie można uznać za praktykę ograniczającą konkurencję.

Spółka przekazała zestawienie programów transmitowanych przez nią od momentu rozpoczęcia działalności do chwili obecnej ze wskazaniem programów, które zostały wycofane z oferty - ACC podała terminy oraz przyczyny wycofania danego programu oraz zmian częstotliwości, na której nadawano dany program - ACC podała również terminy i przyczyny zmiany częstotliwości.

Przedsiębiorcy działający na rynku właściwym w sprawie, do których Prezes UOKiK zwrócił się w trakcie postępowania podkreślili, iż istotną cechą produkcji programowych jest – obok kapitałochłonności – ich niezwykła dynamika. Programy powstają, funkcjonują na rynku i jeśli nie cieszą się popularnością – przestają być produkowane, a co za tym idzie, nadawane. Innymi przyczynami zmian programowych mogą być wygaśnięcie umów z nadawcami, wypowiedzenie przez nich umów, ograniczona pojemność sieci czy inne przyczyny techniczne np. problemy z transmisją satelitarną), konieczność umieszczania w ofercie programów „must carry”. To, czy dany program cieszy się zainteresowaniem widzów można stwierdzić dopiero po pewnym upływie czasu. Znakomita większość wprowadzanych programów najczęściej nie jest znana konsumentowi i dlatego wprowadzanie do oferty nowych programów rzadko kiedy odbywa się po uprzednim przeprowadzeniu badań rynkowych. Abonent często dowiaduje się o istnieniu danego kanału dopiero z chwilą pojawienia się nowej oferty. W tej sytuacji nie można oczekiwać od abonentów, aby wypowiadali się o programach, których nie znają lub nawet o nich nie słyszeli. Powszechnie

stosowana w tego rodzaju działalności praktyka polega na bezpośredniej prezentacji programów poprzez jego emisję. Jest to przedstawienie nowej propozycji, która spotyka się (lub nie) z zainteresowaniem przeciętnego widza.

Powyższe informacje pozwoliły na uwzględnienie zajmowanego w toku postępowania przez ACC stanowiska, iż nie jest możliwe wskazanie w umowie abonenckiej zamkniętego katalogu przyczyn usprawiedliwiających zmianę programu, ani też wskazanie jasnych i nie budzących wątpliwości kryteriów zastępowania programów. Przyczyny zmian programów są rozmaite i nieprzewidywalne, a kryteria dokonania zmian nie mogą być jednoznaczne i obiektywne, ale muszą zależeć od możliwości i sytuacji operatora, a także aktualnych preferencji odbiorców.

Podobnie kształtuje się sprawa stosowania przez ACC praktyki ograniczającej konkurencję polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku dostarczania (przesyłania) programów telewizyjnych na terenie Warszawy poprzez (1) stwarzanie konsumentom uciążliwych warunków dochodzenia ich praw na skutek ograniczenia w umowie abonenckiej prawa abonenta do zastrzeżenia, iż nie wyraża zgody na przesyłanie pod jego adres materiałów promocyjnych oraz (2) uzależnianie zawarcia umowy abonenckiej od wyrażenia przez abonenta zgody na przesyłanie pod jego adresem materiałów promocyjnych.

W świetle orzecznictwa Sądu Antymonopolowego *„przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych (Dz. U. Nr 133, poz. 883 z późn. zm.), jako normy bezwzględnie obowiązujące w dostateczny sposób chronią prawa abonentów w zakresie wykorzystywania ich danych osobowych dla potrzeb reklamowych. Przepis art. 23 ust. 1 pkt 1 oraz art. 32 ust. 1 pkt 5 tej ustawy pozwala każdej osobie nie wyrazić zgody na przetwarzanie danych osobowych lub zażądać wstrzymania lub zaniechania takiego przetwarzania. Prawa te chronią sankcje karne oraz powołana w tym celu instytucja państwowa”* (wyrok z dnia 6 grudnia 2000r., sygn. akt XVII Ama 101/99).

Zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 1 o ochronie danych osobowych *„Przetwarzanie danych jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy osoba, której dane dotyczą, wyrazi na to zgodę, chyba że chodzi o usunięcie dotyczących jej danych”*. Zgodnie natomiast z art. 32 ust. 1 pkt 5 ww. ustawy *„Każdej osobie przysługuje prawo do kontroli przetwarzania danych, które jej dotyczą, zawartych w zbiorach danych, a zwłaszcza prawo do uzyskania informacji o sposobie udostępniania danych, a w szczególności informacji o odbiorcach lub kategoriach odbiorców, którym dane te są udostępniane”*.

Niezależnie od powyższego, należy podkreślić, iż Spółka dokonała zmian

w stosowanym wzorcu umownym w zakresie będącym przedmiotem niniejszych rozważań. W obowiązującym od dnia 24 września 2000r. wzorcu umowy abonenckiej zawarta jest odrębna, poza treścią umowy i całkowicie od niej niezależna klauzula regulująca udostępnianie danych osobowych i przysyłanie materiałów promocyjnych. (...)

Biorąc powyższe pod uwagę, przedmiotowych działań Spółki nie można uznać za przejaw praktyk ograniczających konkurencję, o których mowa w art. 8 ust. 2 pkt 4 oraz art. 8 ust. 2 pkt 7 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Decyzja jest prawomocna.

3. Decyzją Prezesa UOKiK po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego na wniosek spółki Polskie Media Amer.Com S.A. w Poznaniu stwierdzono stosowanie przez spółkę RUCH S.A. w Warszawie praktyki ograniczającej konkurencję polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na krajowym rynku kolportażu prasy, poprzez narzucanie w umowach warunków uciążliwych i przynoszących spółce RUCH S.A. nieuzasadnione korzyści, przejawiających się w zastosowaniu zawyżonych rabatów od egzemplarzy sprzedanych i za zwroty fizyczne na skutek ustalenia ich wysokości na poziomie nieuzasadnionym ekonomicznie, a także wobec przyjęcia w ww. umowach zasady jednoczesnego pobierania rabatu za egzemplarze sprzedane i rabatu za rozliczenie (zwroty) egzemplarzy niesprzedanych.

Decyzją Prezesa UOKiK po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego na wniosek spółki G+J Gruner + Jahr Polska Sp. z o.o. & Co. Spółka Komandytowa w Warszawie stwierdził stosowanie przez spółkę RUCH S.A. w Warszawie praktyki ograniczającej konkurencję polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na krajowym rynku kolportażu prasy, poprzez narzucanie w umowie warunków uciążliwych i przynoszących spółce RUCH S.A. nieuzasadnione korzyści, przejawiających się w zastosowaniu zawyżonych rabatów od egzemplarzy sprzedanych i rabatu za zwroty protokolarne na skutek ustalenia ich wysokości na poziomie nieuzasadnionym ekonomicznie, a także wobec przyjęcia w ww. umowach zasady jednoczesnego pobierania rabatu od egzemplarzy sprzedanych i rabatu za protokolarne rozliczenie egzemplarzy niesprzedanych - i nakazał zaniechania stosowania ww. praktyki.

Wnioskodawcy obu postępowań są wydawcami prasy. Obaj wnioskodawcy dystrybuują swoje wydawnictwa za pośrednictwem sieci, działających w Polsce, firm kolportażowych, takich jak: RUCH, Kolporter, Inmedio, Rolkon czy Franpress. Zdaniem

wydawców, RUCH S.A. wykorzystując swoją siłę rynkową narzucił im uciążliwe warunki umów o kolportaż ww. tytułów prasowych poprzez ustalenie zbyt wysokich marż za ich dystrybucję.

Wynagrodzeniem kolporterów z tytułu dystrybucji prasy są, określane procentowo, rabaty (marże) udzielane przez wydawców kolporterom, liczone od wartości danego tytułu. Podstawowym rabatem udzielanym kolporterom jest rabat liczony od wartości egzemplarzy sprzedanych, zależny od wielkości sprzedaży, zwany rabatem od egzemplarzy sprzedanych. Rabat ten przynosi kolporterowi przychód, który w odniesieniu do jednego kolportowanego numeru danego tytułu równa się iloczynowi: ilości egzemplarzy sprzedanych danego numeru i wartości równej udzielonemu rabatowi, określonej za pomocą procentu ceny danego tytułu. Istnieją też rabaty, które ustalane są za rozliczenie egzemplarzy niesprzedanych poszczególnych numerów danego tytułu prasowego. Są one pobierane niejako obok rabatu za egzemplarze sprzedane. Spotykamy dwa rodzaje tych rabatów: rabat za zwroty fizyczne oraz rabat za zwroty protokolarne. Zastosowanie jednego bądź drugiego rabatu jest uzależnione od sposobu rozliczenia egzemplarzy niesprzedanych poszczególnych numerów kolportowanego tytułu prasowego.

Przy „rozliczeniu fizycznym” danego numeru, polegającym na tym, iż wydawca tytułu prasowego odbiera od kolportera wszystkie egzemplarze niesprzedane rozliczanego numeru, ustala się rabat za zebranie niesprzedanych egzemplarzy, zwany rabatem za zwroty fizyczne. W takiej sytuacji przychód kolportera równy jest iloczynowi: ilości egzemplarzy niesprzedanych danego numeru i wartości równej udzielonemu rabatowi za zwroty fizyczne, określonej za pomocą procentu ceny danego tytułu. Natomiast rabat za zwroty protokolarne stosowany jest przy rozliczeniu protokolarnym egzemplarzy niesprzedanych, który polega na tym, iż kolporter, nie wydając wydawcy niesprzedanego nakładu danego tytułu prasowego, który jest przekazywany na makulaturę, określa ilość niesprzedanych egzemplarzy na podstawie protokołu sprzedaży. W takich sytuacjach ustalany jest z reguły – określany procentowo – limit zwrotów (limit niesprzedanych egzemplarzy), przy przekroczeniu którego, pobiera się ww. rabat za zwroty protokolarne. W takim przypadku przychodem kolportera jest iloczyn: ilości egzemplarzy niesprzedanych danego numeru, która przekroczyła ten ustalony limit i wartości równej udzielonemu rabatowi za zwroty protokolarne, określonej za pomocą procentu ceny danego tytułu.

RUCH S.A. przedstawił warunki kolportażu wydawnictw spółki Amer.Com, ustalając określonej wysokości rabaty za egzemplarze sprzedane oraz zwroty fizyczne.

Zdaniem G+J oraz Amer.Com, wysokość rabatów oferowanych im przez RUCH S.A. w umowach nie miała ekonomicznego uzasadnienia. Postanowienia umów nie mobilizowały również RUCH S.A. do działań mających na celu bardziej efektywną sprzedaż. Nawet bowiem przy niskiej sprzedaży czasopism w jego sieci, RUCH S.A. uzyskiwał korzyści z tego tytułu. Obaj wydawcy podkreślali, iż w związku z faktem zajmowania przez RUCH S.A. pozycji dominującej na rynku kolportażu prasy i niemożnością bez jego udziału efektywnego rozprowadzania tytułów i dotarcia do wszystkich potencjalnych czytelników, zmuszeni zostali przystać na uciążliwe warunki umów.

RUCH S.A. nie zgodził się z zarzutami. W trakcie postępowań przekonywał, iż negocjacje prowadzące do zawarcia umów o kolportaż czasopism odbywały się w warunkach odpowiadających normalnej, rynkowej konkurencji i sytuacji kontrahenta. RUCH S.A. podkreślał, że nie wywierał żadnej niedozwolonej presji na wydawnictwa w celu wymuszenia na nich kwestionowanych postanowień umów. Ponadto RUCH S.A. podnosił, iż pobieranie przez niego wyższych marż niż pozostali kolporterzy prasy uzasadnione było wyższymi kosztami, które ponosi m.in. z tytułu utrzymywania znacznie szerszej niż konkurenci sieci punktów sprzedaży.

W toku postępowań Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, że RUCH S.A. na rynku właściwym w sprawie tj. krajowym rynku kolportażu prasy ma pozycję dominującą, ponieważ jego udział w rynku przekracza 50%. Z przeprowadzonych w trakcie postępowań badań wynika, iż żaden z konkurentów, działających na tym rynku nie jest w stanie zapewnić tak szerokiej sprzedaży tytułów prasowych jak RUCH S.A. Ponadto dzięki rozwiniętej sieci sprzedaży (zdecydowanie największa liczba punktów sprzedaży, spośród wszystkich firm kolportażowych działających w Polsce), utrwalonej historycznie pozycji lidera rynku dystrybucji prasy oraz zaplecza finansowo-ekonomicznego, posiada on zdecydowaną przewagę nad swoimi konkurentami. W obliczu powyższego żaden z wydawców prasy nie jest w stanie zrezygnować z usług tego kolportera, który jako jedyny zapewnia możliwość dotarcia do wszystkich czytelników w kraju. Nie jest więc możliwe zorganizowanie efektywnej sprzedaży jakiegokolwiek czasopisma, bez nawiązania współpracy z RUCH S.A.

Poszukując odniesienia dla warunków rabatowych zawartych w umowach o kolportaż o kolportaż tytułów prasowych spółki Amer.Com oraz G+J umożliwiającego stwierdzenie, czy wykraczają one poza granice powszechnie przyjęte w stosunkach tego rodzaju oceniono możliwość wywierania presji na wydawcach prasy przez innych, niż RUCH S.A., kolporterów. Analiza dokonana pod tym kątem pozwoliła przyjąć założenie, że kolporterzy ci

(Kolporter, Inmedio, Franpress czy też Rolkon), działający obok dominanta na rynku, nie są w stanie wywierać żadnego nacisku na wydawców prasy. Tym samym zawierane z nimi, w ramach swobody kontraktowej stron, umowy kolportażowe muszą uwzględniać interesy zarówno wydawcy, jak i kolportera. Tak więc wynegocjowane z tymi kolporterami warunki kolportażu poszczególnych tytułów należy uznać za słuszne (uzasadnione ekonomicznie) i jako takie – za korzystne dla obu stron.

Określone zatem w umowach kolportażowych zawartych z konkurentami RUCH S.A. warunki rabatowe, będą odpowiadały normie powszechnie przyjętej w stosunkach kolporter - wydawca.

Na tym tle, Prezes UOKiK w pierwszej kolejności zwrócił uwagę na poziom rabatów za egzemplarze sprzedane i za zwroty fizyczne stosowany przez RUCH S.A. w odniesieniu do przedmiotowych wydawnictw pasowych, które - w ocenie wnioskodawców - zostały w sposób nieuzasadniony zawyżone.

Ustalono, iż określone w przedmiotowych umowach i pobierane przez RUCH S.A. ww. rabaty są wyższe od rabatów, które stosują w odniesieniu do tych samych tytułów inni kolporterzy, działający na rynku, m.in. Kolporter, Inmedio, Franpress i Rolkon. Te zawyżone rabaty pobierane przez RUCH S.A. oznaczają uciążliwość ponad przeciętną miarę, którą wyznaczają rabaty pobierane przez innych kolporterów. Kolporterzy ci nie wywierają bowiem, co wyjaśniono już wyżej, presji na wydawcach prasy, a wysokość rabatów oraz inne warunki kolportażu danego wydawnictwa ustalane są w toku partnerskich negocjacji.

W opinii Prezesa UOKiK, nie jest słuszne ustalenie przez RUCH S.A. rabatu od egzemplarzy sprzedanych i rabatu za zwroty fizyczne na poziomie, znacząco przewyższającym wysokość tych samych rabatów, pobieranych przez innych kolporterów. Bezsprzecznie RUCH S.A. – jako przedsiębiorca, korzystający z efektów skali swojego przedsiębiorstwa – nie może mieć wyższych kosztów prowadzenia działalności od innych, mniejszych kolporterów, którzy pobierając rabaty na niższym poziomie, są w stanie sprostać realiom rynkowym i efektywnie prowadzić swoją działalność kolporterską.

O uciążliwości ustalonych w umowach o kolportaż pism obu wydawnictwa zawyżonych rabatów od egzemplarzy sprzedanych i rabatów za zwroty fizyczne decyduje również fakt zastosowania w tych umowach zasady jednoczesnego pobierania rabatu za egzemplarze sprzedane oraz jednego z rabatów za rozliczenie (zwroty) egzemplarzy niesprzedanych, tj. rabatu za zwroty fizyczne lub rabatu za zwroty protokolarne.

Jak ustalono, w odniesieniu do ww. pism, RUCH S.A. pobiera obok rabatu podstawowego, liczonego od wartości egzemplarzy sprzedanych danego tytułu, także rabat za zwroty fizyczne lub rabat za zwroty protokolarne.

Zasadą jest więc otrzymywanie przez RUCH S.A. – przy rozliczaniu każdego numeru tych pism – jednocześnie dwóch rodzajów przychodów. Pierwszy pochodzący ze sprzedaży prasy, w postaci wpływów z pobierania rabatu od egzemplarzy sprzedanych. Drugi za rozliczenie (zwrot) egzemplarzy niesprzedanych, na który składają się bądź wpływy z pobierania rabatu za zwroty fizyczne – przy „fizycznym” rozliczeniu nakładu, bądź wpływy z przekazania niesprzedanych egzemplarzy na makulaturę i ewentualnego naliczenia rabatu za zwroty protokolarne, w sytuacji przekroczenia ustalonego limitu zwrotów niesprzedanych egzemplarzy – przy protokolarnym rozliczeniu nakładu.

Tymczasem zupełnie inaczej kształtuje się w tym zakresie polityka rabatowa innych kolporterów. (...).

Prezes UOKiK stwierdził zatem, iż zarówno określenie wysokości rabatu za egzemplarze sprzedane i rabatu za zwroty fizyczne, jak i przyjęcie systemu jednoczesnego pobierania rabatów za egzemplarze sprzedane i rabatów za rozliczenie (zwroty) egzemplarzy niesprzedanych, w odniesieniu do analizowanych tytułów prasowych, nastąpiło bez uzasadnienia ekonomicznego.

Ponadto oceniono, iż przedstawiony powyżej fakt uzyskiwania przez RUCH S.A. przychodu z tytułu rozliczania (zwrotu) egzemplarzy niesprzedanych ww. tytułów prasowych, należy sam w sobie również ocenić jako warunek uciążliwy, wykraczający poza normę typowych stosunków gospodarczych. (...)

W kontekście dokonywanej tu oceny warunków umów o kolportaż ww. wydawnictw, konieczne jest zwrócenie uwagi na jeszcze jedną, bardzo istotną kwestię. O uciążliwości warunków umownych kolportażu przedmiotowych wydawnictw decyduje bowiem również brak jasnych i czytelnych dla wydawcy kryteriów ustalania wysokości rabatów dla poszczególnych tytułów prasowych. RUCH S.A. wyjaśnił co prawda w toku postępowania, iż przy kształtowaniu wysokości należnych mu rabatów, bierze pod uwagę szereg czynników, w szczególności koszty bezpośredniej obsługi dystrybucji nakładu (koszty transportu, magazynowania, obsługi administracyjnej), koszty odnoszące się do konkretnego tytułu, a wynikających z wielkości nakładu, częstotliwości ukazywania się, ceny jednostkowej, objętości, formatu, ciężaru oraz efektywności sprzedaży, tj. procentowego udziału zwrotów do nakładu itp. Podkreślił też, iż zasadniczym czynnikiem kształtującym wysokość rabatu jest

relacja pomiędzy wysokością nakładu przeznaczonego do kolportażu, ceną egzemplarzową oraz przewidywanym procentem sprzedaży.

Wyjaśnienia te należało jednak uznać za ogólnikowe. RUCH S.A. nie wykazał bowiem w jaki sposób dokonuje wyliczeń, ustalając wysokość rabatów dla poszczególnych tytułów. Nie przedstawił ani analizy ekonomicznej ani kalkulacji kosztowych, które stanowiły podstawę dla ustalenia i pobierania rabatów za kolportaż pism. Wymienione zaś czynniki, które według RUCH S.A. brane są pod uwagę przy kalkulacji rabatów, bez konkretnych danych liczbowych, przedstawionych wydawcy, są tylko ogólną wskazówką, nie dającą wydawcy żadnych możliwości zweryfikowania prawidłowości wysokości rabatów, ustalonych za kolportaż jego czasopism.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, wskazał więc, iż RUCH S.A. nie stosuje wobec obu spółek przejrzystych reguł ustalania rabatów. W efekcie braku spójnych i czytelnych zasad określania wysokości rabatów, RUCH S.A. mógł w sposób dowolny ustalać wysokość rabatów dla poszczególnych tytułów, co doprowadziło do niczym nieuzasadnionego zróżnicowania wysokości tychże rabatów.

Reasumując powyższe, o uciążliwości warunków umów o kolportaż pism tak wydawcy – Amer.com jak i G+J należy stwierdzić, iż w odniesieniu do każdej z nich, o ich uciążliwości świadczą:

- ustalenie zawyżonych tj. przewyższających swym poziomem, wysokość rabatów pobieranych przez innych kolporterów;
- ustalenie wysokości ww. rabatów bez stosownej kalkulacji ekonomicznej (kosztowej);
- wprowadzenie zasady skumulowania przychodów za kolportaż tych czasopism, poprzez fakt jednoczesnego stosowania rabatu za egzemplarze sprzedane i rabatu za zwroty egzemplarzy niesprzedanych;
- brak czytelnych kryteriów kształtowania wysokości poszczególnych rabatów, umożliwiające RUCH S.A. nieuzasadnione różnicowanie tychże rabatów w odniesieniu do identycznych tytułów prasowych tego samego wydawcy. (...)

Źródłem nieuzasadnionych korzyści osiągniętych przez RUCH S.A. w obu niniejszych sprawach są - uznane za uciążliwe - warunki umów o kolportaż wydawnictw spółki Amer.Com oraz spółki G+J.

W relacjach ekwiwalentności wzajemnych świadczeń uczestników umowy (tu: umowy o kolportaż tytułu prasowego) nieuzasadnione korzyści określają sytuację korzystniejszą od powszechnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju. Za powszechnie

przyjęte warunki, które można uznać za miarodajne i ekwiwalentne w relacjach wydawca – kolporter, są te które proponują ci kolporterzy, którzy nie posiadają przewagi kontraktowej nad wydawcami. Tym samym wysokość rabatów pobierana od wydawców za kolportaż danego tytułu przez tych kolporterów spełnia zasadę ekwiwalentności świadczeń. Pobieranie zatem w odniesieniu do tych samych tytułów prasowych, wyższych rabatów może świadczyć o uzyskiwaniu nieuzasadnionych korzyści. (...)

Jest faktem bezspornym, iż ustalenie przez RUCH S.A. w odniesieniu do przedmiotowych czasopism wyższych rabatów od tych, które pobierane były przez innych kolporterów, oznacza realnie wyższe przychody po stronie RUCH S.A. Zawyżony w ten sposób przez RUCH S.A. przychód, przynosi temu kolporterowi nieuzasadnioną korzyść.

Jak wskazuje się w doktrynie podmiot dominujący ma, trudne mu do udowodnienia, możliwości wkalkulowania do ceny pozornych kosztów działalności. Zatem kosztowe metody ustalania cen nie zachęcają do podnoszenia efektywności gospodarowania przez obniżanie cen. Dlatego też orzecznictwo antymonopolowe przy ocenie kryteriów ceny nadmiernie wygórowanej, czy generalnie poziomu cen stosowanych przez przedsiębiorcę dominującego z ostrożnością podchodzi do analizy kosztowej, obarczonej w dużej mierze uwarunkowaniami subiektywnymi danego przedsiębiorcy, na rzecz bardziej obiektywnych kryteriów porównawczych z cenami stosowanymi przez konkurentów bądź potencjalnych konkurentów na innych rynkach (por.: „Ustawa antymonopolowa. Komentarz” Stanisław Gronowski. 2 wydanie, Wyd. C.H. BECK, Warszawa 1999, str. 253).

W tym świetle trudno jest uznać za słuszne odwoływanie się przy ocenie charakteru osiąganych przez dominanta korzyści do rentowności, rozumianej jako stosunek kwoty zysku do kosztów własnych.

Drugim – obok nieuzasadnionego ekonomicznie zawyżenia rabatów od egzemplarzy sprzedanych i za zwroty fizyczne – źródłem osiągania nieuzasadnionych korzyści przez RUCH S.A. jest zastosowanie w umowach o kolportaż pism wnioskodawców zasady umożliwiające jednoczesne pobieranie rabatu za egzemplarze sprzedane i rabatu za zwroty (rozliczenie) egzemplarzy niesprzedanych. Pobieranie rabatu za zwroty egzemplarzy niesprzedanych w przypadku kolportażu prasy jest świadczeniem nieekwiwalentnym, nie mającym w zasadzie żadnego odpowiednika w świadczeniu kolportera. Rabaty za rozliczenie egzemplarzy niesprzedanych są bowiem dochodem kolportera za niewłaściwie wykonaną usługę. Oddając bowiem nakład do dystrybucji, wydawca oczekuje jego sprzedaży i taki jest cel umowy kolportażowej, tj. sprzedaż tytułów prasowych. Fakt zapewnienia sobie bardzo znacznych korzyści przy zwrotach egzemplarzy niesprzedanych (ustalając rabat za zwroty

fizyczne i rabat za przekroczenie limitu przy zwrotach protokolarnych), może powodować, iż ten kolporter nie będzie dbał o efektywność sprzedaży danego tytułu, albowiem nawet przy niskiej sprzedaży będzie czerpał znaczne dochody. Nie wykonując usługi kolportażu prasy, do której się zobowiązał – zawsze otrzymuje jednak wynagrodzenie.

Biorąc powyższe pod uwagę, Prezes UOKiK za udowodnione uznał stosowanie przez RUCH S.A. praktyk ograniczających konkurencję, określonych w art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Decyzje są prawomocne; RUCH S.A. odwołał się do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, odwołanie zostało odrzucone.

4. Decyzją Prezesa UOKiK po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego na wniosek Przedsiębiorstwa Handlu Zagranicznego Bartimpex S.A., stwierdzono, że odmowa Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A., świadczenia usług przesyłowych gazu ziemnego wytwarzanego poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej – nie poprzedzona analizą pozwalającą na określenie możliwości technicznych świadczenia tej usługi - stanowi praktykę ograniczającą konkurencję oraz praktykę polegającą na ograniczaniu zbytu ze szkodą dla kontrahentów, określone w art. 8 ust. 2 pkt 2 i art. 8 ust. 2 pkt 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i nakazał ich zaniechania.

Wydając przedmiotową decyzję, Prezes UOKiK wziął pod uwagę, iż przesył gazu ziemnego następuje wyłącznie poprzez system sieci gazowniczej. Taka forma transportu gazu ziemnego nie posiada substytutów. Inne metody transportu gazu ziemnego nie są bowiem stosowane. Efektywność gospodarowania sprawia, iż świadczenie usług przesyłowych gazu ziemnego odbywa się w warunkach monopolu naturalnego. Efekt skali powoduje, iż nie jest ekonomicznie uzasadnione, aby działalność sieciowa prowadzona była równolegle przez więcej niż jeden podmiot. PGNiG jest jedynym dysponentem sieci przesyłowej gazu ziemnego w Polsce. Posiada więc pozycję monopolistyczną w tym zakresie, która stanowi kwalifikowaną formę pozycji dominującej. Dodatkowo- z uwagi na specyfikę tej działalności, wynikającą z efektu skali – pozycja PGNiG jest trwała.

Reguły prowadzenia działalności gospodarczej w tak określonych warunkach monopolu naturalnego określa m.in. ustawa *Prawo energetyczne*, zawierająca w art. 4 ust. 2 zasadę tzw. dostępu stron trzecich do sieci, zwaną często od angielskiego skrótu zasadą TPA (Third Party Access). Zasada ta umożliwia odbiorcom oraz producentom paliw i energii zamawianie w energetycznych przedsiębiorstwach sieciowych usług przesyłania nośników energii. Zasada ta została skonstruowana w celu ograniczenia monopolu naturalnego w

dostarczaniu energii. Dzięki niej, przedsiębiorstwo energetyczne, nie posiadające własnej sieci, może przesyłać energię korzystając z sieci innego podmiotu. Możliwość taka jest obwarowana spełnieniem określonych wymogów technicznych.

Przeprowadzone postępowanie antymonopolowe, a zwłaszcza opinia wydana przez niezależnego biegłego powołanego w sprawie, dowodzą, iż odmowa świadczenia usług przesyłowych przez PGNiG nie była poparta względami technicznymi, czy innymi – usprawiedliwiającymi odmowę. PGNiG – odmawiając świadczenia ww. usług na rzecz Bartimpexu - nie dysponowało danymi, które pozwoliłyby na ocenę możliwości świadczenia tych usług. Względy te wskazują jednoznacznie, iż ograniczenie, którego dopuściło się PGNiG, nie miało merytorycznego uzasadnienia.

W ocenie organu antymonopolowego, odmowa świadczenia usług przesyłowych gazu na rzecz Bartimpexu, stanowiła próbę zahamowania rozwoju konkurencji, niekorzystnego z punktu widzenia interesów PGNiG. Powyższe działanie PGNiG stanowiło nadużycie pozycji dominującej (nie wynikające z przyczyn natury technicznej), a jednocześnie godziło w interes kontrahentów PGNiG oraz może godzić w interes konsumentów, którym działania PGNiG mogą w przyszłości uniemożliwić wybór dostawcy paliwa gazowego.

Reasumując, Prezes UOKiK wydając przedmiotową decyzję uznał, że odmowa świadczenia przez PGNiG usług przesyłowych może w praktyce uniemożliwić powstanie realnej konkurencji na rynku obrotu paliwami gazowymi. Same formalno-prawne możliwości działania są bowiem niewystarczające do podjęcia działalności w tym zakresie. Prowadzenie tego typu działalności wymaga dostępu do usług przesyłowych. Posiadanie sieci gazowniczej stawia PGNiG w uprzywilejowanej sytuacji w konfrontacji z potencjalnymi konkurentami, ponieważ to oni zmuszeni są korzystać z istniejącej infrastruktury należącej do tej spółki. Dlatego też należy tym podmiotom zapewnić możliwość dostępu do sieci przesyłowej, w oparciu o obiektywne, równe dla wszystkich kryteria możliwości dostępu. Zwrot „obiektywne” - oznacza podlegające weryfikacji, sprawdzalne. Natomiast w przedmiotowej sprawie konkurent, ubiegający się o dostęp do sieci należącej do PGNiG, nie mógł zweryfikować zasadności odmowy świadczenia usług przesyłowych, gdyż jedyną podstawą negatywnej opinii było stwierdzenie, iż PGNiG „nie jest przygotowane obecnie do świadczenia tego typu usług dla podmiotów zewnętrznych”.

Decyzja nie jest prawomocna, Strona wniosła odwołanie. Sprawa znajduje się w Sądzie Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

5. Decyzjami Prezesa UOKiK po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego przeciwko wyodrębnionym z PKP S.A. spółkom prowadzącym działalność w zakresie kolejowych przewozów pasażerskich uznano pobieranie przez PKP PR Sp. z o.o., PKP Intercity Sp. z o.o., PKP WKD Sp. z o.o. oraz PKP SKM Sp. z o.o.- od pasażerów uprawnionych do bezpłatnego lub ulgowego przejazdu, a nie posiadających w trakcie podróży dokumentów poświadczających ich uprawnienia - opłaty manipulacyjnej w wysokości 49,94 zł, za praktykę ograniczającą konkurencję, określoną w art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającą na narzucaniu nadmiernie wygórowanych cen i nakazał jej zaniechania.

Spółki te pobierały od pasażerów uprawnionych do bezpłatnego lub ulgowego przejazdu, a nie posiadających w trakcie podróży dokumentów poświadczających ich uprawnienia opłatę manipulacyjną. Powyższa opłata ustalona została na poziomie 49,94 PLN. Prezes UOKiK uznał, iż opłata manipulacyjna w stosowanej przez ww. spółki kwocie może spełniać kryteria ceny nadmiernie wygórowanej, a zatem jej pobieranie stanowić może praktykę ograniczającą konkurencję określoną w art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Po przeprowadzeniu postępowania stwierdzono m.in., iż opłata manipulacyjna pobierana przez spółki przewozowe PKP jest około 6 razy wyższa niż średnia opłata pobierana przez przewoźników realizujących przewozy w zakresie komunikacji miejskiej. Zdaniem organu antymonopolowego tak dużych różnic w wysokości opłaty manipulacyjnej nie można wyjaśnić różnicami ani w zakresie ani też w zasięgu prowadzonej przez ww. podmioty działalności. Ponadto zdaniem organu antymonopolowego w hipotetycznej sytuacji zaistnienia na rynku osobowych przewozów kolejowych konkurencji, spółki PKP nie mogłyby pobierać opłaty manipulacyjnej w wysokości na obecnie ustalonym poziomie. Wszystkie spółki PKP złożyły odwołania od powyższych decyzji do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Odwołania zostały odrzucone, tym samym decyzja wydana wobec tych spółek jest już prawomocna.

6. W grudniu 2002 r. zostały wydane dwie decyzje kończące postępowania antymonopolowe z wniosku spółki Telewizja Polsat S.A. oraz spółki TVN Sp. z o.o. przeciwko Telewizji Polskiej S.A. (zwaną dalej TVP). W powyższych decyzjach uznano, iż przyznawanie przez TVP reklamodawcom, reprezentowanym łącznie przez domy (agencje) mediowe, opustów cenowych w zamian za zobowiązanie, że ich łączne wydatki na kampanię reklamową w TVP stanowić będą ponad 50% ich łącznych wydatków na kampanie reklamowe we wszystkich

stacjach telewizyjnych ogólnodostępnych, stanowi praktykę ograniczającą konkurencję, określoną w art. 8 ust. 2 pkt 5 ustawy o *ochronie konkurencji i konsumentów*, polegającą na nadużywaniu pozycji dominującej poprzez przeciwdziałanie ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji. Jednocześnie stwierdzono zaniechanie stosowania przez TVP powyższej praktyki.

Za rynek właściwy w sprawie uznano rynek rozpowszechniania reklam telewizyjnych w telewizji ogólnodostępnej. Jednakże, dodatkowo uwzględniono także rynek nadawania programów telewizyjnych (nazywany też rynkiem widza, widowni), ponieważ udział w oglądalności na rynku nadawców jest czynnikiem decydującym o ich sukcesie na rynku reklam telewizyjnych. W aspekcie geograficznym oba te rynki obejmują terytorium całego kraju. Natomiast w aspekcie czasowym rynek właściwy dotyczy roku 2001. Na obydwu powyższych rynkach TVP zajmuje pozycję dominującą.

Praktyka stosowana przez TVP miała na celu związanie reklamodawców z TVP poprzez przyznanie im opustów cenowych w zamian za przeznaczenie przez nich łącznie części ich inwestycji reklamowych na kampanię reklamową w TVP. Kluczowe znaczenie miał przy tym fakt, iż przedmiotowa część wydatków reklamodawców to ponad 50% ich łączych wydatków na kampanie reklamowe we wszystkich stacjach telewizyjnych. Taka proporcja nakładów przewyższa udziały TVP zarówno na rynku nadawania programów telewizyjnych jak i na rynku rozpowszechniania reklam telewizyjnych.

Taka praktyka ze strony nadawcy posiadającego pozycję dominującą stanowi przeszkodę dla swobodnego przepływu środków na kampanie reklamowe pomiędzy poszczególnymi stacjami telewizji ogólnodostępnej. Ma ona cel i skutek antykonkurencyjny, jest wymierzona przede wszystkim w Telewizję Polsat S.A. i TVN Sp. z o.o., którym odbiera reklamodawców. Tym samym, w sposób istotny ogranicza ich główne źródło przychodów, jakim dla nadawców telewizji ogólnodostępnej są wpływy z reklam.

W związku z tym, praktyka stosowana przez TVP może w dłuższej perspektywie doprowadzić do upadku konkurentów, zwłaszcza, iż konkurenci TVP działają na rynku stosunkowo krótko, podczas gdy TVP jest nadawcą „zasiedziałym”, bazującym na przyzwyczajeniach telewidzów oraz dysponującym największym doświadczeniem w prowadzeniu działalności nadawczej.

Należy również zauważyć iż, przedmiotowa praktyka TVP prowadzi do zachowania przez nią pozycji dominującej na rynku rozpowszechniania reklam telewizyjnych w telewizji ogólnodostępnej.

Uwzględniając pozycję lidera TVP na rynku właściwym, organ antymonopolowy zwrócił uwagę, iż realizowana przez nią strategia handlowa stanowi przeszkodę dla swobodnego kształtowania się rynku. W ten sposób przeciwdziała ona ukształtowaniu się warunków niezbędnych do rozwoju konkurencji na rynku rozpowszechniania reklam telewizyjnych w telewizji ogólnodostępnej. Można by sądzić, iż gdyby ta praktyka nie istniała, to udziały poszczególnych nadawców na rynku właściwym mogłyby się kształtować w sposób bardziej zróżnicowany.

Jednocześnie Prezes UOKiK stwierdził zaniechanie stosowania przedmiotowej praktyki. Podstawę stwierdzenia zaniechania stosowania przez TVP powyższej praktyki jest fakt, iż nie zawarła ona na rok 2002 umowy, na mocy której przyznałaby reklamodawcom reprezentowanym łącznie przez domy (agencje) mediowe, opustów cenowych w zamian za zobowiązanie, że ich łączne wydatki na kampanię reklamową w TVP stanowiąc będą ponad 50% ich łącznych wydatków na kampanie reklamowe we wszystkich stacjach telewizyjnych ogólnodostępnych.

Decyzja jest prawomocna. Żadna ze stron postępowania nie wniosła odwołania.

7. Postępowanie wszczęte na wniosek Spółdzielni Mieszkaniowej „Zgoda” w Dobrzanach przeciwko „SIM” S.A. w Zielone Górze (przedsiębiorstwo ciepłownicze).

Spółdzielnia Mieszkaniowa zarzuciła SIM S.A. narzucanie nieuczciwych cen oraz uciążliwych warunków umowy, ponieważ tenże dostawca ciepła wstrzymywał dostawy ciepła do budynków Spółdzielni w celu zmuszenia jej do przyjęcia podwyżek cen za energię ciepłą, nie przedstawiając kalkulacji cen oraz decyzji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki zatwierdzającej nowe ceny ciepła. Po udowodnieniu przez UOKiK w toku postępowania antymonopolowego, że SIM S.A. faktycznie nie posiadała zatwierdzonych taryf dla ciepła, a mimo to żądała wyższych opłat, zaś sposobem zmuszenia Spółdzielni do zawarcia umowy akceptującej nowe ceny było wstrzymywanie dostaw ciepła mieszkańcom budynków Spółdzielni, została wydana decyzja RWR 9/2002 uznająca za ograniczającą konkurencję praktykę, polegającą na nadużywaniu przez „SIM” S.A. pozycji dominującej na lokalnym rynku dostawy energii cieplnej, poprzez wstrzymywanie dostaw energii cieplnej dla Spółdzielni przy braku alternatywnych źródeł zaopatrzenia i nakazującą zaniechanie jej stosowania.

Decyzja jest prawomocna - odwołanie SIM S.A, jako wniesione po upływie terminu, zostało odrzucone.

8. Decyzją Prezesa UOKiK, po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu uznano za praktykę ograniczającą konkurencję nadużywanie przez Energetykę Kaliską S.A. w Kaliszu pozycji dominującej na lokalnym rynku zaopatrzenia w energię elektryczną, polegające na nierozliczeniu opłat za przyłączenie, pobranych od podmiotów przyłączonych do sieci w okresie 1.07.2000 r. do 5.03.2001 r., ustalonych, według stawek zawartych w taryfie, która w tym zakresie, na podstawie ustawy z dnia 26.05.2000 r. o zmianie ustawy Prawo energetyczne (Dz.U. Nr 48, poz. 555) utraciła ważność, w wyższej wysokości aniżeli opłaty ustalone według stawek taryfy uwzględniającej zmiany wprowadzone tą ustawą, co było równoznaczne z narzuceniem tym podmiotom uciążliwych warunków przyłączenia do sieci w postaci zawyżonych opłat oraz przyniosło jednocześnie Energetyce Kaliskiej S.A. nieuzasadnione korzyści.

Ustawą z dnia 26 maja 2000 r. o zmianie ustawy Prawo energetyczne (Dz.U. Nr 48, poz. 555), zmieniono zasady kalkulacji stawek opłat za przyłączenie do sieci. Zgodnie z art. 7 ust. 5 prawa energetycznego w nowym brzmieniu, stawki opłat za przyłączenie do sieci (przewidzianych w gminnych założeniach do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe) kalkuluje się na podstawie jednej czwartej średniorocznych nakładów inwestycyjnych na budowę odcinków sieci służących do przyłączenia podmiotów ubiegających się o przyłączenie, określonych w planie rozwoju, o którym mowa w art. 16 tej ustawy (tj. planie przedsiębiorstwa energetycznego). Celem tych zmian było ograniczenie wysokości opłat za przyłączenie poprzez ograniczenie podstawy ich kalkulacji oraz zapobieżenie podwójnemu finansowaniu rozwoju sieci przez odbiorców w opłatach za przyłączenie i stawkach opłat przesyłowych (stanowi o tym nowo wprowadzony ust. 6 art. 7 prawa energetycznego). Zgodnie z art. 5 ustawy zmieniającej prawo energetyczne, taryfy sporządzone na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów, zachowują ważność po 1 lipca 2000 r. w zakresie, w jakim nie są sprzeczne z przepisami ustawy zmieniającej i przepisami wykonawczymi wydanymi na podstawie upoważnień, w brzmieniu nadanym tą ustawą.

Mając na uwadze powyższe zmiany zasad kalkulacji opłat za przyłączenie, Urząd zbadał stosowane przez Energetykę Kaliską po dniu 1.07.2000 r. warunki przyłączenia nowych odbiorców do sieci elektroenergetycznej, a w szczególności sposób ustalania opłat za przyłączenie po utracie ważności dotychczasowej taryfy. Urząd interesowały te warunki w okresie do chwili wejścia w życie zatwierdzonej przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki taryfy tego przedsiębiorstwa, która uwzględniała zmiany dokonane ustawą zmieniającą, co

jak się okazało, nastąpiło 5.03.2001 r.. W okresie tym Energetyka Kaliska S.A. zrealizowała 1.929 przyłączy.

W toku postępowania ustalono, iż w początkowym okresie Energetyka Kaliska S.A. opłatę za przyłączenie określano były wstępnie na podstawie „starej” taryfy ale z zastrzeżeniem, iż ostateczne ustalenie wysokości opłaty nastąpi po zatwierdzeniu nowej taryfy dla energii elektrycznej.

Później jednak, w związku z faktem, iż przedłużał się okres wydania przez Ministra Gospodarki nowego rozporządzenia w sprawie zasad kalkulacji taryf, Zarząd Energetyki Kaliskiej S.A. postanowił zmienić ustalone wcześniej zasady, ograniczając zakres stosowania opłaty wstępnej jedynie do przypadków gdy przyłączenie następuje do sieci przewidzianej w uchwalonych przez gminę założeniach do planu zaopatrzenia w energię elektryczną. Natomiast w przypadku przyłączy do sieci przewidzianych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego przyjęto zasadę ustalania opłat opartych na dotychczasowej taryfie, traktowanych jako opłaty umowne i ostateczne.

Z powodu powszechnego braku założeń do planu zaopatrzenia w energię elektryczną gmin, po 31.10.2000 r. nie zawarto ani jednej umowy przewidującej wstępną opłatę za przyłączenie. Dopiero przyłączenia zrealizowane po wejściu w życie skorygowanej taryfy rozliczane były według zawartej w niej stawek opłat.

Analizując dokonane zmiany w prawie energetycznym Urząd doszedł do wniosku, iż Energetyka Kaliska S.A. postąpiła niewłaściwie albowiem wszystkie opłaty za przyłączenie, które zostały zrealizowane w badanym okresie, winny być traktowane jako opłaty wstępne (zaliczkowe), a z chwilą wejścia w życie nowej taryfy zweryfikowane do wysokości, jaka wynikała ze stawek zawartych w tej taryfie.

W postępowaniu EK S.A. Urząd dopatrywał się znamion praktyk określonych w art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy. Pozycja dominująca przedsiębiorcy na rynku była bezsporna, nie było również wątpliwości, iż zaistniały wszystkie przesłanki, o których mowa w ww. przepisie.

Warto w tym miejscu podnieść, iż zgodnie z zaleceniami Ministerstwa Gospodarki, w „okresie przejściowym” w zawieranych z odbiorcami umowach, przedsiębiorstwa energetyczne powinny ustalać opłaty wstępne (zaliczkowe) według stawek zbliżonych do ¼ tych nakładów, które po skorygowaniu i zatwierdzeniu taryf będą mogły wyrównać. Ustalając natomiast opłaty umowne oparte na stawkach poprzedniej, nie obowiązującej już taryfy i nie dokonując weryfikacji opłat z tytułu przyłączy dokonanych przed 5.03.2001 r. Energetyka Kaliska S.A. narzuciła odbiorcom uciążliwe warunki przyłączenia w postaci zawyżonych opłat. Rozpatrując sprawę na gruncie przepisów kodeksu cywilnego, działanie Energetyki

Kaliskiej S.A. należy uznać za wymuszenie na odbiorcach zwolnienia z długu, o którym mowa w art. 508 k.c.. Zgodnie z tym przepisem, zobowiązanie wygasa, gdy wierzyciel zwalnia dłużnika z długu, a dłużnik zwolnienie przyjmuje. Czynność ta, dokonana w formie dorozumianej, jako przejaw nadużycia pozycji dominującej, jest w świetle art. 8 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nieważna.

Ogólna kwota, o którą pobrane w okresie 1.07.2000 r. – 5.03.2001 r. opłaty przewyższyły opłaty ustalone według taryfy z 5.03.2001 r. jest miarą nieuzasadnionych korzyści osiągniętych przez Przedsiębiorstwo.

Istotnym problemem warunkującym wydanie decyzji było rozstrzygnięcie kwestii, czy Energetyka Kaliska S.A. mogła uznać opłaty ustalone w w/w okresie za opłaty umowne i ostateczne z uwagi na brak założeń do planów zaopatrzenia w media energetyczne.

Urząd nie podzielił tutaj stanowiska Energetyki Kaliskiej S.A. co do wykładni art. 7 ust. 5 prawa energetycznego. Zdaniem Urzędu taryfa przedsiębiorstwa energetycznego winna być podstawą określenia opłaty za przyłączenie również w sytuacji, gdy gmina nie uchwaliła założeń do planu zaopatrzenia w energię cieplną, elektryczną i paliwa gazowe. Potwierdza to orzecznictwo Sądu Antymonopolowego, które akcentuje interes odbiorcy przyłączanego do sieci. W świetle orzecznictwa Sądu Antymonopolowego brak gminnych planów nie powinien niekorzystnie wpływać na jego sytuację prawną. W wyrokach z 10.01.2001 r. (sygn.akt XVII Ame 51-58/00) Sąd wyraził pogląd, że zaniechania gminy w zakresie uchwalania tych dokumentów mogą być podstawą ewentualnych roszczeń przedsiębiorstw energetycznych wobec gmin z tytułu poniesionych szkód, powstałych w wyniku zastosowania taryfowych opłat za przyłączenie.

Tezy te potwierdza taryfa z 5.03.2001 r. gdzie stawki opłat za przyłączenie ustalono dla podmiotów przyłączanych do sieci przewidzianych w planach rozwoju przedsiębiorstwa energetycznego, a nie tylko dla odbiorców przyłączanych do sieci przewidzianych w założeniach do planu zaopatrzenia. Ponadto, po wejściu w życie nowej taryfy na jej podstawie rozliczano przyłączenia niezależnie od tego, czy były przewidziane w gminnych założeniach, czy „tylko” w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Decyzja jest prawomocna. Strona wniosła odwołanie, które zostało odrzucone z uwagi na to, że zostało wniesione po upływie ustawowego terminu.

9. Postępowanie w sprawie stosowania przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Tarnobrzegu praktyk ograniczających konkurencję na lokalnym rynku usług

pogrzebowych, określonych w art. 8 ust. 1 i 2 pkt 3 i 5 uokik (decyzja Nr RKR-23/2002 z dnia 6.09.2002r.).

W toku postępowania – prowadzonego na wniosek Zakładu Usług Pogrzebowych „KIR II” - ustalono, że PGK jest najemcą pomieszczeń jedynego w Tarnobrzegu prosektorium należącego do Zakładu Patomorfologii Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego oraz zarządcą dwóch cmentarzy w tym mieście (komunalnego i parafialnego). Ponadto świadczy usługi pogrzebowe, konkurując w tym zakresie z innymi zakładami pogrzebowymi. Korzystając z siły rynkowej, jaką daje dysponowanie jedynym w mieście pomieszczeniem służącym do przechowywania zwłok i zarządzanie cmentarzami, PGK podjęło działania w celu ograniczenia działalności konkurencyjnych zakładów pogrzebowych. Polegały one na zabranianiu konkurencyjnym zakładom pogrzebowym świadczenia w pomieszczeniach prosektorium, takich usług jak: kosmetyka zwłok i ich ułożenie w trumnie, wystawiania zwłok do kaplicy, a w przypadku zwłok osób, które zmarły poza Szpitalem – również ich mycia, golenia i ubrania. Ponadto za wydanie zwłok z prosektorium po godzinach pracy oraz w dni wolne od pracy pobierano od konkurencyjnych zakładów pogrzebowych dodatkową opłatę, która nie obowiązywała wówczas, gdy rodziny zmarłych zleciły wykonanie kompleksowej usługi pogrzebowej samemu PGK. PGK nie wyrażało także zgody na wykonywanie żadnych prac na zarządzanych przez siebie cmentarzach. Nie zgadzało się na to, aby konkurenci kopali lub murowali groby oraz dokonywali w nich pochówków. Działania PGK nie tylko naruszały konkurencję na rynku usług pogrzebowych, ale także powodowały negatywne skutki dla osób zlecających takie usługi (konsumentów w rozumieniu ustawy o ochronie (...)), których pozbawiono możliwości wyboru przedsiębiorcy, wykonującego kompleksowe usługi pogrzebowe. Nakazano zaniechania stwierdzonych praktyk.

Decyzja nie jest prawomocna. Strona złożyła zażalenie na postanowienie Sądu o odrzuceniu odwołania.

10 Postępowanie w sprawie stosowania przez Powiat Limanowski praktyk ograniczających konkurencję na lokalnym rynku świadczenia usług w zakresie lecznictwa zamkniętego.

Na wniosek Stowarzyszenia Ochrony i Promocji Zdrowia prowadzącego niepubliczny szpital (zakład opieki zdrowotnej - zoz) w miejscowości Szczyrzyc leżącej w Powiecie Limanowskim wszczęto postępowanie antymonopolowe, w toku którego ustalono, że Powiat jako jednostka samorządu terytorialnego organizuje na swoim terenie publiczną służbę zdrowia, tj. tworzy, prowadzi i likwiduje publiczne zoz-y oraz jest także właścicielem -

jedynych na jego terenie - nieruchomości, w których możliwe jest prowadzenie działalności w ramach lecznictwa zamkniętego. Korzystając z uprawnień organu założycielskiego, Powiat zlikwidował w 1999r. znajdujący się w Szczyrzycu zamiejscowy II Oddział Wewnętrzny Szpitala Powiatowego w Limanowej i powierzył wykonywanie zadań tego Oddziału niepublicznemu szpitalowi utworzonemu przez Stowarzyszenie, któremu wynajął nieruchomości szpitalne w Szczyrzycu. W 2001r. Szpital Powiatowy wystąpił do Powiatu o przywrócenie poprzedniej struktury służby zdrowia, uzasadniając to zadłużeniem i stratami, jakie ponosi na skutek konkurencji ze strony Szpitala Stowarzyszenia. W niecały miesiąc po tym wystąpieniu Powiat wypowiedział Stowarzyszeniu umowę najmu, jednakże Sąd Okręgowy w Nowym Sączu orzekł o jego bezskuteczności. Następnie Powiat zorganizował przetarg na wynajem nieruchomości w Szczyrzycu i ustalił jego warunki. Do przetargu - w którym wywoławcza stawka czynszu najmu ustalona została na kwotę 12.350 zł miesięcznie - przystąpił dotychczasowy najemca nieruchomości, tj. Stowarzyszenie oraz zadłużony Szpital Powiatowy. Ten ostatni przetarg wygrał proponując stawkę najmu w wysokości 61.000 zł. Była to kwota 27-krotnie wyższa od ustalonej w dotychczasowej umowie najmu tej nieruchomości a w przeliczeniu na 1 m² 6-krotnie wyższa od najwyższej (także wylicytowanej) stawki pobieranej przez Powiat za najem niewielkiego lokalu w centrum Limanowej przeznaczonego na gabinet stomatologiczny. Powiat zatwierdził wyniki przetargu i zawarł ze Szpitalem Powiatowym umowę najmu nieruchomości w Szczyrzycu.

Uwzględniając powyższe oraz to, iż w świetle obowiązujących przepisów, Powiat może sfinansować zobowiązania Szpitala Powiatowego - dla którego jest organem założycielskim - ze środków publicznych oraz przekazać mu nieruchomości w nieodpłatne użytkowanie, co uwalnia strony umowy od ryzyka nieregulowania wylicytowanego czynszu, uznano, iż celem przetargu nie było uzyskanie jak najwyższej ceny lecz wyłącznie wyeliminowanie z rynku konkurenta Szpitala Powiatowego, jakim jest Stowarzyszenie. Aby dorównać stawce wylicytowanej przez Szpital Powiatowy, Stowarzyszenie musiałoby wydatkować wyłącznie z tytułu czynszu najmu kwotę równą – łącznie z podatkiem VAT - 60% wartości kontraktu zawartego z Małopolską Regionalną Kasą Chorych na wszystkie świadczenia medyczne wykonywane w licytowanej nieruchomości w całym 2002r. W istocie działanie Powiatu polegało na stworzeniu Stowarzyszeniu bariery cenowej (narzuceniu nieuczciwej, nadmiernie wygórowanej ceny) kontynuowania działalności leczniczej. Działanie to zostało ocenione jako nadużycie pozycji dominującej w zakresie dysponowania nieruchomościami, w których możliwe jest świadczenie usług w zakresie lecznictwa zamkniętego i praktyka ograniczająca konkurencję na lokalnym rynku tego lecznictwa. Niezależnie od tego, działania Powiatu mogą

mieć także negatywne skutki dla konsumentów – tj. ogółu pacjentów, których pozbawiono możliwości wyboru szpitala, w którym poddadzą się leczeniu.

Decyzja jest prawomocna, Strona nie złożyła odwołania od decyzji.

4.3. Kontrola koncentracji przedsiębiorców

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów jest podstawowym aktem prawnym regulującym sprawy kontroli koncentracji na rynku. Nie zawiera ona żadnych wyłączeń sektorowych, w związku z czym procesy koncentracji w gospodarce poddane są kontroli w pełnym zakresie. W polskim systemie prawa występują ponadto szczegółowe, specyficzne dla niektórych dziedzin zasady kontroli koncentracji, odpowiadające potrzebie uwzględnienia ich odrębności.

Obowiązek zgłoszenia koncentracji przedsiębiorców, w myśl przepisów ustawy dotyczy:

- a) połączenia dwóch lub więcej samodzielnych przedsiębiorców,
- b) przejęcia – poprzez nabycie lub objęcie akcji, udziałów, innych papierów wartościowych, całości i części majątku lub w jakikolwiek inny sposób – bezpośredniej lub pośredniej kontroli nad całym albo częścią jednego lub więcej przedsiębiorców przez jednego lub więcej przedsiębiorców,
- c) utworzenia przez przedsiębiorców wspólnego przedsiębiorcy,
- d) objęcia lub nabycia akcji albo udziałów innego przedsiębiorcy, powodującego uzyskanie co najmniej 25% głosów na walnym zgromadzeniu lub zgromadzeniu wspólników,
- e) łączenia stanowisk u konkurujących ze sobą przedsiębiorców,
- f) rozpoczęcia wykonywania praw z akcji lub udziałów objętych lub nabytych bez uprzedniego zgłoszenia.

Trzy pierwsze i ostatnia z wymienionych sytuacji powodują zmianę sytuacji konkurencyjnej (w większym lub mniejszym stopniu) w sposób trwały. Pozostałe mogą ale nie muszą powodować takiej zmiany, jednakże ze względu na możliwe implikacje rynkowe poddane zostały one kontroli Prezesa UOKiK.

W ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów wprowadzone zostały wyłączenia spod obowiązku uzyskiwania zgody Prezesa UOKiK koncentracji bagatelnych, tj. takich, które nie powinny wywierać większego wpływu na konkurencję na rynku. Istnieją dwa rodzaje progów bagatelności. Pierwszy, wartościowy, dotyczy koncentracji, w których łączna wartość obrotu uczestników nie przekracza równowartości 50 mln euro (a), także jeżeli

przedsiębiorca, nad którym ma nastąpić przejęcie kontroli lub przedsiębiorca, którego akcje lub udziały będą objęte lub nabyte lub przedsiębiorca, z którego akcji lub udziałów ma nastąpić wykonywanie praw, nie przekroczył na terytorium RP w żadnym z dwóch lat poprzedzających zgłoszenie 10 mln euro (b) i drugi, rynkowy dotyczy koncentracji przedsiębiorców, których łączny udział w rynku nie przekracza 20% (c).

Prezes UOKiK rozstrzyga w sprawach koncentracji przedsiębiorców w drodze decyzji. W decyzjach tych może on:

- a) wydać zgodę na dokonanie łączenia (jeżeli w jego wyniku nie powstanie lub nie umocni się pozycja dominująca na rynku),
- b) wydać zgodę warunkową (po spełnieniu przez przedsiębiorców określonych warunków np. zbycia całości lub części majątku jednego lub kilku przedsiębiorców, wyzbycia się kontroli nad przedsiębiorcą lub przedsiębiorcami bezpośrednio nieuczestniczącymi w koncentracji czy udzielenia licencji praw wyłącznych konkurentowi i inne) lub
- c) zakazać dokonania koncentracji (jeżeli w jej wyniku powstanie lub umocni się pozycja dominująca na rynku).

Decyzje, w których wyrażona jest zgoda na łączenie wygasają, jeżeli w terminie 3 lat od dnia ich wydania koncentracja nie została dokonana. Zasada ta stanowi novum w porównaniu z poprzednio obowiązującą regulacją, w której zgoda Prezesa na łączenie nie jest obwarowana żadnymi terminami. Wprowadzenie jej podyktowane było koniecznością dopuszczenia koncentracji w zbliżonych warunkach rynkowych, a tym samym uniemożliwienia jej, jeżeli ze względu na zmianę sytuacji rynkowej udzielenie zgody nie byłoby już uzasadnione. Orzekając w sprawach koncentracji, Prezes UOKiK bierze pod uwagę skutki tej koncentracji dla konkurencji - jest to podstawowe kryterium oceny. Inne kryteria brane są pod uwagę o tyle, o ile mają wpływ na sytuację konkurencyjną w przyszłości, po dojściu koncentracji do skutku.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów przewiduje też możliwość zastosowania środków mających na celu przywrócenie stanu zgodnego z prawem i potrzebami rynku w przypadku naruszenia przez przedsiębiorców przepisów tej ustawy. I tak Prezes UOKiK może wydać decyzję o podziale przedsiębiorców, którzy dokonali koncentracji bez uprzedniego zgłoszenia, a łączenie wpływa negatywnie na stan konkurencji na rynku. Decyzja o podziale przedsiębiorców nie może być wydana po upływie 5 lat od dokonania koncentracji. Jeżeli decyzje w sprawach koncentracji oparte są na nierzetelnych informacjach przedłożonych przez przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji, Prezes UOKiK może je uchylić i ponownie rozpatrzyć sprawę.

Prezes UOKiK może w drodze decyzji nałożyć na przedsiębiorcę karę pieniężną, jeżeli przedsiębiorcy nie wykonują zgłoszenia zamiaru koncentracji albo podali we wniosku zgłoszeniowym nieprawdziwe dane.

Szczegółowe warunki jakim powinno odpowiadać zgłoszenie zamiaru koncentracji, w tym wykaz informacji i dokumentów, które ono powinno zawierać, uwzględniając specyfikę działalności prowadzonej przez różne rodzaje przedsiębiorców, w szczególności przez instytucje finansowe określone zostały przez Radę Ministrów w drodze rozporządzenia.

Przykłady postępowań prowadzonych przez Prezesa UOKiK w 2002 r. w sprawach kontroli koncentracji.

Koncentracje na rynku dystrybucji energii elektrycznej

1. Zgłoszony zamiar koncentracji dotyczył nabycia 85 % akcji spółki STOEN S.A. z siedzibą w Warszawie przez niemiecki koncern RWE Plus AG.

W roku 2001 Minister Skarbu Państwa podjął decyzję o prywatyzacji STOEN. Prywatyzacja STOEN jest zgodna z przyjętym na posiedzeniu Rady Ministrów w dniu 16 maja 2000 roku „*Zintegrowanym harmonogramem prywatyzacji sektora elektroenergetycznego i wprowadzania rynku energii elektrycznej*”. Minister Skarbu Państwa uzasadnił prywatyzację spółek podsektora dystrybucji koniecznością zapewnienia dostępu do kapitału (szczególnie jeśli chodzi o inwestycje sieciowe zwiększające dostępność i możliwość sprzedaży energii) oraz do specjalistycznej wiedzy w zakresie konkurencyjnego handlu energią i obsługi odbiorców.

Po analizie Prezes UOKiK stwierdził, iż przedmiotowa koncentracja nie będzie miała wpływu na umocnienie się pozycji dominującej na warszawskim rynku dystrybucji energii elektrycznej, gdyż udział STOEN-u już w chwili obecnej wynosi 99,9 % i działa on w warunkach monopolu ustawowego, który z mocy ustawy jest regulowany przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki. Przedmiotowa koncentracja skutkować będzie jedynie zastąpieniem jednego podmiotu innym, który będzie dystrybuował energię elektryczną w Warszawie.

Tym samym, wskutek zamierzonej transakcji, nie powstanie (bo już istnieje) ani nie umocni się pozycja dominująca na jakimkolwiek rynku właściwym.

2. Połączenie:

- Energetyki Poznańskiej S.A. z siedzibą w Poznaniu,
- Energetyki Szczecińskiej S.A. z siedzibą w Szczecinie,
- Zakładu Energetycznego Gorzów S.A. z siedzibą w Gorzowie,
- Zakładu Energetycznego Bydgoszcz S.A. z siedzibą w Bydgoszczy,
- Zielonogórskich Zakładów Energetycznych S.A. z siedzibą w Zielonej Górze,

w drodze przeniesienia całego majątku Energetyki Szczecińskiej S.A., Zakładu Energetycznego Gorzów S.A., Zakładu Energetycznego Bydgoszcz S.A. oraz Zielonogórskich Zakładów Energetycznych S.A. na Energetykę Poznańską S.A. w zamian za jej akcje.

Transakcja ta stanowi wypełnienie polecenia Ministra Skarbu Państwa z dnia 29 lipca 2002 r. Dokument ten został sporządzony jako konkretyzacja przyjętej przez Rząd „Korekty założeń polityki energetycznej Polski do 2020 roku”. Jednym z celów „Korekty...” było stworzenie w podsektorze dystrybucji silnych podmiotów, które zdolne będą konkurować na wolnym rynku energii elektrycznej. Zgodnie z ostatnimi ustaleniami Komisji Europejskiej pełna liberalizacja tego rynku nastąpi już w 2007 roku. Polscy dystrybutorzy energii aby sprostać konkurencji zagranicznej uznali za konieczne – dokonanie konsolidacji wśród istniejących obecnie spółek dystrybucyjnych. Rząd przychylił się do tej koncepcji przyjmując na początku grudnia 2002 r. *„Program Realizacji Polityki Właścicielskiej Ministra Skarbu Państwa w Odniesieniu do Sektora Elektroenergetycznego”*. Jednym z założeń tego programu jest restrukturyzacja przez konsolidację, z której przykładem mamy do czynienia przy tej transakcji.

Koncentracja ta wywiera wpływ w układzie konglomeratowym na lokalne rynki dystrybucji energii elektrycznej, obejmujący swoim zasięgiem części województw zachodniopomorskiego, lubuskiego, wielkopolskiego, kujawsko-pomorskiego i w niewielkim stopniu pomorskiego. W związku z analizowanymi przez UOKiK danymi stwierdzić należy, iż uczestnicy koncentracji na tych rynkach posiadają już pozycję dominującą. Zasadniczym pytaniem jakie Urząd postawił w toku postępowania antymonopolowego było to, czy pozycja ta na skutek opisywanej transakcji nie umocni się.

Zdaniem Urzędu przedmiotowa koncentracja nie będzie miała wpływu na umocnienie się pozycji dominującej na tym rynku, gdyż udział każdego z konsolidujących się zakładów dystrybucyjnych w chwili obecnej zbliża się do 100 %. Aktualnie inne podmioty obecne na

tym rynku wykorzystują sieć tych zakładów na własne potrzeby. Stan konkurencji na tym rynku zależeć będzie od zupełnie innych czynników, przede wszystkim od stopnia liberalizacji rynku energii elektrycznej w Polsce i od rzeczywistego wprowadzenia w życie zasady TPA.

Koncentracja na rynku gazów technicznych

1. Koncentracja polegała na przejęciu kontroli nad Praxair Polska sp. z o.o. przez BOC Gazy sp. z o.o. Transakcja dotyczyła rynków gazów technicznych i skutkowałą przekroczeniem przez przedsiębiorcę przejmującego kontrolę progu 40 % udziału w rynku azotu w cysternach. Ze względu na całokształt okoliczności, w tym geograficzny i produktowy charakter rynków właściwych, po zebraniu opinii wszystkich liczących się uczestników rynku oraz stowarzyszeń branżowych, Prezes UOKiK stwierdził, iż koncentracja nie spowoduje uzyskania pozycji dominującej na rynku właściwym.

Koncentracja na rynku wydawnictw prasowych

1. Zgłoszenie dotyczyło przejęcia kontroli przez Agorę nad majątkiem Prószyński – Czasopisma.

Koncentracja polegała na nabyciu przez Agora S.A. jedynie poszczególnych składników majątkowych przedsiębiorstwa spółki Prószyński – Czasopisma, a nie całej spółki, jak ma to miejsce w większości koncentracji. W szczególności Agora nabyła prawa do wydawania 23 tytułów czasopism, które w większości miały już ugruntowaną pozycję na rynku. W wyniku koncentracji Agora nabyła prawo do wydawania takich czasopism jak „Poradnik Domowy”, „Cztery Kąty”, „Dziecko – Poradnik Dla Rodziców”.

Agora działa przede wszystkim na szeroko pojętym rynku prasowym (gazety bezpłatne, dzienniki) i na rynku reklamy (prasowa, zewnętrzna i radiowa). Z uwagi na to, iż w wyniku koncentracji Agora uzyskałaby znaczący udział rynkowy w poszczególnych segmentach czasopism oraz mając na względzie fakt, iż Agora posiada już znaczący udział na rynku reklamy prasowej i rynku gazet codziennych, należało bardzo szczegółowo przeanalizować rynek właściwy, na który koncentracja ma wpływ.

Organ antymonopolowy ustalił, że Agora i grupa Prószyński działają na różnych rynkach: Agora – rynek dzienników, Prószyński – Czasopisma; rynek czasopism kolorowych o zróżnicowanej tematyce (czasopisma kobiece, motoryzacyjne, kulinarne, dla rodziców,

ogrodnicze, budowlane, popularno-naukowe). Produkty obydwóch wydawców zaspokajają inne potrzeby odbiorców, są adresowane do różnych klientów. Pozwala to na stwierdzenie, iż z punktu widzenia tematyki publikacji Agory i Prószyńskiego – Czasopisma konkurencja na rynku nie zostanie zachwiana. Obydwie grupy oferują odmienne produkty zarówno dla czytelników jak i reklamodawców.

Agora nabyła prawa do wydawania kilkunastu czasopism z rąk jednego dotychczasowego wydawcy. Utrzymane zostało status quo na rynku od strony właścicielskiej, nie nastąpił bowiem wykup praw do druku od kilku wydawców.

Koncentracja na krajowym rynku stołowych wyrobów porcelanowych

1. Postępowanie dotyczyło przejęcie przez Fabrykę Firanek i Koronek „Haft” S.A. z siedzibą w Kaliszu bezpośredniej kontroli nad Zakładami Porcelany i Porcelitu „Chodzież” S.A. z siedzibą w Chodzieży oraz przejęcie przez Zakłady Przemysłu Jedwabniczego „Wistil” S.A. z siedzibą w Kaliszu bezpośredniej kontroli nad Zakładami Porcelany Stołowej „Lubiana” S.A. z siedzibą w Łubianie. Spółki przejmujące kontrolę należały do tej samej grupy kapitałowej stąd też obydwie zgłoszenia rozpatrywano łącznie. Przedmiotowy rynek jest rynkiem silnie konkurencyjnym ze względu na rozwiniętą konkurencję krajową jak i tani import z Chin. Należy podkreślić, iż ponad 75 % przychodów krajowych producentów pochodzi z eksportu. Na krajowym rynku porcelany stale rosnące znaczenie ma import. Z badań przeprowadzonych przez firmę PricewaterhouseCoopers (na podstawie danych pochodzących z Centrum Informatyki Handlu Zagranicznego) wynika, iż wielkość przywozu porcelany i ceramiki stołowej w latach 1997 – 2000 wzrosła blisko sześciokrotnie. Jeszcze szybciej, bo 12,5 krotnie wzrastał w tym czasie przywóz z Chin. W 2000 roku wartość importowanej porcelany stołowej zamknęła się kwotą ponad 35,5 mln zł i stanowiła 24,1 % ogólnej wartości sprzedaży porcelany w kraju. W 2001 r. natomiast wartość importu obliczono na kwotę ok. 53,3 mln zł. Nie jest to wprawdzie wartość rzeczywista lecz szacunkowa, ustalona w oparciu o informacje za pierwszy kwartał 2001 r., tym niemniej wysoce prawdopodobna biorąc pod uwagę wykazane w opracowaniu PricewaterhouseCoopers tendencje dalszego wzrostu importu, zwłaszcza z obszaru Chin.

4.4. Orzecznictwo sądowe w sprawach antymonopolowych

Pracownicy Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów występowali, na podstawie pełnomocnictwa Prezesa UOKiK, przed Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów w sprawach z odwołań od decyzji antymonopolowych oraz przed Sądem Najwyższym w sprawach kasacji wniesionych przez nich w imieniu Prezesa Urzędu, jak i wniesionych przez inne strony.

Sąd Najwyższy w 2002 r. wydał ogółem 17 orzeczeń w sprawach antymonopolowych, w tym:

1. Wyroki – ogólna liczba: 5

w tym:

- a) Uchylenie wyroku Sądu ochrony konkurencji i konsumentów – 2
- b) Oddalenie kasacji – 3

1. Wyrok SN z dnia 17 maja 2002 r. (sygn. akt CKN 209/00).

W sprawie z odwołania Górnicej Spółdzielni Mieszkaniowej w Bytomiu przeciwko Prezesowi UOKiK przy udziale zainteresowanego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Bytomiu o przeciwdziałanie praktykom antymonopolistycznym.

Między Przedsiębiorstwem Energetyki Ciepłej w Bytomiu, dostawcą i dystrybutorem energii ciepłej do budynków mieszkalnych Górnicej Spółdzielni Mieszkaniowej w Bytomiu a Spółdzielnią zaistniał spór na tle rozliczeń dostaw ciepłej wody. Według dostawcy podstawą tych rozliczeń powinna być powierzchnia użytkowa mieszkań, spółdzielnia zaś uważa, iż rozliczenia powinny być oparte na ilości zużytej wody w m³. Spółdzielnia zgłosiła do UOKiK żądanie wszczęcia przeciwko dostawcy postępowania antymonopolowego twierdząc, iż dostawca uchyla się od mierzenia sprzedawanej energii wg Międzynarodowego Układu Jednostek Miar (SI). Dostawca nie uznał zarzutu stosowania praktyk monopolistycznych podnosząc, iż budynki spółdzielni nie są opomiarowane, a zatem z przyczyn natury technicznej nie jest możliwe rozliczanie dostaw energii w jednostkach energetycznych.

Prezes UOKiK wszczął postępowanie z art. 5 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 24.02.1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym (poprzednio obowiązująca ustawa). Z uwagi na fakt, iż nie wszystkie budynki posiadały opomiarowanie pozwalające na obliczenie ilości ciepła dostarczanego na podgrzanie wody, organ antymonopolowy nie dopatrywał się

naruszenia prawa w postępowaniu dostawcy, rozliczającego dostawy według powierzchni użytkowej. Pogląd ten podzielił Sąd Antymonopolowy, który oddalił odwołanie Górniczej Spółdzielni Mieszkaniowej w Bytomiu od decyzji Urzędu z dnia 15 lipca 1996 r. Na skutek kasacji Górniczej Spółdzielni Mieszkaniowej SN wyrokiem z dnia 27 lipca 1999 r. I CKN 112/98 uchylił wyrok Sądu Okręgowego- Sądu Antymonopolowego i sprawę przekazał temu Sądowi do ponownego rozpoznania. Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy- Sąd Antymonopolowy wyrokiem zaskarżonym kasacją oddalił odwołanie Górniczej Spółdzielni Mieszkaniowej od przedmiotowej decyzji Urzędu Antymonopolowego i orzekł o kosztach postępowania. Górnicza Spółdzielnia Mieszkaniowa w Bytomiu w kasacji zarzuciła naruszenie prawa materialnego oraz przepisu art. 328 § 2 kpc przez „odmowę podjęcia polemiki z powodem, co miało decydujący wpływ na wynik sprawy” Wskazując na wymienione podstawy Spółdzielnia wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Antymonopolowemu do ponownego rozpoznania. Prezes UOKiK oraz Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Bytomiu wniosli o oddalenie kasacji i zasądzenie dla nich od Spółdzielni kosztów postępowania kasacyjnego. SN oddalił kasację i odstąpił od obciążenia Górniczej Spółdzielni Mieszkaniowej w Bytomiu na rzecz Prezesa UOKiK oraz Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Bytomiu kosztami postępowania kasacyjnego.

2. Wyrok SN z dnia 21 lutego 2002 r. (sygn. akt I CKN 1041/99).

W sprawie z odwołania Polskiego Koncernu Naftowego S.A. w Płocku obecnie Polskiego Koncernu Naftowego Orlen S.A. przeciwko Prezesowi UOKiK przy udziale zainteresowanego Polskiej Izby Paliw Płynnych w Warszawie o przeciwdziałanie praktykom monopolistycznym.

Polska Izba Paliw Płynnych zgłosiła żądanie wszczęcia postępowania antymonopolowego przeciwko Mazowieckim Zakładom Rafineryjnym i Petrochemicznym- Petrochemia Płock-S.A. w Płocku (obecnie Polski Koncern Naftowy S.A. w Płocku), zarzucając wskazanemu koncernowi prowadzenie działalności będącej przejawem nieuczciwego oddziaływania na kształtowanie cen i w rezultacie mającego znamiona praktyki monopolistycznej w rozumieniu art. 5 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów. Takie praktyki monopolistyczne polegały na tym, że koncern sprzedawał na szczeblu obrotu hurtowego paliwa po jednolitych cenach (w terminalu w Płocku i na terenie kraju, tj. w magazynach Spółki Naftowej, zlokalizowanych na końcówkach rurociągów), pomimo ponoszenia przez Koncern różnych cen transportu. Według Izby, jednolity system cen

ogranicza rozwój konkurencji na szczeblu obrotu hurtowego paliwami, hurtownie paliwowe nie mogą nawiązać skutecznej konkurencji z koncernem, ponieważ zaopatruje on w paliwa inne hurtownie i jednostki działające na szczeblu detalu (stacje paliwowe).

W wyniku wszczętego przeciwko koncernowi postępowania antymonopolowego, Prezes UOKiK wydał w dniu 11 grudnia 1995 r. decyzję, w której nakazano koncernowi zaniechanie stosowania praktyki monopolistycznej polegającej na nieuczciwym oddziaływaniu na kształtowanie cen paliw, poprzez sprzedaż paliw płynnych po jednakowej cenie w Płocku i w biurach handlowych koncernu. W wyniku rozpatrzenia odwołania od tej decyzji Sąd Okręgowy - Sąd Antymonopolowy zmienił zaskarżoną decyzję w całości, w ten sposób, że oddalił żądanie Polskiej Izby Paliw Płynnych w Warszawie w przedmiocie nakazania Opolskiemu Koncernowi Naftowemu S.A. w Płocku zaniechania stosowania jednolitych cen paliwa na potrzeby zaopatrzenia krajowych odbiorców hurtowych, pomimo ponoszenia przez ten koncern różnych kosztów transportu.

W kasacji Polskiej Izby Paliw Płynnych podniesiono i szeroko umotywowano zarzut naruszenia prawa materialnego w wyniku niewłaściwego zastosowania art. 5 ust. 1 pkt 5 ustawy z 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (poprzednio obowiązująca ustawa). W kasacji pozwanego Prezesa UOKiK podniesiono również zarzut naruszenia prawa materialnego przez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie oraz zarzut naruszenia przepisów postępowania mający istotny wpływ na wynik sprawy (art. 393 pkt 2 kpc). SN stwierdził, iż jeżeli przedsiębiorca mający pozycję dominującą na określonym rynku hurtowym posługuje się systemem cen jednolitych na tym rynku, to działanie takie nie stanowi przejawu niedopuszczalnej praktyki monopolistycznej przewidzianej w art. 5 ust. 1 pkt 5 ustawy z 1990 r., jeżeli przedsiębiorca stosujący ceny jednolite uzyskał stan przewagi konkurencyjnej nad konkurentami z racji uczestniczenia we wszystkich szczeblach obrotu towarowego. W konsekwencji Sąd Najwyższy oddalił obie kasacje.

3. Wyrok SN z dnia 7 lutego 2002 r. (sygn. akt CKN 1002/99).

Oddalenie kasacji i odstąpienie od obciążenia Spółdzielni Mieszkaniowej “Energetyk” w Wejherowie kosztami postępowania kasacyjnego w sprawie odwołania Spółdzielni przy udziale zainteresowanego - Gminy Gniewino o przeciwdziałanie praktykom monopolistycznym.

Wypowiedzenie przez Gminę Gniewino umowy o dostawę energii cieplnej do budynków będących własnością Spółdzielni w sytuacji, gdy Gmina ze względów

ekonomicznych zaprzestała produkcji tej energii, nie może być uznane za praktykę monopolistyczną nawet, gdy nie zapewniła ona innych źródeł dostarczania energii.

Prezes UOKiK nie stwierdził stosowania przez Gminę praktyki monopolistycznej, polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku dostaw przez likwidację kotłowni osiedlowej. Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Antymonopolowy w Warszawie oddalił odwołanie Spółdzielni wniesione od tej decyzji stwierdzając, że działanie przedsiębiorcy nie mieści się w zakresie ustawy antymonopolowej. Ten wyrok był podstawą wniesienia przez Spółdzielnię kasacji - zarzuty naruszenia prawa materialnego i procedury. SN uznał je za zbyt ogólne a braki za uzupełnione w toku postępowania sądowego.

Sąd zaznaczył błędną interpretację przepisów (zaopatrzenie wspólnoty gminnej w energię ciepłą nie ma charakteru obowiązkowego, chodzi jedynie o organizację i planowanie tego zaopatrzenia). Zarzuty Spółdzielni oparte na prawie materialnym podważają z jednej strony zasadę, iż ustawa antymonopolowa nie daje podstaw do ingerencji w wewnętrzne stosunki przedsiębiorców (decyzja o zakończeniu działalności przez przedsiębiorcę, bez względu na to, że chodzi o działalność z zakresu użyteczności publicznej), z drugiej zaś – gwarancje zasad konstytucyjnych: swobody prowadzenia działalności gospodarczej i równości wobec prawa (swoboda decyzji o zakończeniu działalności gospodarczej przez gminę). Z tych samych względów nie może być tu mowy o praktyce monopolistycznej polegającej na odmowie sprzedaży dyskryminującej niektórych przedsiębiorców przy braku alternatywnych źródeł zaopatrzenia.

4. Wyrok SN z dnia 28 stycznia 2002 r. (sygn. akt I CKN 11299).

Uchylenie przez Sąd Najwyższy wyroku zaskarżonego przez Polską Telewizję Kablową S.A. w Lublinie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu – Sądowi Antymonopolowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach procesu za instancję kasacyjną.

Za nadużycie pozycji dominującej z art.5 ust.1 pkt.6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznał Sąd Antymonopolowy dokonanie przez Polską Telewizję Kablową S.A. w Lublinie operacji technicznej polegającej na przeniesieniu części programów na pasma zastrzeżone dla telewizji kablowej. Odbiór tych programów na starszych typach telewizorów wymagał odpowiednich przeróbek odbiornika (wyposażenie ich w głowicę hyperband), co spotkało się ze sprzeciwem części abonentów, z których 89 zrezygnowało z usług skarżącej. Operacji tej dokonano bez uprzedniego wypowiedzenia umów i zaproponowania abonentom sprawiedliwej (godziwej) możliwości odbioru telewizji kablowej na nowych warunkach.

Ustalony stan faktyczny musi wypełniać przesłanki zawarte w z art.5 ust.1 pkt.6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, co zostało zasadnie w kasacji zakwestionowane i podważone.

5. Wyrok SN z dnia 12 kwietnia 2002 r. (sygn. akt I CKN 92/00).

SN uchylił wyrok zaskarżony przez Polską Telewizję Kablową “Operator” Sp. z o. o. w Katowicach, obecnie UPC Telewizja Kablowa Sp. Z. o. o. w Warszawie i przekazał Sądowi Antymonopolowemu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Prezes UOKiK zakazał Polskiej Telewizji Kablowej “Operator” Sp. Z o. o. w Katowicach nadużywania pozycji dominującej przez narzucanie abonentom form uczestnictwa w rynku na zasadach mniej korzystnych niż gdyby istniała efektywna konkurencja, co wyraża się wprowadzeniem do umowy o świadczenie usług klauzuli uprawniającej go do zmiany, bez uprzedzenia abonentów, listy programów, układu i pasma ich nadawania oraz podwyższania opłaty abonamentowej oraz niestworzeniem jednolitego systemu załatwiania skarg i reklamacji.

SO – Sąd Antymonopolowy w Warszawie zaskarżonym wyrokiem, na skutek odwołania „Operatora”, zmienił decyzje Prezesa UOKiK i umorzył postępowanie administracyjne. Sąd Antymonopolowy szerzej określił rynek relewantny niż w zakwestionowanej decyzji. Na tak określonym rynku powód nie ma pozycji dominującej; z tego względu zakwestionowana decyzje należało uchylić.

Pozwany wniósł o kasację, która rozpatrzono pozytywnie, ponieważ przy określaniu rynku relewantnego Sąd oparł się na opiniach ekspertów, które jednak nie kwalifikowały się jako dowód z opinii biegłego i w ten sposób Sąd szerzej niż Prezes UOKiK określił rynek relewantny w sprawie, co w konsekwencji doprowadziło do ustalenia, że powód na tak oznaczonym rynku trwale utracił pozycję dominującą.

2. Postanowienia Sądu Najwyższego – ogólna liczba: 12

W tym:

- a) Odrzucenie kasacji – 7
- b) Odmowa przyjęcia kasacji – 4
- c) Oddalenie kasacji – 1

Sąd Antymonopolowy w 2002 r. wydał ogółem 203 orzeczenia:

1. Wyroki – ogólna liczba: 92

w tym:

- a) Uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolony – 17
- b) Oddalenie odwołania od decyzji Prezesa UOKiK – 51
- c) Zmiana decyzji Prezesa UOKiK – 21
- d) Uchylenie decyzji – 1
- e) Oddalenie kasacji – 2

Przykłady najistotniejszych orzeczeń Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

1. Wyrok XVII Ama 106/01 z dnia 25.11.2002r. w sprawie z odwołania Rzecznika Konsumentów w Płocku przeciwko Prezesowi UOKiK.

W dniu 17.04.2001r. do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wpłynął wniosek Rzecznika Konsumentów w Płocku w przedmiocie wszczęcia postępowania antymonopolowego sprawie stosowania przez Zakład Energetyczny Płock S.A.(zwany dalej: Zakładem) praktyki ograniczającej konkurencję. Rzecznik stwierdził, że w okolicach Płocka, znajdują się działki budowlane, gdzie powinny znajdować się sieci energetyczne. Działka nr 32/3 należy do P. Z., a sąsiednia działka - 35/5 należy obecnie do B. M. Na wniosek B. M., zostały wydane przez Zakład warunki techniczne przyłączenia tej działki. W późniejszym terminie zaproponowano B. M. zawarcie umowy, zgodnie z którą, rozbudowa sieci energetycznej miałaby nastąpić jako inwestycja wspólna. Pan B.M. zakwestionował treść umowy w wersji Zakładu i przedstawił swoją wersję. Ostatecznie nie doszło do podpisania umowy. Latem 1999r., pomimo nie podpisania umowy, konsument sfinansował koszty rozbudowy linii elektroenergetycznej na kwotę 3 487,49 zł. W dniu 16. 07.1999r. żona konsumenta podpisała protokół odbioru technicznego przejęcia przez Zakład w eksploatację linii napowietrznej. Za podstawę tego przejęcia uznano umowę 305/95, której B. M. nie był stroną. Wystąpienie konsumenta do Zakładu o zwrot 50% kosztów spotkało się z odmową ze strony Zakładu. W uzasadnieniu, Zakład opierał się na umowie z dnia 23.10.1996 r. oraz na warunkach technicznych przyłączenia z dnia 07.11.1996 r., które to dokumenty dotyczyły w rzeczywistości P. Z.

Rzecznik, w uzasadnieniu wniosku o wszczęcie postępowania stwierdził, że zdaniem Zakładu, poczynione przez B. M. nakłady były dobrowolne i niekorzystne dla konsumenta. W opinii Rzecznika, nie do przyjęcia pozostają wyjaśnienia Zakładu polegające na tym, że

brak umowy skutkuje bezzasadnym roszczeniem o zwrot pieniędzy. Ponadto, zachowanie konsumenta było wymuszone przez Zakład, który nie zgodził się na odstąpienie od zapisów o nieodpłatnym przekazaniu linii, co wskazuje na to, że Zakład narzuca uciążliwe warunki umów, a w braku zgody konsumenta na zawarcie niekorzystnej dla niego umowy-odmawia podpisania jej w innej wersji.

Decyzją z dnia 04.06.2001r. Prezes UOKiK odmówił wszczęcia postępowania antymonopolowego przeciw Zakładowi. Prezes UOKiK stwierdził, że ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów określa warunki rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Publicznoprawny charakter ustawy powoduje, że nie wszystkie zachowania przedsiębiorców uzasadniają uruchomienie instrumentów niniejszej ustawy. Decyduje o tym naruszenie interesu publicznoprawnego w sferze ochrony interesów konsumentów w następstwie stosowania zabronionych praktyk monopolistycznych. Ma to miejsce wówczas, jeśli skutki działań sprzecznych z ustawą antymonopolową dotyczą szerszego kręgu uczestników rynku. Ustawa nie tworzy zasady, że w każdym jednostkowym wypadku naruszeń sfery prywatnoprawnej konsumenta, Prezes UOKiK jest zobowiązany wszcząć postępowanie antymonopolowe i wydać decyzję. Brak jest, zdaniem Prezesa UOKiK, innych informacji dotyczących analogicznych-do skargi Pana B. M. - przypadków. Ocena okoliczności sprawy nie wskazuje na zagrożenie interesu publicznoprawnego, a przedstawiona sprawa ma charakter indywidualny.

Rzecznik Konsumentów złożył odwołanie od powyższej decyzji, podnosząc, że Zakład nadużywa pozycji dominującej oraz narzuca uciążliwe warunki umów. Ponadto podniósł, że rzecznicy konsumentów nie mają obowiązku udowodnić naruszenia przepisów ustawy, a jedynie je uprawdopodobnić, co w tym wypadku polegało na przedstawieniu pełnej dokumentacji dotyczącej indywidualnego przypadku.

Sąd Antymonopolowy stwierdził, że warunkiem sine quo non uznania, że działanie Zakładu narusza imperatywne normy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jest udowodnienie, iż narusza ono interes publicznoprawny. Publicznoprawny charakter ustawy, powoduje zdaniem Sądu, że nie wszystkie zachowania przedsiębiorców uzasadniają uruchomienie instrumentów niniejszej ustawy, ponieważ nie każde naruszenie prawa w stosunkach cywilnoprawnych kwalifikuje sprawę do postępowania antymonopolowego. Prezes UOKiK nie jest właściwy do rozpoznawania sporów mających swe źródło wyłącznie w naruszaniu uprawnień podmiotowych osoby fizycznej-konsumenta, jeśli mają one charakter incydentalny. Nie oznacza to, że osoby fizyczne będące konsumentami pozostają bez ochrony

prawnej. Ochrona praw podmiotowych uczestników rynku dotkniętych działaniami mającymi postać praktyk ograniczających konkurencję jest przedmiotem działania sądów powszechnych. Potraktowanie przypadku Pana B. M. jako przykładu obrazującego działanie Zakładu jest bezzasadne, gdyż brak jest jakichkolwiek dowodów, z których wynikałoby, że doszło do naruszenia interesu publicznoprawnego. Przedstawiona sprawa ma charakter indywidualny. W związku z powyższym, Sąd oddalił odwołanie powoda.

2. Wyrok XVII Ama/65/01 z dnia 12.06.2002 r. w sprawie z odwołania Państwowego Przedsiębiorstwa Użyteczności Publicznej Poczta Polska przeciwko Prezesowi UOKiK

Decyzją z dnia 29.03.2001 Prezes UOKiK nakazał Przedsiębiorstwu Użyteczności Publicznej Poczta Polska (zwane dalej: Poczta) zaniechania stosowania praktyki monopolistycznej polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku poprzez narzucanie uciążliwych warunków umowy przynoszących jej nieuzasadnione korzyści poprzez zobowiązanie nadawcy do uiszczania co miesiąc opłaty dodatkowej za czynności manipulacyjnej związane z obsługą przesyłek pocztowych opłacanych w formie skredytowanej. Ponadto, Prezes UOKiK nałożył na Poczta karę pieniężną w wysokości 50.000. PLN.

Swoją decyzję Prezes UOKiK oparł na następujących ustaleniach. Poczta zawarła w 1993 r. umowy z Urzędem Rejonowym w Cieszynie, Starostwem Powiatowym w Cieszynie oraz z Urzędem Miejskim w Ustroniu, których przedmiotem były usługi pocztowe przesyłek zwykłych, poleconych przesyłek listowych, paczek i papierów wartościowych. Strony w umowach ustaliły, że nadawca zobowiązuje się uiszczać opłatę za nadanie i ewentualne świadczenia dodatkowe zwiększoną o 10% z tytułu dodatkowych czynności związanych ze specjalnym trybem przyjmowania i opłacania tych przesyłek. Starosta Powiatu Cieszyńskiego zwrócił się do Okręgu Poczty w Katowicach o zmianę przedmiotowej umowy, domagając się wykreślenia postanowienia, na mocy którego Poczta naliczała dodatkowe 10% wynagrodzenie. Analogiczną propozycję złożył też Poczcie Burmistrz Miasta Ustroń. Poczta odmówiła zmiany zawartej umowy. W związku z tym, rzecznik konsumentów zwrócił się do organu antymonopolowego o wszczęcie postępowania w sprawie stosowania przez Poczta praktyki monopolistycznej.

Prezes UOKiK po przeprowadzeniu postępowania, stwierdził, że Poczta posiadając pozycję monopolistyczną na rynku, narzuciła uciążliwe warunki umów swoim kontrahentom i osiągała z tego tytułu nieuzasadnione korzyści. Podniósł ponadto, że szczegółowe kwestie dotyczące form uiszczania opłat za usługi pocztowe uregulowane zostały w Zarządzeniu

Dyrektora Poczty Polskiej Nr 57 z 17.09.1992 r., które nie przewiduje zobowiązania nadawcy do uiszczenia opłaty dodatkowej za czynności manipulacyjne związane ze stosowaniem opłaty skredytowanej. Prezes ustalił, że Poczta jako podstawę do pobierania opłaty dodatkowej wskazała Zarządzenie Nr 31 Dyrektora Poczty Polskiej z dnia 08.04.1994 r. w sprawie uprawnień do ustalania wynagrodzenia za czynności manipulacyjne z tytułu zawierania umów o korzystanie ze skredytowanej formy opłaty oraz z formy opłaty przerzucanej na adresata. W ocenie Prezesa UOKiK, zarządzenie Dyrektora Poczty Polskiej ma charakter wewnętrzny, w którym monopolista ustalił sam sobie podstawę prawną pobierania dodatkowego wynagrodzenia za czynności manipulacyjne nie określając nawet, co mieści się w pojęciu czynności manipulacyjnej tj. za co kontrahent dodatkowo płaci. Prezes UOKiK uznał, że Poczta posiadając pozycję monopolistyczną określoną w art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 24.02.1990r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów.

Od powyższej decyzji odwołanie wniosła Poczta, podnosząc, że wynagrodzenie za czynności manipulacyjne zostało określone w wysokości 10% i nie przekraczało maksymalnego poziomu 20% określonego zarządzeniem Nr 31 Dyrektora Poczty. Podniosła, że realizacja usługi pocztowej opłaconej w formie skredytowanej jest szacunkowo wyższa o ok. 8% niż w przypadku opłaty tradycyjnej. Strona powodowa wywodziła, że Prezes UOKiK nie wykazał, iż pobieranie 10% opłaty dodatkowej w odniesieniu do usługi objętej postępowaniem jest dla Poczty Polskiej źródłem nieuzasadnionych korzyści. Wywodziła również, że proponowane przez Poczte warunki kredytowania klientów są korzystniejsze od warunków stawianych przez banki.

Sąd stwierdził, że Poczta podpisując przedmiotowe umowy z nadawcami w 1993 r. w ogóle nie miała podstaw do pobierania opłat dodatkowych, skoro dopiero Zarządzenie nr 31 Dyrektora Poczty Polskiej z 08.04.1994 r. przewidywało możliwość żądania uiszczenia opłaty dodatkowej w wysokości maksymalnie 20%. Zarządzenie to, ponadto, zdaniem Sądu należy traktować jako akt wewnętrzny. Zgodnie z ustawą o łączności, wysokość opłat za usługi pocztowe Poczty jest ustalana przez Dyrektora Poczty Polskiej w cennikach. Z załączonych do akt cenników wynika, że cennik w ogóle nie przewiduje możliwości pobierania dodatkowych opłat za usługi skredytowane. Brak jest zatem kryteriów wg których Poczta narzuca swoim kontrahentom obowiązek uiszczania dodatkowych opłat nie określając jasnych i rzetelnych kosztów, jakie ponosi pobierając podstawowe wynagrodzenie za usługi.

Reasumując, Sąd uznał, że Poczta żądając i wdrażając w umowy pobieranie dodatkowych kosztów w wysokości 10% usługi pobierała je w oderwaniu od ekonomicznej

analizy i w oparciu o swój wewnętrzny akt monopolisty-zarządzenie Dyrektora Nr 31 z 08.04.1994r. Sąd uznał, że Poczta osiągała nieuzasadnione korzyści narzucając swoim klientom uciążliwe warunki umów. Tym samym, Sąd oddalił odwołanie.

3. Wyrok XVII Ama 133/01 z dnia 23.10.2002 r. w sprawie z odwołania Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” w Kluczach przeciwko Prezesowi UOKiK.

Decyzją z dnia 08.10.2001 r. Prezes UOKiK odmówił wszczęcia postępowania antymonopolowego na wniosek Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” w Kluczach (zwanej dalej: Spółdzielnią) w sprawie stosowania przez Jeronimo Martins Dystrybucja Spółka z o.o. w Poznaniu (zwanej dalej: Spółką) praktyk ograniczających konkurencję polegających na nadużywaniu pozycji dominującej przez przedsiębiorcę uciążliwych warunków umów, przynoszących mu nieuzasadnione korzyści. Spółdzielnię z Jeronimo Martins łączyła umowa na dostarczanie pieczywa do sklepów „Biedronka”, których właścicielem jest przedmiotowa spółka. Spółdzielnia zarzuciła Spółce stosowanie praktyk monopolistycznych, określonych w art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W uzasadnieniu wniosku, Spółdzielnia wskazała jedynie liczne postanowienia otrzymanej do podpisu umowy, które uznaje za rażąco niekorzystne dla Spółdzielni, a które jednocześnie stanowią dla Spółki źródło nieuzasadnionych korzyści.

Prezes Urzędu stwierdził, że uwzględnienie zarzutu opartego na art. 8 ustawy winno być poprzedzone ustaleniem czy skarżony przedsiębiorca posiada na rynku pozycję dominującą w rozumieniu art. 4 pkt 9 ustawy. Ponieważ treść wniosku ograniczona była zasadniczo do samych postanowień umowy, organ antymonopolowy postanowił wsząć postępowanie wyjaśniające. W wyniku jego przeprowadzenia, stwierdzono, że posiadane przez Spółkę cztery sklepy „Biedronka” nie mogą dać Spółce udziału w sprzedaży pieczywa choćby zbliżonego do 40%. Zatem ze względu na nieuprawdopodobnienie przez wnioskodawcę przesłanki posiadania przez skarżoną Spółkę pozycji dominującej na rynku, a której zaistnienie stanowi konieczny warunek badania czy doszło do naruszenia określonego w art. 8 ustawy, Prezes UOKiK odmówił wszczęcia postępowania antymonopolowego.

Od powyższej decyzji odwołanie złożyła Spółdzielnia, zarzucając niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych, istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy oraz naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść rozstrzygnięcia sprawy. Powódka podniosła ponadto, że Prezes UOKiK przeprowadził postępowanie wyjaśniające w bardzo ograniczonym zakresie, zawężonym tylko do fragmentu działalności Spółki, tj. obrotu pieczywem i to tylko z powodów. Tymczasem, zdaniem strony powodowej, o posiadaniu

pozycji dominującej decyduje całokształt działalności przedsiębiorcy. Ponadto, powódka wywodziła, że pozwany organ, powinien z urzędu zainteresować się narzucaniem warunków umów przez Spółkę, skoro z przedstawionych przez nią dowodów wynika, że Spółka stosuje praktyki monopolistyczne wobec wszystkich swoich kontrahentów.

Sąd Antymonopolowy stwierdził, że podstawą do zastosowania przez Prezesa UOKiK przepisów ustawy winno być uprzednie ustalenie, czy nastąpiło rzeczywiste naruszenie wskazanego przepisami ustawy „interesu publicznego”, nie zaś jednostki, czy też grupy. Działaniami antykonkurencyjnymi są jedynie takie działania, które dotyczą sfery interesów szerszego kręgu uczestników rynku gospodarczego. Celem ustawy o ochronie konkurencji nie jest ochrona prywatnoprawnego interesu przedsiębiorcy.

Nadto Sąd zauważył, że nie można zgodzić się z zarzutem zbyt wąskiego określenia rynku produktowego. Sama definicja rynku właściwego, zawarta w art. 4 pkt 8 sugeruje stosowanie wąskich kryteriów wyodrębniania produktu. Rynek w ujęciu produktowym to rynek towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości są uznawane przez ich nabywców za ich substytuty. Urząd zatem trafnie wyznaczył rynek produktowy oraz geograficzny.

Istotnym jest też, zdaniem Sądu, że należące do Spółki sklepy „Biedronka” nie mają charakteru hipermarketów, czyli wielkopowierzchniowych jednostek handlowych, a dopiero takie jednostki i to w incydentalnych przypadkach mogą mieć wpływ na stan konkurencji w dystrybucji towarów na szczeblu lokalnym. Nawet, jeśli by zgodzić się z argumentacją podnoszoną przez powoda, że przy ocenie rynku produktowego należy uwzględnić całokształt działalności Spółki, to wówczas, za przedmiot rynku należałoby uznać działalność dystrybucyjną jako taką, a nie dystrybucję poszczególnych grup towarów. Takie ujęcie rynku musi w konsekwencji spowodować inne ujęcie rynku geograficznego, jakim jest obszar całego kraju. Rynek ten, co jest faktem powszechnie znanym, ma charakter konkurencyjny i żadna z funkcjonujących na terenie kraju sieci handlowych nie posiada pozycji dominującej.

Wobec zarzutów Spółdzielni, iż Prezes UOKiK pominął fakt narzucania przez Spółkę uciążliwych warunków umów, należy podkreślić, że tylko wstępne ustalenie, że skarżony przedsiębiorca posiada pozycję dominującą pozwala na rozpatrywanie jego działań w aspekcie naruszenia art. 8 ustawy. W związku z powyższym, Sąd nie stwierdził naruszeń, o jakich mowa w odwołaniu i wobec braku podstaw do uwzględnienia odwołania, odwołanie oddalił.

4. Wyrok XVII Ama 131/1 z dnia 06.12.2002 r. w sprawie z odwołania Zachodniopomorskiej Okręgowej Izby Aptekarskiej w Szczecinie przeciwko Prezesowi UOKiK.

Do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wpłynęło pismo Zachodniopomorskiej Okręgowej Izby Aptekarskiej w Szczecinie, w którym zwrócono się do Prezesa UOKiK o wszczęcie przeciwko Zachodniopomorskiej Regionalnej Kasie Chorych w Szczecinie postępowania antymonopolowego w sprawie naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez przygotowanie i wprowadzenie w życie pilotażowego programu „Receptariusza dla lekarzy P.O.Z.” Zgodnie z wytycznymi „Receptariusza”, ogranicza się zdaniem strony skarżącej - dostęp świadczeniobiorców do leków objętych „wykazem leków podstawowych i uzupełniających” przygotowanym przez Ministerstwo Zdrowia, co w konsekwencji oznacza „faktyczne obniżanie poziomu usług medycznych i ubezwłasnowolnienie lekarzy w zakresie stosowanej terapii”. Skutkiem tego programu są „widoczne w aptekach ograniczenia sprzedaży leków nieuwzględnionych w receptariuszu i wzrost sprzedaży leków tam umieszczonych”.

Decyzją z dnia 14.09.2001 r. Prezes UOKiK orzekł, że w niniejszym przypadku nie stwierdza się stosowania przez Kasę Chorych praktyk ograniczających konkurencję. Zdaniem Prezesa UOKiK, na kasy chorych nałożono niezbywalny obowiązek poszukiwania racjonalnych wyborów uwzględniających zarówno ich rzeczywistą zdolność płatniczą, jak i zapewniającym ubezpieczonym możliwość wyboru świadczeniodawcy oraz odpowiedni poziom świadczeń i ich dostępność. Jednym ze sposobów wykonania ww. obowiązku jest rekomendacja przez kasy „leków tańszych w sytuacji, gdy mają jednakowe wskazania i działania terapeutyczne, jak leki droższe”, przyjmująca formę wykazów leków (tzw. receptariuszy). Ponadto, Prezes UOKiK nie podzielił zdania Izby, by kwestionowane przez nią działania Kasy miały stanowić naruszenie art. 8 ustawy o ochronie konkurencji, tj. nadużywanie pozycji dominującej przez przedsiębiorcę ją posiadającego. Wprowadzenie „Receptariusza” nie spowodowało, jak to podnosiła Izba, ani podziału rynku według kryteriów podmiotowych, asortymentowych bądź terytorialnych, ani też uprzywilejowania na tym rynku niektórych przedsiębiorców kosztem innych. Brak dowodów, aby zachowania Kasy przeciwdziałały ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji.

Izba pismem z dnia 3.10.2001r. wniosła odwołanie od decyzji Prezesa UOKiK. Odwołujący podniósł m.in., że dokonana przez Prezesa UOKiK analiza stanu faktycznego ograniczyła się jedynie do rozważania ewentualności stosowania przez Kasę praktyk ograniczających konkurencję, pomijając fakt, iż skutkiem wprowadzenia „Receptariusza”

było ograniczenie dostępności pacjentów do pełnego asortymentu leków. Ponadto, Izba podniosła, że Prezes UOKiK nie uwzględnił faktu, że wprowadzenie Receptariusza powoduje stworzenie konsumentom-pacjentom uciążliwych warunków dochodzenia swoich praw.

Sąd Antymonopolowy, po przeprowadzeniu postępowania nie podzielił przekonania Izby, by kwestionowane przez nią działania Kasy miały stanowić naruszenie ustawy o ochronie konkurencji. Pomimo, że efektem wprowadzenia przez skarżoną stronę rekomendowanego wykazu leków jest globalna zmiana warunków konkurencji na rynku, to jej oddziaływanie nie było selektywne i ukierunkowane na określona grupę przedsiębiorców. Wywarła ona silny wpływ na wszystkie apteki funkcjonujące na terenie objętym działaniem Kasy, a jej skutkiem było z jednej strony „widoczne w aptekach ograniczenie sprzedaży leków nieuwzględnionych w Receptariuszu”, ale i „wzrost sprzedaży leków tam umieszczonych”. Odwołujący się – Izba nie wykazała także w żaden sposób, iż wprowadzenie „Receptariusza” naruszyło bezpośrednio jego interes jako przedsiębiorcy. Izba nie jest uprawniona i nie posiada kompetencji do żądania wszczęcia postępowania w interesie innego podmiotu poza własnym, w tym przypadku w imieniu szerszego kręgu konsumentów. Odwołująca strona nie posiada żadnych ustawowych ani umownych uprawnień i kompetencji do reprezentowania w postępowaniu antymonopolowym osób fizycznych. Izba nie jest również organizacją konsumencką w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji. W świetle art. 84 ww. ustawy, z wnioskiem o wszczęcie postępowania antymonopolowego może, obok innych wymienionych podmiotów wystąpić przedsiębiorca lub związek przedsiębiorców, którzy wykażą swój interes prawny. Powołując się w treści odwołania na interes konsumentów, powód nie wykazał i nie uprawdopodobnił faktu naruszenia swojego interesu. Tym samym, brak jest uzasadnionych podstaw, by analizować zarzut naruszenia interesów nie wnioskodawcy, lecz osób trzecich-konsumentów, nie będących stroną postępowania. W związku z powyższym, Sąd oddalił odwołanie.

5. Wyrok XVII Ama 33/01 z dnia 28.01.2002 r. w sprawie z odwołania Polskiej Federacji Stowarzyszeń Rzeczoznawców Majątkowych w Warszawie przeciwko Prezesowi UOKiK.

Decyzją z dnia 20.09.2000r. Prezes UOKiK nakazał Polskiej Federacji Stowarzyszeń Rzeczoznawców Majątkowych w Warszawie zaniechania praktyk monopolistycznych stanowiących porozumienie polegające na ustalaniu minimalnych stawek wynagrodzeń za sporządzenia aparatów szacunkowych dla najczęściej wycenianych nieruchomości zawarte w formie uchwały (z dnia 13.10.1999r.) podjętej przez Radę Krajową Polskiej Federacji Stowarzyszeń Rzeczoznawców Majątkowych w Warszawie umożliwiającej tej Radzie

określanie minimalnych stawek wynagrodzeń (Standard Zawodowy II) oraz uchwały (z dnia 14.10.1999r.) ustalającej minimalne stawki takich wynagrodzeń.

Prezes UOKiK ustalił, że Federacja uchwaliła cztery znowelizowane standardy zawodowe. Zgodnie ze Standardem I, standardy zawodowe rzeczoznawców majątkowych stanowią normy zawodowe w dziedzinie wyceny nieruchomości. W świetle Standardu II, Federacja określa minimalne stawki wynagrodzeń czynności rzeczoznawcy, ten zaś nie może oferować swoich usług za wynagrodzeniem niższym niż stawki minimalne, pod rygorem zastosowania wobec niego kar dyscyplinarnych.

W dniu 19.09.2000r. Federacja uchyliła swoją uchwałę w sprawie minimalnych wynagrodzeń za czynności rzeczoznawcy majątkowego oraz uchwałę stanowiącą podstawę prawną do ustalania tych wynagrodzeń.

Prezes UOKiK uznał wprowadzenie w życie uchwał Federacji z 13 i 14.10.1999r. za przejaw niedopuszczalnej ingerencji w swobodę prowadzenia działalności gospodarczej przez rzeczoznawców majątkowych, mającą wpływ na stosunki konkurencyjne na krajowym rynku usług wyceny nieruchomości i godzącą w interesy konsumentów, którym odebrane zostało prawo do negocjacji stawek wynagrodzenia za zlecane usługi niższych od ustalonych przez Federację.

Wymierzając karę pieniężną, Prezes UOKiK wziął pod uwagę, że w trakcie postępowania Federacja uchyliła zakwestionowane uchwały.

Federacja odwołała się od przedmiotowej decyzji, podnosząc, że skoro zaprzestała zarzucanych jej praktyk monopolistycznych w trakcie postępowania administracyjnego, postępowanie to powinno być umorzone. Ponadto kara pieniężna jest, zdaniem Federacji, zbyt wysoka. Nadto, zakwestionowała swoją pozycję dominującą na rynku relewantnym oraz to, że uznana została za przedsiębiorcę.

Sąd Antymonopolowy uznał, że ponieważ decyzja Prezesa UOKiK jest prawomocna, zatem prawomocny jest skierowany do Federacji nakaz zaniechania praktyki monopolistycznej polegającej na porozumieniu cenowym w postaci ustalenia minimalnych stawek wynagrodzeń za sporządzanie aparatów szacunkowych dla nieruchomości. W związku z tym, bezprzedmiotowe stały się na etapie odwołania zarzuty wskazujące na brak pozycji dominującej na rynku, brak przymiotu przedsiębiorcy oraz zaniechanie stosowania praktyk monopolistycznych. Brak pozycji dominującej nie stanowił przesłanki negatywnej dla stwierdzenia praktyk monopolistycznych UOKiK postaci porozumienia monopolistycznego.

Prezes UOKiK prawidłowo uznał Federację za związek przedsiębiorców, skoro przez związki rozumie się w rozumieniu art. 2 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu praktykom

monopolistycznym izby, zrzeszenia i inne organizacje zrzeszające przedsiębiorców. Sąd uznał, że zasądzenie kary pieniężnej w wysokości 5000 zł było w pełni uzasadnione także na podstawie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, która zastąpiła przepisy ustawy o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym. Sąd uznał, że wymierzona w decyzji kara w pełni realizuje swoją funkcję prewencyjną, a wymierzenie kary w mniejszej wysokości nie spełniłoby jej funkcji zarówno w zakresie prewencji ogólnej, jak i szczególnej. W szczególności nie zniechęcałoby do działania niezgodnego z przepisami prawa innych podmiotów prowadzącą działalność zbliżoną do działalności Federacji. W związku z powyższym, Sąd odwołanie oddalił.

6. Wyrok z dnia 27 listopada 2002 r., sygn. akt XVII Ama 10/02 na skutek odwołania Rzeszowskiej Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. (RGK).

W tej sprawie Prezes UOKiK stwierdził stosowanie praktyki ograniczającej konkurencję przez RGK polegającą na odmowie partycypowania w kosztach budowy przyłącza poniesionych przez Spółdzielnię Mieszkaniową „Projektant” w Rzeszowie (SM„P”). Prezes UOKiK stwierdził, że RGK posiada pozycję dominującą, której nadużywa przejmując nieodpłatnie przyłącze i odmawiając rozliczenia kosztów, opierając się na dotychczasowych orzeczeniach Sądu Antymonopolowego (XVII Ama 69/93, XVII Ama 8/93, XVII Ama 28/97). Sąd Antymonopolowy oddalił odwołanie RGK (zgodnie ze swoją dotychczasową linią orzeczniczą). RGK wniosła kasację do Sądu Najwyższego, która została przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Antymonopolowego i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. Sąd Antymonopolowy orzekł ponownie zgodnie ze wskazówkami Sądu Najwyższego, tzn. uznał, że posiadanie pozycji dominującej na rynku i odmowa uczestniczenia w kosztach wybudowania węzła cieplnego nie jest wystarczające dla uznania stosowania antykonkurencyjnej praktyki (wbrew dotychczasowej linii orzeczniczej Sądu). Konieczne jest (dla udowodnienia takiej praktyki) bardzo precyzyjne wskazanie, iż nastąpiło uprzywilejowanie któregoś podmiotu i na czym ono polega, a także że uzyskane korzyści wynikające z zawartych umów były nieuzasadnione. Należy również wykazać związek pomiędzy zawartymi umowami a korzyściami czerpanymi przez podmiot „podejrzany” o stosowanie praktyki.

8. Wyrok z dnia 16 grudnia 2002 r., sygn. akt XVII Ama 21/02 na skutek odwołania Zakładu Energetycznego „Toruń” S.A. w Toruniu (ZE„T”).

W tej sprawie Prezes UOKiK stwierdził stosowanie przez ZE„T” praktyki monopolistycznej polegającej na obciążaniu odbiorców energii elektrycznej kosztami przyłączenia do sieci elektroenergetycznej w wysokości przewyższającej ¼ rzeczywistych kosztów przyłączenia i różnicowaniu stawek za przyłączenie w zależności od tego czy gmina, na terenie której położony jest obiekt przyłączany posiada projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwo gazowe. Wszczęcie postępowania zakończonego decyzją o sentencji jak wyżej przytoczono miało miejsce w drodze postanowienia, w którym jako merytoryczny (potencjalny) zarzut powołano art. 8 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (stosowanie w podobnych umowach z osobami trzecimi uciążliwych lub niejednorodnych warunków umów stwarzających tym osobom zróżnicowane warunki konkurencji). Zgodnie z uzasadnieniem wyroku, wszczęcie postępowania antymonopolowego i wskazane tam ramy przedmiotowe stanowią granicę postępowania. Nie jest zatem dopuszczalne orzeczenie w zakresie wykraczającym poza ramy postępowania. Decyzja orzekająca co do istoty musi zatem zawierać rozstrzygnięcie czy podmiot, któremu zarzuca się stosowanie określonej praktyki stosował ją czy nie. Zdaniem Sądu, w przedmiotowej sprawie decyzja kończąca postępowanie odnosiła się do innej praktyki (praktyka nienazwana z art. 8 ust. 1 ustawy antymonopolowej), niż postanowienie o wszczęciu postępowania (art. 8 ust. 2 pkt 3 ustawy antymonopolowej). Ponadto, Sąd stwierdził, że Prezes UOKiK nie udowodnił w sposób precyzyjny spełnienia przesłanek nadużywania pozycji dominującej (czy warunki przyłączenia do sieci były niejednorodne czy uciążliwe, czy partycypowanie w koszcie budowy przyłącza w stopniu większym niż ¼ (dla gmin nie mających projektu założeń do planu) było uzasadnione czy nie).

9. Wyrok z dnia 18 grudnia 2002 r., sygn. akt XVII Ama 70/02 na skutek odwołania Śródmiejskiej Spółdzielni Mieszkaniowej w Bielsku – Białej.

Prezes UOKiK wydał decyzję, w której stwierdził stosowanie przez AQUA S.A. praktyki monopolistycznej polegającej na stosowaniu nadmiernie wygórowanych cen za dostawę wody oraz odprowadzanie ścieków w stosunku do Śródmiejskiej Spółdzielni Mieszkaniowej i Spółdzielni Mieszkaniowej „STRZECHA” (postępowanie było wszczęte na wniosek tych dwóch podmiotów). Od decyzji Prezesa odwołanie wniosła AQUA S.A. stwierdzając, że wydana decyzja nie uwzględniała przepisów ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, które spowodowały utratę kompetencji przez Prezesa UOKiK w zakresie kontroli cen za zbiorowe zaopatrzenie w wodę oraz zbiorowe odprowadzanie ścieków. Prezes UOKiK uznając odwołanie AQUA S.A. w

całości uchylił zaskarżoną decyzję i umorzył postępowanie w sprawie. Od tej decyzji odwołanie wniosła Śródmiejska Spółdzielnia Mieszkaniowa. W wyniku odwołania stanowisko w sprawie zajął Sąd ochrony konkurencji i konsumentów stwierdzając, że najważniejszą kwestią do rozstrzygnięcia jest ustalenie czy Prezes UOKiK faktycznie utracił kompetencję do orzekania w sprawach cen za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. W ocenie sądu nie doszło do przekazania kompetencji Prezesa UOKiK na rzecz organów gminy. Fakt, że ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków daje kompetencje radzie gminy do zatwierdzania taryf oznacza w praktyce, że od daty wejścia w życie ustawy postępowanie antymonopolowe powinno być prowadzone przeciwko gminie. Sąd, w powyższej sprawie zajął również stanowisko w zakresie faktycznego stosowania praktyki przez AQUA S.A. W ocenie Sądu postępowanie dowodowe zostało poprowadzone w sposób nieprawidłowy. W szczególności Prezes UOKiK nie udowodnił, że ceny pobierane przez AQUA S.A. są nadmiernie wygórowane (tę okoliczność powinno się udowodnić poprzez dopuszczenie opinii biegłego). Decyzja Prezesa UOKiK została zmieniona przez Sąd w ten sposób, że nie stwierdzono stosowania przez AQUA S.A. praktyki monopolistycznej, z powodu nieprawidłowo poprowadzonego postępowania dowodowego. UOKiK nie zgadza się z twierdzeniem Sądu ochrony konkurencji i konsumentów, że w sprawach z zakresu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków postępowania powinny być wszczynane przeciwko gminie. Zdaniem UOKiK w powyższych sprawach gmina występuje jako ustawowy regulator, a nie jako przedsiębiorca. W związku z tym wniesiono kasację do Sądu Najwyższego.

10. Wyrok z dnia 16 grudnia 2002 r., sygn. akt XVII Ama 15/02 na skutek odwołania Castorama Polska Sp. z o.o. oraz Gminy Katowice.

Prezes UOKiK nie stwierdził stosowania antykonkurencyjnej praktyki przez Gminę Katowice polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku poprzez ustalanie opłat rocznych za użytkowanie wieczyste działek należących do Gminy Katowice, w ten sposób, że Castorama ponosiłaby podwyższone opłaty roczne za użytkowanie wieczyste. Jednocześnie Prezes UOKiK stwierdził, że Gmina Katowice posiada pozycję dominującą na rynku właściwym. W wyniku odwołania Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów stwierdził, że organ antymonopolowy niezasadnie zawarł w decyzji rozstrzygnięcie dotyczące posiadania przez Gminę Katowice pozycji dominującej. Jako uzasadnienie podano fakt, że stwierdzanie posiadania pozycji dominującej ma służyć do późniejszego stwierdzenia, że pozycja ta jest nadużywana. Jeżeli zaś Prezes UOKiK nie stwierdza nadużywania pozycji, to

bezzprzedmiotowe jest stwierdzanie jej istnienia. Kolejną kwestią poruszoną w wyroku jest fakt nieprecyzyjnego (błédnego) wyznaczenia (zdaniem Sądu) rynku właściwego produktowo w przedmiotowej sprawie. Zdaniem Delegatury w Katowicach rynkiem właściwym jest rynek oddawania w użytkowanie wieczyste dużych nieruchomości gruntowych przeznaczonych na cele produkcyjne, handlowe i usługowe na terenie Gminy Katowice. Sąd uznał, że w decyzji nie ma ustaleń (decyzja nie zawiera w ogóle rozważań na ten temat), które wyłączałyby substytucyjność własności lub użytkowania w stosunku do użytkowania wieczystego. Zdaniem Sądu tak powinien zostać wyznaczony rynek właściwy w opisywanej sprawie, a na tak wyznaczonym rynku Gmina Katowice nie posiada pozycji dominującej.

11. Wyrok z dnia 11 grudnia 2002 r., sygn. akt XVII Ama 2/02 w sprawie z odwołania Zamojskiej Korporacji Energetycznej S.A. w Zamościu.

Prezes UOKiK w decyzji stwierdził stosowanie przez ZKE praktyki monopolistycznej polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku dostaw energii elektrycznej poprzez nieuzasadnione odcięcie dostaw energii do Przedsiębiorstwa Wielobranżowego „Peteco” Sp. z o.o. i rozwiązanie umowy o dostawę energii. Sąd Antymonopolowy zmienił decyzję umarzając postępowanie administracyjne stwierdzając, że:

- 1) rozpatrywana sprawa nie ma charakteru antymonopolowego, nie naruszono w niej bowiem interesu publicznoprawnego; ustawa chroni konkurencję jako zjawisko rynkowe, nie zaś interesy indywidualnych przedsiębiorców. W przedmiotowej sprawie Urząd nie wykazał (nawet nie podjął próby wykazania), że odcięcie dostaw energii dotyczyło szerszego kręgu odbiorców;
- 2) decyzja Prezesa UOKiK wkracza w zakres kompetencji Prezesa URE rozstrzygając w sprawie indywidualnej o braku podstawy prawnej do wstrzymania dostaw energii przez ZKE. Do wydawania tego rodzaju decyzji kompetencje posiada jedynie Prezes URE (na podstawie art. 8 ust. 1 Prawa energetycznego).

12. Wyrok z dnia 15 stycznia 2003 r., sygn. akt XVII Ama 28/02 w sprawie z odwołania Miejskiego Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Sulejówku.

Prezes UOKiK w decyzji stwierdził stosowanie przez Miejski Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Sulejówku praktyk ograniczających konkurencję polegających na nadużywaniu pozycji dominującej poprzez narzucanie nadmiernie wygórowanych opłat za dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków.

Zakład wniósł odwołanie od decyzji do Sądu Antymonopolowego. Sąd zmienił decyzję nie stwierdzając stosowania praktyki.

W uzasadnieniu do wyroku Sąd stwierdził m.in. że:

- 1) taryfy zostały opracowane na podstawie przepisów obowiązujących przed wejściem w życie ustawy dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Na podstawie ówczesnie obowiązującego stanu prawnego gmina miała dużą dowolność w zakresie trybu i sposobu ustalania wysokości opłat za dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków. W przedmiotowej sprawie zakład budżetowy gminy prowadzący działalność w tym zakresie przedstawił Radzie Miasta 3 propozycje taryf opłat, Rada zaś sama dokonała wyboru taryfy (uchwalając budżet). W związku z tym Sąd stwierdził, że decyzja była skierowana do niewłaściwego podmiotu – wysokość opłat została ustalona nie przez zakład (przeciwko któremu prowadzono postępowanie), lecz przez gminę. Prezes UOKiK wniósł kasację do Sądu Najwyższego.

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydał w 2002 r. 111 postanowień, w tym:

- a) Odrzucenie odwołania od decyzji Prezesa UOKiK – 53
- b) Umorzenie postępowania – 6
- c) Oddalenie wniosku – 18
- d) Odrzucenie zażalenia – 23
- e) Uzupełnienie postanowienia – 1
- f) zmiana postanowienia – 5
- g) Uchylenie postanowienia – 1
- h) Odrzucenie kasacji – 1
- i) Ograniczenie zainteresowanym prawa wglądu do materiału dowodowego – 1
- j) Odrzucenie wniosku o sporządzenie uzasadnienia – 1
- k) Zwolnienie od wpisu od zażalenia – 1.

4.5. Kary pieniężne

Kara pieniężna w wysokości stanowiącej równowartość od 1000 do 50000 euro może być nałożona przez Prezesa UOKiK na przedsiębiorcę, jeżeli przedsiębiorca choćby

nieumyślnie naruszał obowiązek zgłoszenia Urzędowi zamiaru koncentracji. W tej samej wysokości, jednak nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, może być nałożona kara na przedsiębiorcę jeżeli naruszył ustalone w ustawie zakazy dotyczące zawierania porozumień naruszających konkurencję lub wykorzystuje pozycję dominującą. Kara w wysokości stanowiącej równowartość od 200 do 5000 euro może być nałożona na przedsiębiorcę jeśli chociażby nieumyślnie nie udzielił informacji żądanych przez Prezesa UOKiK lub udzielił informacji nieprawdziwych i wprowadzających w błąd.

Prezes UOKiK może nałożyć na przedsiębiorców, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości stanowiącej równowartość od 10 do 1000 euro za każdy dzień zwłoki w wykonaniu prawomocnych decyzji lub wyroków sądu antymonopolowego.

Rejestr kar pieniężnych nałożonych przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w 2002 roku zawiera 90 pozycji.

1. Prezes UOKiK nałożył w 2002 roku kar pieniężnych na kwotę 5.144.540,14 zł
2. Podmioty wpłaciły 1.072.198,04 zł

z tego:

- Wpłaty dotyczące 1997 roku 180.000,00 zł
- Wpłaty dotyczące 1998 roku 0 zł
- Wpłaty dotyczące 1999 roku 18.546,00 zł
- Wpłaty dotyczące 2000 roku 199.364,93 zł
- Wpłaty dotyczące 2001 roku 312.765,36 zł
- Wpłaty dotyczące 2002 roku 361.521,75 zł

3. Różnica 4.783.018,39 zł

z tego:

- Prezes UOKiK obniżył kary we własnym zakresie 167.241,38 zł
 - Sprawy w toku załatwienia lub oczekujące na rozstrzygnięcie w postępowaniu odwoławczym 4.603.578,35 zł
 - Kary rozłożone na raty (pozostałe do spłacenia) 197.549,00 zł
- na dzień 15 stycznia 2003 r.:
- Ruch S.A. Dąbrowa Górnicza- Dec. 18/97 164.841,00 zł
 - Gmina Wiejska Chojnów- Dec. 6/99 32.708,00 zł
 - Decyzje prawomocne na dzień 31 grudnia 2002 r.: 12.198,66 zł

- Zapłacone do 24 stycznia 2003 roku	880,00 zł
- Kary nie zapłacone	11.309,80 zł
- Kary nie zapłacone (różnica)	8,86 zł

5. Realizacja przepisów ustawy o dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców

Warunki dopuszczalności pomocy publicznej, zasady jej udzielania i nadzorowania do niedawna określała ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców (Dz. U. Nr 60, poz. 704). Biorąc pod uwagę to, iż nie wszystkie przepisy poprzedniej ustawy były w pełni zgodne z prawem wspólnotowym dotyczącym pomocy publicznej, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów opracował projekt aktu normatywnego, wprowadzający zmiany w dotychczasowych uregulowaniach, jak i nowe rozwiązania prawne. W dniu 27 lipca 2002 roku Sejm uchwalił ustawę o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców (Dz. U. Nr 141, poz. 1177). Opracowano także akty wykonawcze do tej ustawy.

Do zadań organu nadzorującego udzielanie pomocy publicznej, tj. Prezesa UOKiK należy w szczególności:

- przygotowywanie projektów opinii do projektów aktów normatywnych/programów pomocowych, decyzji oraz umów będących podstawą udzielania pomocy publicznej,
- opracowywanie rocznego raportu na temat pomocy publicznej udzielonej przedsiębiorcom w Polsce,
- opracowywanie rejestru pomocy publicznej,
- ocena skuteczności i efektywności udzielanej pomocy,
- ocena wpływu udzielanej pomocy publicznej na konkurencję.

W 2002 r. złożono 1703 wniosków o wydanie opinii, wydano 1002 opinie o zgodności planowanej pomocy z przepisami ustawy, 25 opinii o niezgodności, natomiast 249 wniosków wycofano (według stanu na dzień 31 grudnia 2002 roku).

Prezes UOKiK jest również odpowiedzialny za jednolitą interpretację pojęć ustawy. W 2002 roku na pisma dotyczące interpretacji przepisów ustawy Departament udzielił 626 odpowiedzi kierując się przede wszystkim tym, by zapewnić stosowanie przepisów ustawy w zgodności z regulacjami prawa wspólnotowego.

Pracownicy Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w roku 2002 przygotowywali analizy i opracowania dotyczące udzielonej pomocy publicznej. Najważniejszym dokumentem był „Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2001 roku”.

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów brał także udział w stworzeniu efektywnego systemu kontrolowania pomocy publicznej, poprawiającego przejrzystość oraz przepływ danych dla zapewnienia wiarygodnego rejestru udzielonej pomocy. Miało to swoje odzwierciedlenie w pracach nad systemem komputerowym SHRiMP służącym dokładniejszemu monitorowaniu i usprawnieniu procedur kontroli pomocy publicznej w Polsce oraz zapewnieniu koordynacji działań podejmowanych przez organy udzielające pomocy i inne organy zaangażowane w proces stosowania ustawy.

Pracownicy Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów brali również aktywny udział w przygotowywaniu publikacji i broszur propagujących problematykę pomocy publicznej w prasie codziennej oraz w czasopiśmie specjalistycznych. Na stronie internetowej Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zamieszczony został link poświęcony pomocy publicznej (przepisy ustawy wraz z aktami wykonawczymi, streszczenia najważniejszych opinii w formie ogłoszeń, problematyka sprawozdawczości).

Przykłady opinii udzielonych przez Prezesa UOKiK.

1. Sprawa z zakresu pomocy na restrukturyzację przedsiębiorstwa (przykład opinii pozytywnej dla projektu decyzji).

W analizowanej sprawie, zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy o pomocy publicznej, do organu nadzorującego, jakim jest Prezes UOKiK, został przesłany wniosek o wydanie opinii o zgodności planowanej pomocy udzielanej w formie dotacji oraz preferencyjnej pożyczki dla przedsiębiorcy.

Podstawowym warunkiem dopuszczalności pomocy na restrukturyzację jest jej oparcie na kompleksowym planie restrukturyzacyjnym, którego realizacja doprowadzi przedsiębiorcę do odzyskania długookresowej zdolności do konkurowania na rynku. Przedsiębiorca przekazał bezpośrednio do Urzędu wstępną wersję opracowanego planu restrukturyzacyjnego, do której uwagi, dotyczące głównie uporządkowania planu wg zaproponowanej struktury, zostały przedstawione bezpośrednio przedsiębiorcy. Przedsiębiorca poprawił plan zgodnie z zaleceniami.

W celu wydania przedmiotowej opinii konieczne było przeanalizowanie następujących kwestii:

– sytuacji w jakiej znajduje się przedsiębiorca – przedłożone dokumenty wykazały, iż prawidłowe funkcjonowanie przedsiębiorcy, ze względu na strukturę produkcji, uzależnione jest od dwóch głównych odbiorców, co powoduje, iż wykazuje on bardzo dużą wrażliwość na wszelkie zakłócenia i problemy ich dotyczące. Narastające zadłużenie jednego z odbiorców wobec banków i dostawców doprowadziło do odmowy finansowania produkcji przez banki, a tym samym jej wstrzymania. To z kolei spowodowało, iż przedsiębiorca ten nie otrzymywał środków finansowych za dostarczone materiały i wykonane usługi i w konsekwencji utracił płynność finansową i nie był w stanie produkować i dostarczać materiałów. Jego sytuację dodatkowo pogarszało występujące wysokie zadłużenie finansowe, wynikające głównie z kredytów zaciągniętych w celu dostosowania produkcji do wymogów technologicznych i jakościowych.

W związku z powyższym stwierdzono, iż przedsiębiorca ten znajdował się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu art. 15 ust. 2 ustawy o pomocy publicznej, a zatem możliwe było udzielenie mu pomocy na restrukturyzację.

– opracowanego przez przedsiębiorcę planu restrukturyzacyjnego – plan ten zakładał przeprowadzenie kompleksowych działań w zakresie restrukturyzacji produktowej, reorganizacji procesu produkcyjnego, zmniejszenia zatrudnienia, doskonalenia procesu zaopatrzenia i marketingu. Ponadto przedsiębiorca zamierzał, po przeprowadzeniu niezbędnych przedsięwzięć inwestycyjnych, uruchomić nową produkcję, na którą było zgłaszane już zapotrzebowanie. Jednym z bardzo ważnych dla przedsiębiorcy przedsięwzięć było także przeprowadzenie restrukturyzacji finansowej. W planie restrukturyzacyjnym Spółka przewidywał konieczność otrzymania między innymi pomocy publicznej w formie: dotacji i preferencyjnej pożyczki, umorzenia zaległości podatkowych, odroczenia terminów płatności oraz rozłożenia na raty płatności zaległości.

Zakładane efekty tego programu to: obniżenie kosztów wytwarzania i poprawa efektywności gospodarowania, możliwość produkcji wyrobów, na które istnieje zapotrzebowanie, odtworzenie zdolności wytwórczych części posiadanego parku maszynowego oraz poprawa jego parametrów technicznych.

Planowana pomoc była wprost przewidziana w planie restrukturyzacyjnym i miała być przeznaczona na sfinansowanie odpraw dla zwalnianych w ramach redukcji zatrudnienia pracowników oraz pożyczki przeznaczonej na zakup środków trwałych i modernizację maszyn i urządzeń. Realizacja tego planu umożliwi przedsiębiorcy odzyskanie płynności finansowej, a w dalszej perspektywie zdolności do konkurencyjności na rynku i funkcjonowanie bez konieczności wspierania środkami publicznymi. Plan ten przewiduje

kompleksowe działania we wszystkich obszarach funkcjonowania przedsiębiorcy, a także zmniejszenie zdolności produkcyjnych. Opiniowana pomoc jest proporcjonalna do kosztów związanych z restrukturyzacją przedsiębiorstwa i tych kosztów społecznych, jakich daje się uniknąć dzięki niej, a wynikających z ewentualnej upadłości przedsiębiorcy. W związku z tym należało uznać, iż planowana pomoc spełnia warunki dopuszczalności udzielania pomocy restrukturyzacyjnej.

2. Sprawa z zakresu pomocy regionalnej (opinia pozytywna dla projektu uchwały).

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o pomocy publicznej (poprzednio obowiązującej) w dniu 2 maja 2002 r. Zastępca Wójta Gminy wystąpił do Prezesa UOKiK z wnioskiem o wydanie opinii do projektu uchwały Rady Gminy w sprawie zwolnienia od podatku od nieruchomości.

Przedmiotowy projekt uchwały Rady Gminy przewiduje w § 1 zwolnienie z podatku od nieruchomości na lata 2002 i 2003, nieruchomości lub ich części, będących w posiadaniu podatników prowadzących na tych nieruchomościach działalność wytwórczą, usługową, handlową lub budowlaną, pod warunkiem spełnienia łącznie dwóch warunków: dokonania inwestycji w działalność prowadzoną na tych nieruchomościach w kwocie przekraczającej 5 mln euro oraz zatrudnienia na pełnych etatach co najmniej 30 osób z terenu Gminy. W rozumieniu ustawy o pomocy publicznej jest to pomoc regionalna udzielana w celu wspierania nowych inwestycji. Z przekazanych przez Zastępcę Wójta Gminy informacji wynika, iż podjęcie uchwały ma na celu przyciągnięcie do gminy kapitału krajowego i zagranicznego, który warunkuje rozwój potencjału wytwórczego, usługowego oraz budowlanego i sprzyja redukcji bezrobocia, które na terenie gminy wynosi 12 %.

Zwolnienie przewidziane w przedmiotowym projekcie uchwały w formie zwolnienia z podatku od nieruchomości stanowi pomoc publiczną w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o pomocy publicznej.

Podstawą oceny zgodności planowanej pomocy z ustawą o pomocy publicznej są przepisy jej rozdziału 2 określające ogólne warunki dopuszczalności pomocy, rozdziału 3 ustawy oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 lutego 2001 r. w sprawie pomocy regionalnej dla przedsiębiorców (Dz. U. Nr 28, poz. 306).

W przedmiotowym projekcie uchwały znajdują się zapisy zapewniające, iż:

1) Łączna wartość pomocy regionalnej dla jednego przedsiębiorcy w formie zwolnienia z podatku od nieruchomości, a także w innych formach oraz z innych źródeł, nie przekroczy maksymalnej intensywności pomocy regionalnej, ustalonej w rozporządzeniu Rady Ministrów

z dnia 20 lutego 2001 r. w sprawie pomocy regionalnej dla przedsiębiorców (Dz. U. Nr 28, poz.306),

2) zwolnienia przewidzianego w § 1 uchwały nie będą mogli uzyskać przedsiębiorcy prowadzący działalność w sektorach, o których mowa w art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców (Dz. U. Nr 60, poz. 704).

Powyższe zapisy zapewniają zgodność udzielanej przedsiębiorcom pomocy w formie zwolnień z podatku od nieruchomości z ustawą o pomocy publicznej, a także stwarzają przedsiębiorcom przejrzyste warunków korzystania z tej pomocy.

Udzielanie pomocy będzie również zgodne z przepisami art. 9 ustawy o pomocy publicznej. Wielkość finansowego udziału przedsiębiorcy w ogólnych kosztach inwestycji określono na 100 %. Udzielanie projektowanej pomocy charakteryzuje się również przejrzystością ułatwiającą nadzorowanie, o którym mowa w art. 23 ustawy o pomocy publicznej. W przedmiotowym projekcie uchwały rozstrzygnięto bowiem kwestie:

- terminu dokonania ewentualnej korekty udzielonej pomocy publicznej ponad dopuszczalną intensywność (do dnia 15 grudnia danego roku podatkowego),
- terminu (do dnia 15 grudnia danego roku podatkowego) i sposobu zwrotu (w rocznym rozliczeniu z podatku od nieruchomości) kwot stanowiących nadwyżkę pomocy ponad dopuszczalną intensywność,
- terminu do składania przez przedsiębiorcę informacji o wielkości otrzymanej pomocy publicznej w różnych formach (do dnia 31 grudnia 2002 r.),
- terminu zwrotu pomocy w razie wykorzystywania udzielonej pomocy niezgodnie z jej przeznaczeniem (3 miesiące od dnia uprawomocnienia się decyzji w sprawie zwrotu uzyskanej pomocy).

Z uwagi na to, iż pomoc przewidziana w przedmiotowym projekcie uchwały spełnia warunki dopuszczalności udzielania pomocy publicznej określone w ustawie o pomocy publicznej oraz wydanych na jej podstawie aktach wykonawczych, Prezes UOKiK stwierdził zgodność projektu uchwały Rady Gminy w sprawie zwolnienia od podatku od nieruchomości.

3. Sprawa z zakresu pomocy stanowiącej rekompensatę dla przedsiębiorcy z tytułu jego udziału w realizacji zadań publicznych (opinia negatywna dla projektu decyzji).

W analizowanej sprawie, zgodnie z przepisami ustawy o pomocy publicznej, do organu nadzorującego, jakim jest Prezes UOKiK, został przesłany wniosek o wydanie opinii o zgodności planowanej pomocy udzielanej przez PFRON w formie dofinansowania do

oprocentowania bankowego kredytu obrotowego dla przedsiębiorcy posiadającego status zakładu pracy chronionej.

Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483) nakłada na władze publiczne obowiązek udzielania pomocy osobom niepełnosprawnym w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej (art. 69). Szczegółowe uregulowania dotyczące pomocy dla osób niepełnosprawnych w Polsce zawiera ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.). Wskazuje ona konkretne rozwiązania prawne, ulgi i ułatwienia pozwalające osobom niepełnosprawnym na aktywne uczestnictwo w życiu społecznym. Te konkretne rozwiązania określone są jako środki realizacji praw osób niepełnosprawnych. Służą one znoszeniu licznych barier, z którymi spotykają się osoby niepełnosprawne i ułatwiają im funkcjonowanie w społeczeństwie w wielu aspektach życia codziennego. Zakłady pracy chronionej spełniają ważne zadanie w procesie aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych. Określone instrumenty wspierania tych zakładów można zaliczyć do środków realizacji zadań publicznych, o których mowa w art. 69 Konstytucji RP.

Podstawą udzielania pomocy w formie dofinansowania do oprocentowania kredytów bankowych jest art. 32 ust.1 pkt 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Pomoc taką, w myśl wspomnianego przepisu, mogą otrzymać wyłącznie podmioty posiadające status zakładu pracy chronionej. Jej wielkość uzależniona jest od liczby osób zatrudnionych w zakładzie pracy chronionej oraz ich stopnia niepełnosprawności.

Podstawą oceny zgodności planowanej pomocy z ustawą o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej są przepisy ogólne, w szczególności art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy.

Udzielenie przedsiębiorcy kredytu przez bank komercyjny wskazywało, iż sytuacja finansowo-gospodarcza tego przedsiębiorcy była zadowalająca jeśli chodzi o zdolność kredytową. Należało jednak mieć na uwadze fakt, iż przedsiębiorca ten, będąc zakładem pracy chronionej, ponosi podwyższone koszty związane z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych. Koszty te wynikają przede wszystkim z niższej wydajności pracy tych osób, konieczności zapewnienia im opieki medycznej i rehabilitacyjnej, a także większej absencji chorobowej.

Jednocześnie w celu wydania przedmiotowej opinii – ze względu na wartość pomocy jaką otrzymał przedsiębiorca z tytułu rekompensaty jego udziału w realizacji zadań

publicznych –koniecznym było przeanalizowanie podwyższonych kosztów jakie przedsiębiorca ponosi w związku z zatrudnianiem i rehabilitacją osób niepełnosprawnych oraz zestawienie ich z wielkością pomocy otrzymywanej na rekompensatę ww. kosztów.

Z informacji o pomocy, jaką przedsiębiorca otrzymał w ciągu trzech kolejnych lat poprzedzających dzień wystąpienia z wnioskiem o udzielenie pomocy wynikało, iż wartość pomocy jaką otrzymał przedsiębiorca z ww. tytułu w tym okresie wynosiła X PLN. Przyjmując, że w ciągu ostatnich trzech lat poziom zatrudnienia osób niepełnosprawnych w przedsiębiorstwie wynosił X osób (w przeliczeniu na pełne etaty), przedsiębiorca uzyskiwał miesięcznie na 1 osobę niepełnosprawną (w przeliczeniu na pełny etat), w przeciągu trzech ostatnich lat X zł pomocy. Wysokość tej pomocy znacznie przewyższała dodatkowe, miesięczne koszty ponoszone przez przedsiębiorcę w związku z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych (zgodnie z informacjami przedłożonymi przez beneficjenta pomocy było to ok. X zł na 1 osobę niepełnosprawną). Tak duża kwota pomocy, przypadająca na jedną osobę niepełnosprawną, świadczyła o tym, że w wystarczającym stopniu zrekompensowano przedsiębiorcy jego udział w realizacji zadania publicznego, jakim jest zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Planowana pomoc nie stanowiła więc rekompensaty udziału przedsiębiorcy w realizacji zadań publicznych, a jej wielkość (X PLN) nie była proporcjonalna do rangi rozwiązywanego problemu. Tym samym nie spełnia ona warunku dopuszczalności pomocy, o którym mowa w art. 9 pkt 2 ustawy o pomocy publicznej.

W związku z tym należało uznać, iż planowana pomoc nie spełnia warunków dopuszczalności pomocy stanowiącej rekompensatę dla przedsiębiorcy z tytułu jego udziału w realizacji zadań publicznych.

6. Realizacja przepisów ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji

Celem ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 1993 Nr 47, poz. 211, z zm.), zwanej dalej ustawą o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, jest zapobieganie i zwalczanie nieuczciwej konkurencji w działalności gospodarczej w interesie publicznym oraz przedsiębiorców i klientów, a zwłaszcza konsumentów. Różny jest jednak zakres i sposób ochrony powyższych interesów.

W pełnym zakresie ustawa chroni jedynie interesy przedsiębiorców zarówno tych, którzy są konkurentami przedsiębiorcy stosującego praktyki nieuczciwej konkurencji, jak i tych, którzy występują jako jego klienci. Prezes UOKiK ma ograniczony zakres (art. 19)

występowania przeciwko przedsiębiorcom stosującym nieuczciwe praktyki – czyny nieuczciwej konkurencji. Dotyczy to niektórych czynów nieuczciwej konkurencji, tj. czynów określonych w art. 5-7 – oznaczenia przedsiębiorstwa; w art. 11 – naruszenie tajemnicy przedsiębiorstwa; w art. 14 – oczernianie lub nieuczciwe zachwalanie w celu przysporzenia korzyści lub wyrządzenia szkody; w art. 15a – przekupstwo.

Konsumenci samodzielnie nie mogą wnosić powództw o zaniechanie działań noszących znamiona czynu nieuczciwej konkurencji na podstawie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Uprawnienie takie przysługuje Prezesowi UOKiK. Ustawa określa delikty, tj. czyny przez nią zakazane oraz środki do zwalczania tych deliktów. W razie dokonania czynu nieuczciwej konkurencji, Prezes UOKiK nie posiada pełnego katalogu roszczeń zawartych w art. 18 ust 1 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji – wyłączone są roszczenia o odszkodowanie i o wydanie bezpodstawnych korzyści. Może, natomiast żądać:

- zaniechania niedozwolonych działań,
- usunięcia skutków niedozwolonych działań,
- złożenia jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie,
- zasądzenia odpowiedniej sumy pieniężnej na określony cel społeczny związany ze wspieraniem kultury polskiej lub ochroną dziedzictwa narodowego – jeżeli czyn nieuczciwej konkurencji był zawiniony.

Przewidziana przez ustawę o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji odpowiedzialność karna pozbawiona jest większego znaczenia. Ustawa nie zawiera żadnych postanowień dotyczących sytuacji, kiedy należy występować z żądaniem zaniechania działań noszących znamiona czynu nieuczciwej konkurencji. Prezes UOKiK ma zatem swobodę w zakresie oceny i podejmowania decyzji o wystąpieniu przeciwko danemu przedsiębiorcy, który dopuszcza się czynu nieuczciwej konkurencji. Niewątpliwie jednak, powinien kierować się tu celami ustawy.

W większości przypadków, w których Prezes Urzędu zwracał się do przedsiębiorstw przed wystąpieniem na drogę sądową o zaniechanie działań noszących znamiona czynów nieuczciwej konkurencji, czyny te zostały zaniechane. W 2002 roku, w sprawach na podstawie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji z powództwa Prezesa UOKiK prowadzono 4 postępowania sądowe.

- ◆ czyny nieuczciwej konkurencji wskazane w ustawie o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji

Nieuczciwe praktyki, określane mianem czynów nieuczciwej konkurencji, które Prezes UOKiK może zwalczać, są określone dość szeroko. Ustawa zawiera klauzulę generalną (art. 3 ust. 1), stanowiącą, iż czynem nieuczciwej konkurencji jest działanie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, jeżeli zagraża lub narusza interes innego przedsiębiorcy lub klienta.

Ponadto, przepisy określają szczegółowo, jakie zachowanie może stanowić czyn nieuczciwej konkurencji, tj.:

- wprowadzające w błąd oznaczenie przedsiębiorstwa (art. 5 – 7 uznk),
- fałszywe lub oszukańcze oznaczenie pochodzenia geograficznego towarów albo usług (art. 8-9 uznk),
- wprowadzające w błąd oznaczenie towarów lub usług (art. 10 uznk),
- naruszenie tajemnicy przedsiębiorstwa (art. 11 uznk),
- nakłanianie do rozwiązania lub niewykonania umowy (art. 12 uznk),
- naśladownictwo produktów (art. 13 uznk),
- pomawianie lub nieuczciwe zachwalanie (art. 14 uznk),
- utrudnianie dostępu do rynku (art. 15 uznk),
- przekupstwo osoby pełniącej funkcje publiczną (art. 15a uznk),
- a także nieuczciwa lub zakazana reklama (art. 16 uznk).

Katalog określonych w ustawie czynów nie ma charakteru wyczerpującego. Są to najczęściej spotykane w praktyce czyny naruszające prawo i reguły uczciwości w prowadzonej przez przedsiębiorców działalności gospodarczej. O tym, że określone w ustawie czyny nieuczciwej konkurencji stanowią jedynie przykłady zachowań niezgodnych z uczciwą konkurencją, świadczy art. 3 ust. 2 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Stosunek klauzuli generalnej do określonych w ustawie o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. szczególnych stanów faktycznych nie jest jednak całkowicie jasny. Nie ulega wątpliwości, że klauzula generalna może być stosowana uzupełniająco zawsze wtedy, gdy określony stan faktyczny, spełniający przesłanki określone w art. 3 ust. 1 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, nie został zdefiniowany jako czyn nieuczciwej konkurencji w rozdziale 2 ustawy – czyny nieuczciwej konkurencji. Klauzula generalna pełni funkcję uzupełniającą wobec szczególnych stanów faktycznych zdefiniowanych w ustawie o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Jeśli stan faktyczny sprawy nie w pełni spełnia przesłanki zastosowania przepisu dotyczącego określonego w ustawie czynu nieuczciwej konkurencji, można odwołać się do

klauzuli generalnej w celu wypełnienia luki w przepisie szczegółowym. Piśmiennictwo przypisuje klauzuli generalnej także funkcję korygującą. Uznaje się mianowicie, że na podstawie klauzuli generalnej można wyłączyć zastosowanie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji do określonych w niej szczególnych stanów faktycznych w tych wszystkich przypadkach, w których hipotezy szczegółowych deliktów zarysowane zostały zbyt szeroko i nie byłoby uzasadnione traktowanie ich jako czynów nieuczciwej konkurencji.

♦ nowelizacja ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji

W dniu 10 listopada 2002 r. weszła w życie ustawa z dnia 5 lipca 2002 r. o zmianie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. Nr 126, poz. 1071). Nowelizacja ta poszerzyła katalog zdefiniowanych czynów nieuczciwej konkurencji oraz odpowiednio zmodyfikowała obowiązujące przepisy w tym zakresie. Są to następujące stany faktyczne:

- ochrona informacji nieujawnionej (art. 11),
- eliminacja sprzedaży po cenie rażąco niskiej (art. art. 15 ust. 2 - 4)
- sprzedaż premiowana (art. 17a),
- loterie promocyjne (art. 17 b),
- zakaz sprzedaży lawinowej (art. 17 c),
- wprowadzanie do obrotu przez sieci sklepów dyskontowych towarów w ilości przewyższającej 20% wartości obrotów z markami stanowiącymi własność właściciela sieci lub podmiotów zależnych (art. 17 d).

Nowelizacja ta zrodziła szereg wątpliwości. Urząd w odpowiedzi na prośby przedsiębiorców i konsumentów wielokrotnie dokonywał wykładni nowych przepisów. Praktyka wskazuje jednak, że niektóre przepisy albo są “martwe” (np. art. 17 d) albo mają ograniczone zastosowanie ze względu na nieprecyzyjność sformułowań (dotyczy to w szczególności emisji, oferowania i realizacji znaków legitymacyjnych, sprzedaży premiowanej itp.). Urząd opracował w listopadzie 2002 r. wstępny projekt nowelizacji ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji kierując się ww. problemami. Ponadto konieczność kolejnej nowelizacji ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji jest przede wszystkim spowodowana niezgodnością jej przepisów z ustawodawstwem wspólnotowym, co zostało zauważone w Raporcie Okresowym Komisji z 9 września 2002 r. Nowelizacja ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji została tam wyraźnie wskazana jako prawo, które może stać w sprzeczności z *acquis communautaire* w obszarze swobody przepływu towarów.

Ponadto, zmiany w tym przedmiocie determinują względy natury praktycznej, które wykazały, iż przepisy ustawy w obecnym brzmieniu mogą wypaczyć reguły uczciwej konkurencji pomiędzy przedsiębiorcami. Pożądana nowelizacja dotyczy przepisów: art. 15, oraz art. 17 d.

Dane statystyczne spraw prowadzonych przez UOKiK w ramach ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji obrazuje zestawienie zbiorcze w poniższej tabeli.

Zestawienie zbiorcze spraw prowadzonych w ramach realizacji ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji za 2002 rok.

<i>Lp.</i>	<i>Jednostki organizacyjne UOKiK</i>	<i>Ilość spraw załatwionych ogółem w 2002 r.</i>	<i>Ilość spraw zakończonych</i>	<i>Sprawy w toku na koniec okresu rozliczeniowego lub przekazane wg właściwości</i>	
1.	Delegatura w Bydgoszczy	6	5	1 w toku	
2.	Delegatura w Gdańsku	17	14	3 w toku	
3.	Delegatura w Katowicach	14	13	1 w toku	
4.	Delegatura w Krakowie	18	12	6 przekazano wg właściwości do DPK	
5.	Delegatura w Lublinie	16	16	0	
6.	Delegatura w Łodzi	2	2	0	
7.	Delegatura w Poznaniu	16	12	4 w toku	
8.	Delegatura we Wrocławiu	33	30	3 w toku	
9.	Delegatura w m.st. Warszawie	4	3	1 w toku	

10.	<i>Departament Polityki Konsumenckiej – Centrala w Warszawie</i>	297	142	155	
11.	RAZEM	423	249	174	

A. Przykładowe sprawy z zakresu ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji prowadzone przez delegatury UOKiK w 2002 r.:

1. BIO-KSEL Sp. z o.o. w Grudziądzu.

Przedmiot postępowania – istotą wniosku było stosowanie przez BIO-KSEL tzw. urządzeń ułatwiających dozowanie na koagulometrach, które ograniczały możliwość stosowania probówek innych niż BIO-KSEL producentów, w tym wnioskodawcy. Sprawa zakończona – postępowanie wyjaśniające zamknięte z uwagi na brak interesu publicznego w wystąpieniu z wezwaniem. Oparto się w szczególności na oświadczeniach zainteresowanych ZOZ, z których wynikało, iż przedmiotowe urządzenia służą pacjentom przyczyniając się do poprawienia jakości wyników badań.

2. SERY ICC Pasłek Sp. z o.o. w Pasłęku

Przedmiot postępowania – analiza, czy umieszczenie przez producenta zapisu „prawdziwy” na opakowaniach sera półtłustego GOUDA nie narusza przepisów ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Sprawa zakończona – ustalono, iż określenie sera żółtego GOUDA oznaczeniem „prawdziwy” jest nazwą własną linii wyrobów, a nie określeniem jego cech, co uniemożliwia postawienie firmie SERY ICC Pasłek Sp. z o.o. w Pasłęku zarzutu naruszenia art. 10 ustawy.

3. Właściciele taksówek

Przedmiot postępowania – stosowanie przez taksówkarzy nie zrzeszonych w Radio Taxi „Komfort” oznaczeń na taksówkach, wskazujących na fakt przynależności do tej korporacji. Sprawa zakończona – porzeczono na poinformowaniu Urzędu Miasta Bydgoszczy oraz Radio Taxi „Komfort” o prywatno-prawnym charakterze sporu, a tym samym o braku przesłanek dla podjęcia działań przez Prezesa Urzędu.

4. Wspólnicy GAZPOLTECH s.c. w Gdańsku

Przedmiot postępowania – udzielanie konsumentom nieprawdziwych informacji dotyczących obowiązku montażu detektorów gazowych w mieszkaniach. Sprawa zakończona – postępowanie wyjaśniające zakończone na skutek ustalenia, iż brak jest dowodów, aby Krzysztof S. i Andrzej Z. odpowiadali za czyny zagrażające interesom

konsumentów. Ustalono natomiast, iż terenowi przedstawiciele GAZPOLTECH s.c. udzielali konsumentom nieprawdziwych informacji o ustawowym (ustawa Prawo energetyczne) obowiązku, bądź o wymogach miejscowych Zakładów Gazowniczych dotyczących montażu detektorów.

5. CP COLGATE – PALMOLIWE COMPANY w Warszawie

Przedmiot postępowania – nie umieszczenie na zgrzewce pasty do zębów właściwej informacji o terminie przydatności pasty do użytku. Podano tylko jedną datę bez informacji, czy jest to data produkcji, czy data przydatności. Sprawa zakończona – zamknięto postępowanie, wyjaśniono, że termin trwałości pasty wynosi 36 miesięcy od daty produkcji, którą oznaczono na opakowaniu, a podanie terminu trwałości zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o kosmetykach nie jest w takim przypadku wymagane.

6. Czyn nieuczciwej konkurencji polegający na stosowaniu przez Ceramikę Bysewo s.c. oznakowań wprowadzających w błąd. Skierowano wezwanie do zaniechania czynów nieuczciwej konkurencji z art. 3 ust 2, w zw. z art. 10 ust 1 ustawy - firma zastosowała się do wskazań wezwania.

7. Czyn nieuczciwej konkurencji polegający na stosowaniu przez PRAKTIKER POLSKA oznakowań wprowadzających w błąd. Skierowano wezwanie do zaniechania czynów z art. 3 ust 2, w zw. z art. 10 ust 1 ustawy - firma zastosowała się do wskazań wezwania.

8. Niezgodność cen towarów w kasie z towarami na etykietach w GEANT. - Spółka zobowiązała się do podjęcia działań zmierzających do eliminacji tego typu zdarzeń.

9. Produkcja czekolad. Sprawa dotyczyła oznakowania towaru w sposób wprowadzający klienta w błąd. Podstawa prawna wezwania do zmiany sposobu oznaczania produktu – art. 3. 1 oraz art. 10 ust.1 ustawy. W efekcie podjętych działań firma zmieniła oznaczenia na opakowaniach.

10. Produkcja koncentratu pomidorowego. Sprawa dotyczyła oznakowania towaru w sposób wprowadzający klienta w błąd. Podstawa prawna wezwania do zmiany sposobu oznaczania produktu – art. 3. 1 oraz art. 10 ust.1 ustawy. W efekcie podjętych działań firma zmieniła etykiety.

11. Produkcja części do samochodów. Sprawa dotyczyła oznakowania części samochodowych przez producenta w sposób wprowadzający klienta w błąd. Podstawa prawna wezwania do zmiany sposobu oznaczania produktu – art. 3. 1 oraz art. 10 ust.1 ustawy. Efekt wezwania - firma zmieniła sposób oznaczania.

12. Sprzedaż komputerów. Sprawa dotyczyła publikowania w prasie reklamy, która nosiła znamiona czynów nieuczciwej konkurencji określonych w art. 16 ust. 1 pkt 2 ustawy, tj.

emitowania reklamy, wprowadzającej klienta w błąd i mogącej przez to wpływać na jego decyzję co do nabycia towaru lub usługi. Podstawa prawna wezwania do zaniechania emisji reklamy – art. 3. 1 oraz art. 16 ust.1 pkt 2 ustawy. Efekt wezwania - firma zaniechała emisji reklamy.

13. Systemy argentyńskie. Sprawy dotyczyły – treści reklam prasowych zachęcających do zawarcia umów w systemie argentyńskim w sposób wprowadzających klientów w błąd w zakresie przedmiotu faktycznie świadczonych usług. Wystosowano 2 wezwania do zaniechania publikowania reklamy wprowadzającej w błąd. Podstawa prawna wezwań do zaniechania emisji reklamy – art. 3. 1 oraz art. 16 ust.1 pkt 2 ustawy. Postępowanie to zostało zakończone z uwagi na fakt wstrzymania emisji kwestionowanej reklamy w prasie.
14. Usługi remontowo – budowlane. Sprawa dotyczyła – treści reklam – ulotek rozpowszechnianych, informujących, iż konsument, który odda stare okna przy zakupie nowych, otrzyma zniżkę na nowe. Podstawa prawna wezwania do zaniechania emisji reklamy – art. 3. 1 oraz art. 16 ust.1 pkt 2 ustawy. Postępowanie to zostało zakończone z uwagi na fakt, iż wykazano zaprzestanie rozpowszechniania przedmiotowych ulotek.
15. Usługi turystyczne. Sprawa dotyczyła – reklamy prasowej Biura podróży, informującej, iż są jedynym przedsiębiorstwem, które ma koncesję na świadczenie usług polegających na organizowaniu imprez turystycznych. W sprawie wystosowano wezwanie do zaniechania publikacji reklamy, która w opinii organu antymonopolowego mogła wprowadzać konsumentów w błąd zgodnie z art. 16 ust. 1 pkt 2 ustawy. Zaniechano emisji reklamy.
16. Postępowanie wszczęte z urzędu przeciwko DCS Sp. z o.o. w Szczecinie w związku z rozpowszechnianiem reklamy następującej treści: „ donoszę, że 14 września w marketach „Komfort” przy ulicy Choiny i przy ulicy Zana w godzinach od 9 do 18 będą sprzedawać wszystko 15% taniej. Z poważaniem Piszczyk pracownik Urzędu Ochrony Konkurencji”. Reklama ta była rozpowszechniana poprzez radio Eska i radio Puls w Lublinie. Stwierdzono, że reklama ta wprowadza konsumentów w błąd i jest sprzeczna z dobrymi obyczajami, gdyż użyto w treści nazwy organu państwowego, bez jego zgody i wiedzy. Treść reklamy sugerowała konsumentowi, że za działaniami firmy stoi Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów i to on poleca skorzystanie z oferowanej obniżki cen. DCS zastosowało się do wezwania i wycofało reklamę tej treści.
17. Postępowanie wyjaśniające w sprawie ustalenia czy miało miejsce naruszenie art. 16 ust. 1 pkt 2 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji poprzez stosowanie przez UPC

Telewizja Kablowa Sp. z o.o. w Warszawie promocji usługi zmiany pakietu pośredniego na pełny, opartej na wzbudzaniu u abonentów przeświadczenia, iż stawka opłaty oferowana w trakcie promocji jest korzystniejsza od stawki opłaty zawartej w Cenniku, gdy w rzeczywistości opłata cennikowa została ustalona na poziomie nie odzwierciedlającym rzeczywistych kosztów zmiany pakietu – uzasadniające podjęcie działań określonych w ww. ustawie. Analiza zebranego w postępowaniu materiału wskazała, iż zasadnym jest wezwanie UPC do zaniechania działań noszących znamiona czynu nieuczciwej konkurencji. Wezwanie do zaniechania działań noszących znamiona czynów nieuczciwej konkurencji w rozumieniu art. 16 ust. 1 pkt 2 ustawy, polegających na stosowaniu przez UPC reklamy usługi zmiany posiadanego przez abonentów ww. spółki pakietu na pakiet pełny, opartej na wzbudzaniu u abonentów przeświadczenia, iż stawka opłaty oferowana w trakcie promocji jest korzystniejsza od wskazywanej jednocześnie abonentom stawki opłaty cennikowej – znacznie wyższej od opłaty promocyjnej (gdy w rzeczywistości opłata cennikowa został ustalona na poziomie wyższym niż faktycznie ponoszone przez UPC koszty zmiany pakietu). Sprawa zakończona - spółka zaniechała działań.

18. Wezwanie do zaniechania działań noszących znamiona czynów nieuczciwej konkurencji w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy, polegających na pobieraniu przez UPC Telewizję Kablową Sp. z o.o. w Warszawie opłaty manipulacyjnej w wysokości 2 zł od każdej płatności gotówkowej dokonywanej przez abonenta w biurze obsługi klienta UPC. Sprawa zakończona - spółka zaniechała działań.

B. Przykłady spraw z zakresu ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji prowadzone przez Departament Polityki Konsumenckiej Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w 2002r.

Sprawy dotyczyły w szczególności niewłaściwego oznaczania produktów (art. 10), reklamy wprowadzającej w błąd (art. 16 ust. 1 pkt 2). Wezwania do zaniechania czynów nieuczciwej konkurencji skierowane w 2002 roku do przedsiębiorców, których działania uznano za zagrożenie interesu ekonomicznego konsumentów dotyczyły między innymi następujących praktyk:

- wprowadzanie do obrotu wyrobów konfekcyjnych, włókienniczych oznaczonych w sposób wprowadzający konsumenta w błąd (etykiety w języku obcym bez polskojęzycznej wersji itp.)

- zamieszczania przywieszek zawierających wprowadzające konsumentów w błąd informacje o warunkach reklamacji obuwia;
- wprowadzanie do obrotu wyrobów spożywczych (miody, bigos, konserwy, wyroby mięsne, ryż) oznaczonych w sposób wprowadzający w błąd, co do rodzaju i właściwości środka spożywczego i wpływający przez to na decyzję o jego zakupie. W przypadku ww. produktów szata graficzna opakowania tekstem i/lub rysunkiem sugerować mogła konsumentowi, że ma do czynienia z innym wyrobem,
- zaniżanie parametrów produktów w stosunku do wymagań obligatoryjnej Polskiej Normy oraz stosowaniu Zakładowych Dokumentów Normalizacyjnych sprzecznych z obowiązującą Polską Normą
- prowadzenie reklamy wprowadzającej w błąd i mogącej przez to wpłynąć na decyzje konsumentów co do nabycia towarów/usług (np. poprzez sugerowanie dużego prawdopodobieństwa zwycięstwa w losowaniu oraz wysokiej wygranej),
- zamieszczanie wprowadzających w błąd informacji odnośnie świadczonych usług turystycznych i hotelarskich.

Reklama wprowadzająca w błąd

Bank pocztowy – reklama kredytu „Kredyt z prezentem” – brak wymaganej przez art. 16 ustawy o kredycie konsumenckim informacji o rzeczywistej rocznej stopie procentowej. Reklama sprzeczna z prawem. Bank wycofał reklamę.

Działanie sprzeczne z prawem i naruszające dobre obyczaje (art. 3 ust. 1 ustawy)

„Bob Budowniczy”

Do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wpłynęła informacja, iż w sieci marketów Auchan oraz w dużych sklepach z kasetami wideo rozprowadzane są kasety z nagraniem filmu dla dzieci pt.: „Bob Budowniczy”. Dystrybutorem powyższych filmów była spółka Cass Film Entertainment Group. Jak przekonała się część konsumentów niektóre z nagrań umieszczone zostały na kasetach, na których uprzednio nagrane były filmy zawierające treści pornograficzne. Z punktu widzenia UOKiK rozpowszechnianie przez Spółkę filmów dla dzieci na kasetach zawierających treści pornograficzne stanowi naruszenie art. 3 ust. 1 ustawy

o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, jest to bowiem działanie sprzeczne z prawem oraz dobrymi obyczajami zagrażające oraz naruszające interes klienta.

Sprzecznosc z prawem w danym przypadku polegała na naruszeniu art. 202 § 2 kodeksu karnego zakazującego prezentowania treści pornograficznych w sposób mogący narzucić ich odbiór osobie, która sobie tego nie życzy oraz małoletniemu poniżej lat 15. Bezsprzecznie film pt.: „Bob Budowniczy” jest filmem dla dzieci, a konsument kupując go zdecydowanie nie jest nastawiony na odbiór treści pornograficznych. Nabywa produkt przeznaczony dla dzieci i oczekuje odpowiedniej do wieku dziecka treści. W danym przypadku otrzymuje równocześnie produkt o treści skierowanej wyłącznie do zainteresowanych tematem dorosłych.

Wątpliwości w tym przypadku, nie pozostawiała również klasyfikacja czynu jako działania sprzecznego z dobrymi obyczajami – zagrażające konsumentowi. Sprzecznosc z dobrymi obyczajami polegała w danym przypadku na prezentowaniu wraz z produktem przeznaczonym dla najmłodszej grupy wiekowej treści pornograficznych. Obejrzenie tego typu fragmentów filmu spowodować może nieodwracalną krzywdę oraz zaburzenia w rozwoju psychicznym dziecka w wieku przedszkolnym – do nich bowiem kierowana jest bajka „Bob Budowniczy”.

Mając na uwadze powyższe zarzuty Urząd zwrócił się do dystrybutora oraz do hipermarketu AUCHAN z wnioskiem o wyjaśnienie zaistniałej sytuacji i wskazanie, jakie kroki zostały podjęte w celu wyeliminowania z obiegu handlowego opisywanych kaset wideo. Jak wynikało z wyjaśnień przedsiębiorców – kaseeta została natychmiast wycofana z obrotu, a dystrybutor kasety podjął wszelkie możliwe działania, aby wyjaśnić sprawę i nie dopuścić do jej powtórzenia się.

Wprowadzające w błąd oznaczenie produktu (art. 10 ustawy.)

TYMBARK S.A. – drinki SCOTT

Etykiety wyrobów ww. przedsiębiorcy wskazywały, iż wyrób został oznakowany w sposób wzbudzający zastrzeżenia UOKiK. Etykiety opakowań jednostkowych zawierają napis „...o smaku VODKA & COLA & LEMON Original taste”. Z powyższego napisu wyeksponowany został wielką czcionką, napis VODKA & COLA. Analogicznie wyglądają etykiety z wyeksponowanym napisem: RUM & COLA, ŻUBR & APPLE, GIN & TONIK. Na tylnej części etykiety znajduje się umieszczony małą czcionką napis: „Aromatyzowane wino owocowe, białe, słodkie, gazowane. Skład: wino owocowe, naturalne aromaty...”.

Spółka TYMBARK S.A. – w wyniku wymiany korespondencji - przyjęła do wiadomości zarzuty Urzędu i podjęła działania mające na celu dokonanie zmian w dotychczasowych etykietach napojów SCOTT. Wzory etykiet przesłane zostaną do wiadomości Urzędu.

7. Realizacja przepisów z zakresu niedozwolonych postanowień umownych.

Ustawa z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (Dz.U. nr 22, poz. 271), znowelizowała przepisy Kodeksu cywilnego w zakresie wzorców umownych wprowadziła jednocześnie przepisy dotyczące niedozwolonych postanowień umownych. Zmianie uległy przepisy art. 384, 385, 385¹, 385² Kodeksu cywilnego. Zgodnie z nowymi przepisami wzorec umowy ustalony przez jedną ze stron wiąże drugą stronę, jeżeli zostanie jej doręczony przy zawarciu umowy. Obowiązku tego nie stosuje się do umów powszechnie zawieranych z konsumentami w drobnych bieżących sprawach życia codziennego. Za wzorec umowy uznaje się w szczególności ogólne warunki umów, wzory umów i regulaminy.

Artykuł 385 Kodeksu cywilnego w nowym brzmieniu jest odzwierciedleniem postanowień zawartych w Dyrektywie EWG 93/13, które mówią o wymogu sporządzania wzorców umownych w sposób jasny i zrozumiały. Art. 385¹, 385², 385³ Kodeksu cywilnego wprowadziły pojęcie niedozwolonych postanowień umownych. Jest to swego rodzaju generalne ograniczenie żelaznej zasady prawa cywilnego jaką jest zasada swobody umów. Przyjęto bowiem zasadę, że konsument nie jest związany postanowieniami umowy, które nie były uzgodnione indywidualnie a kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumenta (tzw. klauzula generalna). Za niedozwolone postanowienia umowne nie mogą być uznane postanowienia określające główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, pod warunkiem jednak, że zostały sformułowane jednoznacznie.

W Kodeksie cywilnym znalazł się katalog przykładowych niedozwolonych postanowień umownych, który stanowi implementację Dyrektywy 93/13 EWG, a ściślej mówiąc dołączonego do niej aneksu, zawierający wyliczenie niedozwolonych postanowień umownych (art. 385³ pkt 1 – 23 Kodeksu cywilnego). Choć katalog niedozwolonych postanowień umownych wprowadzony do Kodeksu cywilnego jest bardzo szeroki, gdyż zawiera 23 pozycje, to nie jest on katalogiem zamkniętym, lecz uzupełnia klauzulę generalną zawartą w art. 385¹ § 1 Kodeksu cywilnego. Jest to tzw. „szara lista” postanowień umownych,

które „w razie wątpliwości” będą uznane za niedozwolone. „Przepis ten jest ujęty jako klauzula interpretacyjna, wg której wątpliwości co do dopuszczalności posłużenia się klauzulą w obrocie konsumenckim mają być rozstrzygnięte w kierunku uznania ocenianego postanowienia za niedozwolone postanowienie umowne. Wątpliwości co do charakteru klauzuli będą istniały zawsze na wypadek sporu między stronami czy zgłoszenia zarzutu przez konsumenta.

Ustawa o ochronie niektórych praw konsumentów wprowadziła również nowelizację Kodeksu postępowania cywilnego, gdzie w dziale IVa - Postępowanie w sprawach gospodarczych znalazły się przepisy regulujące postępowanie w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone. Powództwo w sprawie może wytoczyć każdy, kto według oferty pozwanego mógłby zawrzeć z nim umowę zawierającą kwestionowane postanowienie. Do wytoczenia powództwa uprawnione są także organizacje konsumenckie, powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów, a także Prezes UOKiK.

Z powództwa Prezesa UOKiK w ww. przedmiocie w roku 2002, złożono lub prowadzono w sądzie antymonopolowym łącznie 15 postępowań (w tym: 11 DDK, 2 Delegatura w Krakowie, 2 Delegatura w Katowicach).

Zestawienie zbiorcze spraw prowadzonych w ramach realizacji przepisów dotyczących niedozwolonych postanowień umownych za 2002 rok.

Lp.	Jednostki organizacyjne UOKiK	Ilość spraw załatwionych ogółem w 2002 r.	Ilość spraw zakończonych	Sprawy w toku na koniec okresu rozliczeniowego /lub przekazane wg właściwości	
1.	Delegatura w Bydgoszczy	3	3	0	
2.	Delegatura w Gdańsku	10	7	3 w toku	
3.	Delegatura w Katowicach	82	79	3 w toku	

4.	<i>Delegatura w Krakowie</i>	56	48	3 w toku, 5 spraw przekazano wg właściwości do DPK	
5.	<i>Delegatura w Lublinie</i>	8	7	1 w toku	
6.	<i>Delegatura w Łodzi</i>	9	9	0	
7.	<i>Delegatura w Poznaniu</i>	59	57	2 w toku	
8.	<i>Delegatura we Wrocławiu</i>	147	97	50 w toku	
9.	<i>Delegatura w m.st. Warszawie</i>	7	4	3 w toku	
10.	<i>Departament Polityki Konsumenckiej – Centrala w Warszawie</i>	62	35	27 w toku	
11.	<i>RAZEM</i>	443	346	97	

Przykłady spraw z zakresu niedozwolonych postanowień umownych prowadzone przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w 2002 r.:

1. Zakłady Energetyczne z terenu właściwości delegatury.

Przedmiot postępowania – analiza wzorców umów zawieranych przez Zakłady z konsumentami, pod kątem niedozwolonych postanowień umownych (art. 385(1) KC). Sprawa zakończona – wobec nie stwierdzenia stosowania przez Zakłady Energetyczne niedozwolonych postanowień umownych, zamknięto postępowanie wyjaśniające.

2. Biura podróży zrzeszone w Polskiej Izbie Turystyki, mające siedziby w Bydgoszczy.

Przedmiot postępowania – analiza wzorców umów zawieranych przez biura podróży, pod kątem niedozwolonych postanowień umownych (art. 385(1) KC). Sprawa zakończona – zakończono postępowanie wyjaśniające wobec pozytywnej odpowiedzi Biura Turystyki

„ESPERANTOTUR” w Bydgoszczy podróży na wezwanie do zaniechania stosowania w umowach z konsumentami niedozwolonej klauzuli umownej o treści: „Koszty ponoszone przez uczestników w przypadku rezygnacji: w terminie krótszym niż 7 dni przed wyjazdem – 100% ceny.”

3. Usługi kurierskie. Sprawy dotyczyły – treści regulaminów oraz umów dot. świadczenia usług przesyłek kurierskich. Wystosowano wezwania (6) do zmiany postanowień umownych – skontrolowane wzorce umowne naruszały kodeks cywilny m.in. w zakresie:

- liczenia terminu na złożenie reklamacji od daty nadania przesyłki lub spodziewanego dnia dostarczenia,
- wyłączenia odpowiedzialności za szkody, straty z tytułu zwłoki w wykonaniu usługi niezgodnie z prawem przewozowym,
- ograniczenie odpowiedzialności za szkody na przesyłce do określonej umową kwoty.

W efekcie podjętych działań przedsiębiorcy zmienili treści postanowień umownych.

4. Usługi turystyczne. Sprawy dotyczyły – warunków na jakich klienci zawierali umowy uczestnictwa w imprezach turystycznych. Wystosowano wezwania (5) do zmiany postanowień umownych – skontrolowane wzorce umowne naruszały kodeks cywilny m.in. w zakresie:

- określenia krótszego terminu niż stanowi to ustawa o usługach turystycznych w którym Biuro nie może podnosić cen za imprezę,
- wyłączenia odpowiedzialności Biura za informacje, jakie klientom przekazują jego agenci,
- zmiany istotnych warunków umowy np. planowe wycieczki, miejscowość pobytu bez możliwości odstąpienia Klienta od umowy.

Sprawy zakończyły się wprowadzeniem zmian przez biura podróży w zakresie stosowanych wzorców umownych.

5. Usługi sprzedaży energii elektrycznej. Sprawy dotyczyły – umów zawieranych z klientami w sprawie dostarczania energii elektrycznej. Wystosowano wezwania (5) do zmiany postanowień umownych – skontrolowane wzorce umowne naruszały kodeks cywilny m.in. w zakresie:

- wyłączenia oraz ograniczenia odpowiedzialności zakładu energetycznego za jakość świadczonych usług,
- uzależnienia odpowiedzialność kontrahenta konsumenta od spełnienia przez konsumenta nadmiernie uciążliwych formalności,
- przyznania kontrahentowi konsumenta uprawnienia do dokonywania wiążącej interpretacji umowy, kształtowania praw i obowiązków konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interes,
- zastrzeżenia dla kontrahenta konsumenta uprawnienia wypowiedzenia umowy zawartej na czas nieoznaczony, bez wskazania ważnych przyczyn i stosownego terminu wypowiedzenia,
- powołanie się w treści umowy na postanowienia, z którymi konsument nie miał możliwości zapoznać się przed zawarciem umowy.

Dodatkowo stwierdzono, brak szczegółowych informacji o prawach i obowiązkach stron oraz brak podania źródeł uzyskania tych informacji, co może wprowadzać w błąd odbiorcę co do jego praw. Brak takich informacji nosił znamiona czynów nieuczciwej konkurencji określonych w art. 10 ust. 1 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji co do cech świadczonych usług dostawy energii. Sprawy zakończyły się wprowadzeniem zmian do umów przez zakłady energetyczne.

6. Usługi pralnicze. Sprawy dotyczyły zapisów zamieszczanych w regulaminach pralni chemicznych. Wystosowano wezwania (4) do zmiany postanowień umownych – skontrolowane wzorce umowne naruszały kodeks cywilny m.in. w zakresie:

- ograniczania wartości odpowiedzialności pralni z tytułu zniszczenia, zagubienia garderoby, oraz jakości wykonania usługi,
- określania zbyt krótkiego terminu do składania reklamacji,
- terminu wyznaczonego do odbioru garderoby, po którym garderoba zostaje w dyspozycji pralni.

W 3 przypadkach wprowadzono zmiany treści regulaminu

W 1 przypadku skierowano sprawę do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu ochrony konkurencji i konsumentów o uznanie zakwestionowanych postanowień regulaminu za niedozwolone i zakazanie ich wykorzystywania.

7. Usługi finansowe. Sprawy dotyczyły – treści regulaminu rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego w walutach wymienialnych dla osób fizycznych, warunków korzystania z limitu zadłużenia dla posiadaczy kont osobistych, ogólnych warunków otwierania i prowadzenia rachunków oszczędnościowo – rozliczeniowych, oszczędnościowych oraz lokat terminowych dla osób fizycznych, w warunkach udzielania i spłaty Pożyczek odnawialnych. Wystosowano wezwania (4) do zmiany postanowień umownych – skontrolowane wzorce umowne naruszały kodeks cywilny m.in. w zakresie:

- uprawnienia kontrahenta konsumenta do określenia lub podwyższenia ceny lub wynagrodzenia po zawarciu umowy bez przyznania konsumentowi prawa odstąpienia od umowy,
- przewidywania postanowień z którymi konsument nie miał możliwości zapoznania się przed zawarciem umowy,
- wprowadzenia zmiany treści umowy w sytuacji nie dostarczenia przez konsumenta informacji o braku akceptacji zmian,
- uzależnienia odpowiedzialność kontrahenta konsumenta od spełnienia przez konsumenta nadmiernie uciążliwych formalności,
- przyznania kontrahentowi konsumenta uprawnienia do dokonywania wiążącej interpretacji umowy.

W 4 przypadkach w wyniku wezwania do zmiany zapisów wprowadzono zmiany treści wzorca umownego.

W 1 przypadku postępowanie wyjaśniające nie wykazało naruszeń kodeksu cywilnego oraz innych przepisów prawa.

8. Usługi pośrednictwa w obrocie nieruchomościami. Na podstawie 6 protokołów z kontroli przeprowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej w agencjach obrotu nieruchomościami w sprawie 1 agencji nie stwierdzono w treści umowy naruszeń kodeksu cywilnego w zakresie niedozwolonych postanowień umownych. W 5 przypadkach wezwano do zmiany postanowień umownych w zakresie:

- nałożenia na konsumentów nadmiernie wygórowanej kary umownej z tytułu zawarcia umowy bez pośrednictwa agencji, nawet, gdy zawarta umowa nie była na wyłączność,

- nieprecyzyjnego określenia, czy przedstawiciel przedsiębiorcy musi uczestniczyć w akcie podpisania umowy sprzedaży, kupna, najmu, wynajmu.

W wyniku podjętych działań agencje zmieniły treści umowy.

9. Usługi w zakresie wypożyczalni sukien ślubnych. Sprawa dotyczyła postanowień umownych wykorzystywanych przez przedsiębiorcę zawartych w regulaminie wypożyczalni oraz w dowodzie wypożyczenia. Wystosowano 1 wezwanie do zmiany postanowień umownych – skontrolowane wzorce umowne naruszały kodeks cywilny m.in. w zakresie:

- niejasnego sposobu zakreslenia obowiązków stron umowy w zakresie czyszczenia odzieży,
- niejasnego sposobu określenia zwrotu kaucji pobieranej z tytułu wypożyczenia sukni ślubnej,
- zapisu umożliwiającego podjęcie przez przedsiębiorcę samodzielnej decyzji w sprawie przesłanek warunkujących nałożenie kary z tytułu opóźnienia w zwrocie garderoby,
- nałożenia tylko na Konsumenta kary z tytułu nie skorzystania z usług wypożyczalni zgodnie z obietnicą, bez gwarancji wykonania zapewnienia dysponowania rzeczą przez przedsiębiorcę w określonym terminie.

W wyniku podjętych działań firma zmieniała treści wzorców umownych.

10. System argentyński. Sprawy dotyczyły – treści postanowień zawartych w umowach oraz ogólnych warunkach umów zawieranych z Konsumentami, dotyczących świadczenia usług polegających na przyznaniu określonych w umowie kwot, w drodze losowania, deklaracji lub punktacji w bliżej nieokreślonym terminie. Wystosowano 2 wezwania do zmiany treści ogólnych warunków umów – skontrolowane wzorce umowne naruszały kodeks cywilny w zakresie niedozwolonych postanowień umownych, tj.

- niejasne określenie przedmiotu umowy,
- przedsiębiorca sam decyduje o rodzajach Zestawów Asygmat, z których stworzy grupę,
- niejasne określenie momentu zawiązania grupy,
- warunki rozwiązania grupy,
- warunki realizacji Asygmaty,
- warunki otrzymania przez Konsumenta kredytu bankowego za pośrednictwem przedsiębiorcy,
- umożliwienie przedsiębiorcy dowolnego podejmowania decyzji w zakresie umowy,

- brak możliwości uzyskania zwrotu wpłaconej opłaty wstępnej,
- wymagania dokonywania wpłat zabezpieczających,
- niemożliwość nadzorowania przebiegu losowania asygnaty,

Sposób zakończenia:

1 sprawa – w trakcie prowadzenia mediacji, przedsiębiorca zaniechał działalności.

1 sprawa – skierowano do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu ochrony konkurencji i konsumentów o uznanie postanowień umowy za niedozwolone

1 sprawa zakończono postanowieniem, w którym nie stwierdzono naruszenia Kodeksu cywilnego.

11. Wezwanie Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A. w Warszawie do zmiany niedozwolonego postanowienia umownego zawartego we wzorcu umowy sprzedaży paliwa gazowego, stanowiącego, iż należności z tytułu sprzedaży paliwa gazowego oraz świadczonych przez Odbiorcę usług, będą regulowane na podstawie faktury wystawionej przez sprzedawcę w terminie określonym na fakturze. Sprawa zakończona - zmiana zakwestionowanego postanowienia.

12. Prezes UOKiK wniósł pozew do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko PKO BP S.A. w sprawie niedozwolonych postanowień umownych, w którym zakwestionowano:

- o pobieranie przez bank opłat za nieuzasadnioną reklamację,
- o nie doręczanie klientom informacji o zmianach w taryfie opłat i prowizji,
- o domniemanie doręczenia korespondencji dla klienta w sytuacji jej nie odbierania przez 30 dni.

Sąd Antymonopolowy uwzględnił powództwo Prezesa UOKiK (wyrok z dnia 30 września 2002, Sygn. akt XVII Amc 47/01).

Do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez UOKiK wpisano w 2002 roku 33 postanowienia uznane przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone.

8. Realizacja przepisów ustawy o języku polskim

W dniu 8 maja 2000 r. weszła w życie ustawa z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (Dz.U. Nr 90 poz. 999). Art. 7 ust. 5 ww. ustawy nałożył na Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz Inspekcję Handlową obowiązek kontrolowania przestrzegania przepisów ustawy. Biorąc to pod uwagę, od momentu opublikowania powyższej ustawy w Dzienniku Ustaw w dniu 8.11.1999 r. Urząd oraz IH rozpoczęły akcję informacyjną i edukacyjną, mającą na celu upowszechnianie postanowień ustawy i wyjaśnianie wątpliwości dotyczących ww. przepisów.

Od momentu wejścia w życie przepisów ustawy Inspekcja Handlowa zaczęła kontrolować przedsiębiorców pod kątem jej przestrzegania, początkowo ograniczając się do wskazywania niedociągnięć i upominania. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości: oznaczanie towarów wyłącznie w języku obcym, brak nazwy towaru w języku polskim, brak instrukcji obsługi lub konserwacji w języku polskim, określanie właściwości towaru z pominięciem polskiej wersji językowej itp.). W związku z ujawnionymi nieprawidłowościami podjęto działania polegające między innymi na skierowaniu wniosków o ukaranie za wykroczenie z art. 15 ust. 1 ustawy o języku polskim, wydaniu decyzji, które dotyczyły wycofania bądź wstrzymania sprzedaży wyrobów wprowadzonych do obrotu z naruszeniem przepisów ustawy. W chwili obecnej zgodność wyrobów z przepisami ustawy o języku polskim brana jest pod uwagę przy każdorazowej kontroli IH.

Zestawienie zbiorcze spraw prowadzonych w roku 2002

Lp.	Jednostki organizacyjne UOKiK	Ilość spraw załatwionych ogółem	Ilość spraw zakończonych	Sprawy w toku na koniec okresu rozliczeniowego
1.	Delegatura w Bydgoszczy	nie prowadzono		
2.	Delegatura w Gdańsku	2	2	0
3.	Delegatura w Katowicach	nie prowadzono		

4.	<i>Delegatura w Krakowie</i>	3	3	0
5.	<i>Delegatura w Lublinie</i>	<i>nie prowadzono</i>		
6.	<i>Delegatura w Łodzi</i>	<i>nie prowadzono</i>		
7.	<i>Delegatura w Poznaniu</i>	1	1	0
8.	<i>Delegatura we Wrocławiu</i>	<i>nie prowadzono</i>		
9.	<i>Delegatura w m.st. Warszawie</i>	<i>nie prowadzono</i>		
10.	<i>Departament Polityki Konsumenckiej – Centrala w Warszawie</i>	7	7	0
11.	RAZEM	13	3	0

Wyszczególnione w powyższym zestawieniu sprawy dotyczą stricte ustawy o języku polskim. Kwestie dotyczące języka polskiego pojawiały się także w wielu sprawach prowadzonych w ramach ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. Nr 47 poz. 211, ze zm.) i dotyczyły m.in. oznaczeń i nazw wyrobów, żywności, odzieży (art. 10 ustawy.).

W sprawach prowadzonych przez delegatury nie stwierdzono naruszeń ustawy. W sprawach prowadzonych przez Departament Polityki Konsumenckiej (centrala UOKiK), na prośbę podmiotów zgłaszających się z zapytaniem udzielił ok. 7 odpowiedzi – interpretacji przepisów ustawy, jak również wielu informacji ustnych. Pytania dotyczyły m.in.: użycia języka polskiego w umowach; dokumentacji związanej z obrotem prawnym; oznaczeniach produktów i wyglądzie etykiet. Do Urzędu zgłaszali się również skarżący, informowali o braku oznaczeń w języku polskim, braku instrukcji obsługi lub jej błędnym tłumaczeniu, co skutkowało podejmowaniem stosownych działań wobec przedsiębiorców.

9. Realizacja ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów

Ustawa z 22 stycznia 2000 r. o ogólnym bezpieczeństwie produktów (Dz. U. nr 15, poz. 179) weszła w życie 8 września 2000 r.; aktualnie obowiązuje siedem rozporządzeń, które stanowią wykonanie delegacji ustawowych, zawartych w ustawie:

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 listopada 2000 r. w sprawie szczegółowych warunków dotyczących bezpieczeństwa produktów, które stwarzają zagrożenie dla konsumentów przez to, że ich wygląd wskazuje na inne przeznaczenie niż rzeczywiste (Dz. U. nr 110, poz. 1169)
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2000 r. w sprawie krajowego systemu monitorowania wypadków konsumenckich (Dz. U. z 2001 r., nr 1, poz.1)
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2000 r. w sprawie krajowego systemu informowania o produktach niebezpiecznych (Dz. U. z 2001 r., nr 4, poz. 28)
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 listopada 2000 r. w sprawie szczegółowych warunków znakowania obuwia przeznaczonego do sprzedaży konsumentom (Dz. U. nr 110, poz. 1168),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 września 2001 r. w sprawie szczegółowych warunków dotyczących bezpieczeństwa zabawek (Dz.U. Nr 120, poz.1278), które weszło w życie 1 stycznia 2002 r.
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 października 2001 r. w sprawie bezpieczeństwa i znakowania wyrobów włókienniczych (weszło w życie z dniem 18 czerwca 2002 r.).
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 czerwca 2002 w sprawie produktów podlegających zatrzymaniu podczas kontroli celnej, trybu postępowania organów celnych przy ich zatrzymywaniu oraz właściwości i zadań organów wydających opinię o tych produktach.

Według ustawy z 22 stycznia 2000 r. o ogólnym bezpieczeństwie produktów (Dz. U. nr 15, poz. 179) obowiązkiem producenta i sprzedawcy jest zagwarantowanie wprowadzenia do obrotu wyłącznie takich produktów, które są bezpieczne, czyli nie stwarzają żadnego zagrożenia dla konsumentów w zwykłych lub przewidywalnych warunkach używania.

Na producencie zgodnie z art. 9 ust.1 pkt 1 w/w ustawy spoczywa obowiązek dostarczania konsumentom i sprzedawcom właściwej i pełnej informacji umożliwiającej im ocenę zagrożeń związanych z produktem w czasie normalnego lub możliwego do przewidzenia sposobu i okresu jego używania, jeżeli takie zagrożenia nie są, w braku odpowiedniego ostrzeżenia, natychmiast zauważalne, oraz informacji dotyczącej możliwości przeciwdziałania tym zagrożeniom. Obowiązkiem producenta jest także podejmowanie działań mających na celu niezwłoczne wycofanie produktu z obrotu, jeżeli produkt stwarza lub mógłby stwarzać zagrożenie dla życia lub zdrowia konsumentów (art. 9 ust.1 pkt 3).

Również sprzedawca ma obowiązek współdziałania z właściwymi organami oraz z producentami w zakresie zapewnienia zgodności produktu z ogólnymi wymaganiami bezpieczeństwa. Sprzedawca nie powinien dostarczać produktów, które nie spełniają wymagań bezpieczeństwa; ma on obowiązek przyjmować od konsumentów informacje o zagrożeniach powodowanych przez produkty i przekazywać je producentom oraz właściwym organom, a także współdziałać z nimi w celu uniknięcia takich zagrożeń.

Oceny bezpieczeństwa produktu dokonuje się według kryterium stanu wiedzy i techniki w momencie wprowadzania produktu na rynek.

Organem nadzoru rynku jest Prezes UOKiK. Zadania swe wykonuje przy pomocy Inspekcji Handlowej. Zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów organy i jednostki, do których zadań należy wykonywanie badań bezpieczeństwa produktów, przeprowadzenia kontroli w tym zakresie oraz organy administracji rządowej i samorządowej są obowiązane niezwłocznie zawiadamiać organ nadzoru o stwierdzonych zagrożeniach związanych z bezpieczeństwem produktów i podjętych w związku z tym działaniach. Inspekcja Handlowa informuje Urząd o produktach, o których otrzymała wiadomość lub stwierdziła w wyniku kontroli, że nie są bezpieczne. Również Urząd często zleca Inspekcji Handlowej przeprowadzenie kontroli, jeśli podejrzewa, że produkt nie spełnia wymagań bezpieczeństwa.

Po otrzymaniu informacji, że w obrocie znajduje się produkt, który nie spełnia wymagań bezpieczeństwa Prezes UOKiK żąda od producenta (lub sprzedawcy) informacji o zagrożeniach związanych z produktem, ustala czy produkt posiada stosowne certyfikaty. Gdy produkt jest nieoznaczony lub nieprawidłowo oznaczony UOKiK nakazuje umieszczenie na produkcie informacji dla konsumentów o zagrożeniach jakie może spowodować użytkowanie produktów. Prezes UOKiK nakazuje producentom zapewnienie zgodności produktu z wymogami bezpieczeństwa. W przypadku, gdy wyrób okaże się niebezpieczny nakazuje wycofanie go z obrotu. Większość producentów dobrowolnie zgadza się zapewnić zgodność

produktu z wymogami bezpieczeństwa lub wycofać produkt z obrotu, w związku z czym nie ma konieczności nakładania na producenta obowiązków, przewidzianych w ustawie, w drodze decyzji administracyjnej.

Ustawa z dnia 22 stycznia 2000 r. o ogólnym bezpieczeństwie produktów stworzyła w Polsce krajowy system informowania o produktach niebezpiecznych KSIPN (art. 20 ust. 1), do zadań którego należy szybkie informowanie organów administracji publicznej, zainteresowanych instytucji oraz konsumentów o produktach niebezpiecznych.

System ten składa się z dwóch sieci. Sieć powiadamiania o niebezpiecznych produktach żywnościowych umiejscowiona jest w ramach struktur organizacyjnych Inspekcji Sanitarnej, zaś sieć powiadamiania o niebezpiecznych produktach nieżywnościowych – w ramach struktur Inspekcji Handlowej. Systemem zarządza Administrator Systemu, którym jest Wiceprezes UOKiK. W roku 2002 Administrator Systemu otrzymał zawiadomienia o kilkudziesięciu niebezpiecznych produktach żywnościowych (m.in. wody stołowe i makarony). W większości wypadków zagrożenie wynikało z niespełnienia przez wyrób wymagań mikrobiologicznych. Inspekcja sanitarna wyeliminowała zagrożenie wykorzystując własne kompetencje uprawniające do wycofania wyrobu z obrotu, tymczasowego zamknięcia zakładu, przeprowadzenia badań pracowników itp. w związku z powyższym Prezes UOKiK może prowadzić postępowania w tych sprawach.

Informacje o potencjalnie niebezpiecznych produktach pochodzą z laboratoriów, od konsumentów, od producentów oraz z TRAPEX (systemu szybkiego informowania o produktach niebezpiecznych). System ten ustanowiony został przez państwa Europy Centralnej w celu wymiany informacji o produktach niebezpiecznych. W notyfikacji podaje się opis produktu i jego symbole, kraj pochodzenia produktu oraz środki zaradcze jakie zostały podjęte przez władze danego państwa. Urząd współpracuje z Inspekcją Handlową, która sprawdza czy produkt, o którym informacja znajduje się w systemie TRAPEX występował na rynku polskim. W roku 2002 za pośrednictwem systemu TRAPEX Urząd otrzymał 128 notyfikacji o niebezpiecznych produktach.

Jeżeli z danych wynika, że w stosunku do produktu zachodzi potrzeba zastosowania środków przewidzianych w ustawie z dnia 22 stycznia 2000 r. o ogólnym bezpieczeństwie produktów, kierujący sieciami powiadamiania przekazują Administratorowi Systemu informacje o niebezpiecznych produktach. Na podstawie tych informacji Prezes UOKiK podejmuje czynności przewidziane ustawą.

Ponadto, w przypadku potwierdzenia przez organ nadzoru, że określony produkt stwarza lub może stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa konsumentów, Administrator

Systemu dokonuje stosownego wpisu do rejestru. W przypadku potwierdzenia przez organ nadzoru, że określony produkt przestał stwarzać zagrożenia dla bezpieczeństwa konsumentów, Administrator Systemu wykreśla z rejestru odpowiedni wpis.

Rejestr produktów uznanych decyzją Prezesa UOKiK za niebezpieczne jest jawny i dostępny dla wszystkich zainteresowanych na stronie internetowej Urzędu (www.uokik.gov.pl), z wyłączeniem danych o działaniach administracji zmierzających do ustalenia czy produkt jest bezpieczny oraz nieprawomocnych decyzji administracyjnych. Wyłączenie jawności ma na celu uchronienie przedsiębiorcy przed negatywnymi skutkami przedwczesnego udostępnienia informacji o produkcie do wiadomości publicznej (jeszcze przed stwierdzeniem zagrożeń).

Obecnie w rejestrze jawnym znajdują się 3 produkty: czajnik elektryczny, toster automatyczny oraz żelazko elektryczne. Wszystkie produkty zostały wycofane z obrotu, a sprzedawca został zobowiązany do podania w prasie lokalnej odpowiednich ostrzeżeń. Niespełnienie przez ww. produkty wymagań bezpieczeństwa zostało stwierdzone w wyniku kontroli dokonanej przez Inspekcję Handlową.

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów działając na podstawie ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów rozpatruje wiele spraw związanych z bezpieczeństwem produktów. Nie można stwierdzić, że jakaś kategoria wyrobów jest szczególnie niebezpieczna, bowiem informacje o niespełnieniu wymagań bezpieczeństwa dotyczą zarówno cegieł, rur miedzianych, żelazek elektrycznych, lampek choinkowych, kamizelek ratunkowych, rozpuszczalnika do farb, posadzki żywicznej, samochodów, zniczy, komputerów jak i zabawek.

W 2002 r. przeprowadzono 98 postępowań wyjaśniających, w niektórych sprawach konieczne było wszczęcie postępowania administracyjnego; 9 postępowań jest w toku.

Oprócz tego udzielano wyjaśnień w zakresie stosowania przepisów o bezpieczeństwie ogólnym produktów, prowadzono współpracę z organami inspekcyjnymi, laboratoriami badawczymi, jednostkami certyfikującymi oraz normalizacyjnymi (udział w komisjach normalizacyjnych, opiniowanie projektów norm).

Przykłady prowadzonych postępowań z zakresu bezpieczeństwa produktów.

1. Prezes UOKiK wszczął z urzędu postępowanie w sprawie zagrożeń bezpieczeństwa związanych z łódeczkami dla dzieci w wieku od 0 do 3 lat, nie spełniającymi norm. Ustalono, że łódeczka dziecięca posiadała wewnętrzną wysokość boków i szczytów o 60 mm mniejszą

niż wymagana, brak było również kreski wskazującej najwyższe dopuszczalne położenie górnej płaszczyzny materaca. Ponadto niektóre łóżeczka były zaopatrzone w łączniki, którymi są wkręty samonacinające gwint, co jest niezgodne z normą.

Producent został zobowiązany do wycofania kwestionowanych łóżeczek z obrotu oraz podjęcia działań zmierzających do ich odkupienia od osób, które faktycznie nimi dysponują. Według zapewnień producenta kwestionowane wyroby, które posiadają wadę konstrukcyjną wycofano z obrotu. Prezes UOKiK zlecił Inspekcji Handlowej kontrolę u producenta. Wyniki kontroli potwierdziły, iż przedsiębiorca podjął stosowne działania w celu wyeliminowania nieprawidłowości dotyczących bezpieczeństwa użytkowania produkowanych łóżeczek dziecięcych.

2. Prezes UOKiK zwrócił się do producenta o wyjaśnienia w sprawie bezpieczeństwa „kulek antymolowych perfumowanych”, stanowiących imitację cukierków – landrynek.

Stwierdzono iż wygląd opakowania i kształt zawartości sugeruje inne przeznaczenie niż rzeczywiste tj. przypomina środek spożywczy, co może stanowić naruszenie § 2 rozporządzenia z dnia 28 listopada 2000 w sprawie szczegółowych warunków dotyczących bezpieczeństwa produktów, które stwarzają zagrożenie dla konsumentów przez to, że ich wygląd wskazuje na inne przeznaczenie niż rzeczywiste (Dz.U. Nr 110 poz. 1169). Zgodnie z jego treścią cechy i właściwości produktów, których wygląd wskazuje na inne przeznaczenie niż rzeczywiste nie mogą wywoływać u konsumentów przeświadczenia, że są to środki spożywcze, skutkujące możliwością próby konsumpcji, powodując uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia. Urząd zażądał zmodyfikowania opakowania „kulek antymolowych perfumowanych”. Opakowanie zostało zmienione poprzez zwiększenie ilości ostrzeżeń i informacji oraz zostały usunięte dwie żółte cytryny sugerujące spożywcze przeznaczenie produktu.

3. Wniosek o podjęcie działań w ramach nadzoru nad bezpieczeństwem produktów w sprawie bezpieczeństwa papy zgrzewalnej wierzchniego krycia, został nadesłany do Urzędu przez Polską Izbę Przemysłowo – Handlową Budownictwa. Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wezwał Spółkę do złożenia wyjaśnień. W odpowiedzi na pismo Urzędu nadesłano:

- certyfikat upoważniający do oznaczania wyrobu oraz
- aprobatę techniczną.

Inspekcja Handlowa ustaliła, że producent posiadał odpowiednie dokumenty dopuszczające do obrotu kwestionowane papy. Natomiast ze względu na nieprawidłowe oznakowanie pap Inspekcja Handlowa ukarała Prezesa Spółki mandatem karnym w wysokości 300 zł zgodnie z posiadanymi kompetencjami.

W związku z wygaśnięciem certyfikatu bezpieczeństwa na papę zgrzewalną wierzchniego krycia, Urząd wezwał Spółkę do nadesłania aktualnego certyfikatu. Zgodnie z wezwaniem producent nadesłał certyfikat wystawiony przez akredytowaną jednostkę certyfikującą - Centralny Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Przemysłu Izolacji Budowlanej w Katowicach, ważny od 20 maja 2002 r. do 19 maja 2007 r. potwierdzający zgodność wyrobu z wymaganiami bezpieczeństwa.

10. Obowiązki Prezesa UOKiK wynikające z odrębnych regulacji

10.1. Realizując zadania wynikające dla Prezesa UOKiK z tzw. ustaw okołocelnych w 2002 r. zostały wydane następujące opinie:

1. W dniu 1 sierpnia 2002 r. Prezes UOKiK, działając na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o ochronie przed przywozem na polski obszar celny towarów po cenach dumpingowych (Dz.U. Nr 123, poz. 1352), nie zgłosił zastrzeżeń do projektu decyzji Ministra Gospodarki w sprawie zakończenia postępowania antydumpingowego bez ustanowienia środka ochronnego w związku z przywozem na polski obszar celny kauczuku syntetycznego (SBR) pochodzącego z Rumunii.
2. W dniu 13 września 2002 r. Prezes UOKiK, działając na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 11 kwietnia 2001 r. o ochronie przed nadmiernym przywozem towarów na polski obszar celny (Dz.U. Nr 43, poz. 477 ze zm.), nie zgłosił zastrzeżeń po projekcie postanowienia Ministra Gospodarki w sprawie zakończenia postępowania ochronnego weryfikacyjnego, bez zmiany stosowania środka ochronnego dotyczącego saletry amonowej pochodzącej z Federacji Rosyjskiej (ustanowiony środek ochronny w formie kontyngentu ilościowego na przywóz saletry amonowej obowiązywał będzie do 15.02.2004 r.).
3. W dniu 24 października 2002 r. Prezes UOKiK, działając na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o ochronie przed nadmiernym przywozem na polski obszar celny towarów po cenach dumpingowych (Dz. U. Nr 123, poz. 1352 ze zm.), nie zgłosił zastrzeżeń do projektu rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie

ustanowienia tymczasowej opłaty celnej dodatkowej w związku z przywozem po cenach dumpingowych na polski obszar celny kauczuku syntetycznego (SBR) pochodzącego z Federacji Rosyjskiej i Republiki Czeskiej.

4. W dniu 30 października 2002 r. Prezes UOKiK, działając na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 11 kwietnia 2001 r. o ochronie przed nadmiernym przywozem towarów na polski obszar celny (Dz. U. Nr 43, poz. 477 ze zm.), nie zgłosił zastrzeżeń do projektu zakończenia postępowania ochronnego weryfikacyjnego bez zmiany stosowania środka ochronnego dotyczącego elektrycznych żelazek do prasowania pochodzących z Republiki Chińskiej (ostateczny środek ochronny w formie dodatkowej opłaty celnej na przywóz ww. towarów ustanowiony został do 30 września 2004 r.).

10.2. Prezes UOKiK zgodnie z ustawą z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (Dz. U. Nr 123 poz. 600 z późn. zm.) nadzoruje udzielanie pomocy w specjalnych strefach ekonomicznych. Nadzór ten prowadzony jest w drodze postępowania w sprawie wydania opinii o zgodności projektów uchwał przewidujących preferencje podatkowe (głównie w podatku od nieruchomości) dla przedsiębiorców działających na podstawie zezwolenia w SSE. Jest to szczególnie istotne z uwagi na fakt, iż dopuszczalność pomocy udzielanej przedsiębiorcom w SSE musi być oceniana z uwzględnieniem zagwarantowanej w ustawie z dnia 23 listopada 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (Dz. U. Nr 123, poz. 600) wielkości pomocy udzielonej w formie zwolnienia z podatku dochodowego (art. 13 ustawy o SSE) dla przedsiębiorców, którzy zainwestowali w strefie przed 1 stycznia 2001 r. Przedsiębiorcy ci nabyli już prawo do zwolnienia z podatku dochodowego na czas funkcjonowania strefy, a wysokość pomocy udzielonej w tej formie nie podlega ocenie, co do zgodności z przepisami ustawy o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców, jednakże bierze się ją pod uwagę przy obliczaniu łącznej wielkości (intensywności) pomocy dla danego przedsiębiorcy. Tym działaniom towarzyszy analiza bieżącej sytuacji w SSE na podstawie sprawozdań przesyłanych przez organy udzielające pomocy.

10.3. Zgodnie z art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 21 lipca 2000 r. - Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. Nr 73, poz. 852, z późn. zm. - zwanej dalej Prawem telekomunikacyjnym) Prezes Urzędu Regulacji Telekomunikacji i Poczty (zwany dalej "Prezesem URTiP") ustala, w drodze decyzji, iż na obszarze wskazanym w decyzji operator publiczny jest operatorem o znaczącej pozycji w zakresie świadczenia określonej usługi

telekomunikacyjnej. Ustalenie to dokonywane jest w porozumieniu z Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który wyraża swoje stanowisko w trybie określonym w art. 106 k.p.a. Realizując uprawnienia wynikające dla Prezesa UOKiK z ustawy z 21 lipca 2000 r. Prawo telekomunikacyjne, Prezes Urzędu wydał postanowienia w następujących sprawach:

1. (z dnia 5 grudnia 2002) - na podstawie art. 106 § 5 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku - Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2000 r., Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.), w związku z art. 57 ust. 1 pkt 2 oraz art. 57 ust. 4 pkt 4 ustawy z dnia 21 lipca 2000 r. - Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. Nr 73, poz. 852 z późn. zm.), Prezes UOKiK stwierdził, iż Telekomunikacja Polska S.A. z siedzibą w Warszawie jest operatorem o znaczącej pozycji rynkowej w zakresie świadczenia usług na krajowym rynku połączeń międzyoperatorskich,
2. (z dnia 21 grudnia 2002 r. - 3 postanowienia o identycznej sentencji wobec trzech operatorów telefonii komórkowej) - na podstawie art. 106 § 5 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku - Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2000 r., Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.), w związku z art. 57 ust. 1 pkt 2 oraz art. 57 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 21 lipca 2000 r. - Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. Nr 73, poz. 852 z późn. zm.), Prezes UOKiK stwierdził, iż Polska Telefonia Cyfrowa Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, POLKOMTEL S.A. i PTK, Centertel Sp. z o.o. są (każdy z nich) operatorami o znaczącej pozycji na krajowym rynku usług telefonicznych świadczonych w ruchomych publicznych sieciach telefonicznych.

10.4. Na mocy ustawy z dnia 22 czerwca 2001 r. o organizmach genetycznie zmodyfikowanych (Dz. U. Nr 76, poz. 811) stworzona została Komisja do spraw GMO (organizmów genetycznie zmodyfikowanych), będąca organem opiniodawczo-doradczym ministra właściwego do spraw środowiska - w zakresie GMO. Komisja liczy 19 członków powoływanych przez ministra na okres 4 lat. W jej skład wchodzi m.in. przedstawiciel Prezesa UOKiK. Do zadań Komisji należą:

1. opiniowanie wniosków w sprawach wydawania zgody na zamierzone uwolnienie GMO do środowiska, zamknięte użycie GMO lub zezwoleń, oraz wydawania zezwoleń na wprowadzanie do obrotu produktów GMO, wywóz lub tranzyt produktów GMO;
2. wydawanie opinii w sprawach przedstawianych przez ministra w zakresie jego uprawnień wynikających z ustawy;
3. opiniowanie projektów aktów prawnych dotyczących GMO oraz bezpieczeństwa biologicznego;

4. opiniowanie projektów założeń polityki państwa w dziedzinie zastosowań GMO i bezpieczeństwa biologicznego.

Urząd od dawna współpracuje z Ministerstwem Środowiska m.in. w zakresie problematyki GMO. Problemami GMO Urząd zajmuje się zarówno w związku z zagadnieniami bezpieczeństwa produktu jak i właściwego oznaczania produktów zawierających GMO jako realizację zasady prawa konsumenta do informacji o nabywanym produkcie.

11. Współpraca z zagranicą, kontakty z organami wspólnotowymi, analizy rynku oraz działalność informacyjna Urzędu.

11.1. Współpraca z Zagranicą i kontakty z organami wspólnotowymi.

Zadaniem priorytetowym w dziedzinie współpracy z zagranicą w 2002 r. były prace związane z zamknięciem negocjacji akcesyjnych w obszarze „Polityka konkurencji” oraz „Ochrona konsumentów i zdrowia” przed szczytem Unii Europejskiej w Kopenhadze.

Problemy negocjacyjne w obszarze „Polityka konkurencji – pomoc publiczna” spowodowały, iż został on zamknięty jako jeden z ostatnich, w dniu 20 listopada 2002 r. Kluczowe problemy w tym obszarze skupiały się wokół następujących postulatów zgłaszanych przez stronę polską:

- 1) Utrzymania dotychczasowych zasad udzielania pomocy publicznej w specjalnych strefach ekonomicznych w odniesieniu do przedsiębiorców, którzy rozpoczęli działalność w tych strefach przed dostosowaniem zasad ich funkcjonowania do prawa wspólnotowego, tj. przed 1 stycznia 2001 r.
- 2) Stosowania wyższych niż wynikające z prawa wspólnotowego limitów pomocy publicznej dla przedsiębiorców dokonujących inwestycji, celem dostosowania się do standardów ochrony środowiska.
- 3) Udzielania pomocy restrukturyzacyjnej w sektorze hutnictwa żelaza i stali.

Wyniki negocjacji są następujące:

- 1) W kwestii **specjalnych stref ekonomicznych** ostatecznie uzgodniono:
 - a) okres przejściowy dla małych przedsiębiorców do dnia 31 grudnia 2011 r. i dla przedsiębiorców średnich do dnia 31 grudnia 2010 r.;

- b) zwiększony do 75 % kosztów inwestycji pułap pomocy publicznej dla tych dużych przedsiębiorców, którzy uzyskali zezwolenia na działalność w SSE przed 1 stycznia 2000 r. oraz do 50 % dla inwestorów, którzy uzyskali zezwolenie w 2000 r.;
 - c) wielkość pomocy dla przedsiębiorców należących do sektora motoryzacyjnego na poziomie do 30 % kosztów inwestycji;
 - d) określanie małych i średnich przedsiębiorców oraz kosztów kwalifikowanych inwestycji według definicji zgodnych z *acquis communautaire*.
- 2) W zakresie pomocy publicznej związanej z inwestycjami dostosowywanymi do standardów **ochrony środowiska**, Polska otrzymała zgodę na zwiększony pułap pomocy w zakresie analogicznym do okresów przejściowych uzgodnionych w obszarze „Środowisko”.
- 3) Uzgodniono także zasady udzielania **pomocy restrukturyzacyjnej w hutnictwie**. Pomoc publiczna udzielona hutom w okresie 1997 – 2003 będzie mogła wynieść w sumie 3.387,07 mld złotych (836 mln euro). Redukcja mocy produkcyjnych wynieść ma 1.231,000 ton, w tym 330.000 ton w okresie 1997 – 2001 i 901.000 ton do 2006 r. Towarzyszyć temu ma redukcja kosztów, w tym redukcja zatrudnienia pozwalająca na osiągnięcie wydajności pracy porównywalnej z wydajnością w hutach państw członkowskich.

Działania w ramach negocjacji koncentrowały się na współpracy z Komisją Europejską i obejmowały zarówno kontakty z jej reprezentantami, przekazywanie informacji, składanie wyjaśnień, przygotowywanie raportów, jak i wizyty przedstawicieli Komisji Europejskiej w Urzędzie, np. wizyta misji przeglądowej (*peer review*) dotycząca bezpieczeństwa produktów. Pracownicy Urzędu opracowywali liczne zestawienia i przedkładali informacje wyjaśniające wątpliwości Komisji Europejskiej w zakresie zasad udzielania i nadzorowania pomocy publicznej w Polsce. W ciągu 2002 roku odbył się szereg spotkań technicznych w Warszawie i w Brukseli służących wypracowaniu najbardziej korzystnego dla strony polskiej rozwiązania kwestii spornych.

Prace dotyczące obszarów negocjacyjnych leżących w kompetencjach Urzędu polegały zarówno na systematycznych kontaktach z Urzędem Komitetu Integracji Europejskiej, a także udziale przedstawicieli Urzędu w posiedzeniach Zespołu Przygotowawczego Komitetu Integracji Europejskiej, spotkaniach Zespołu Negocyjnego oraz Zespołu Roboczego do spraw Traktatu Akcesyjnego.

W związku z koniecznością tłumaczenia *acquis communautaire* na język polski, ich publicznym udostępnianiem oraz stopniowym przekazywaniem do instytucji wspólnotowych, UOKiK wykonał prace tłumaczeniowe zgodnie z opracowanym przez Komitet Integracji Europejskiej „Harmonogramem tłumaczeń na rok 2002”; systematycznie do tłumaczenia na język angielski przekazywane były również akty prawa polskiego.

W 2002 r. po raz pierwszy przedstawiciel Urzędu wziął udział w Europejskim Dniu Konkurencji zorganizowanym przez Duński Urząd Konkurencji w dniu 17 września 2002 r. Dyskusje toczyły się na następujące tematy: Konkurencja, konsumenci i globalizacja, Konkurencja i konsumenci w UE i w innych regionach. Europejskie Dni Konkurencji organizowane są przez organ antymonopolowy kraju, który w danym półroczu pełni Prezydencję, we współpracy z Komisją Europejską.

W kontekście integracji europejskiej, Urząd, przy wykorzystaniu środków Phare, zorganizował szereg szkoleń dla pracowników Urzędu, Inspekcji Handlowej oraz innych podmiotów. W ramach realizacji umów twinningowych z organami antymonopolowymi Szwecji, Francji oraz Finlandii zorganizowano szereg wizyt studyjnych oraz seminariów z udziałem zagranicznych ekspertów zarówno z zakresu ochrony konkurencji, konsumentów oraz pomocy publicznej.

Przedstawiciele Urzędu uczestniczyli w konferencjach międzynarodowych organizowanych przez krajowe organy ochrony konkurencji krajów członkowskich UE, np.:. Konferencja Ateńska w kwietniu 2002 r na temat nowych rozwiązań i priorytetów wspólnotowego prawa i polityki konkurencji, konferencja z okazji 10 rocznicy utworzenia Szwedzkiego Urzędu ds. Konkurencji na temat „Za i przeciw kontroli koncentracji” - wrzesień 2002 r.

Urząd brał udział w pracach dwóch grup roboczych International Competition Network – ICN (Międzynarodowa Sieć Konkurencji): Grupy Roboczej do spraw Kontroli Koncentracji oraz Grupy Roboczej do spraw Promowania Prawa i Polityki Konkurencji. Druga z wymienionych grup roboczych opracowała „Raport na temat promowania polityki konkurencji” omawiający cele i metody promowania polityki konkurencji oraz prezentujący sposoby realizacji tych celów przez wybrane państwa członkowskie ICN. Raport został przedstawiony na Pierwszej Konferencji ICN w Neapolu 28 i 29 września 2002 r.

Zgodnie z propozycją Grupy Roboczej ds. Kontroli Koncentracji na stronie internetowej UOKiK założona została specjalna podstrona prezentująca wszelkie informacje z zakresu kontroli koncentracji prowadzonej przez Urząd. Na podstronie znajduje się również łącze do strony internetowej ICN.

Urząd brał ponadto aktywny udział w posiedzeniach i pracach dwóch komitetów OECD: Komitetu Prawa i Polityki Konkurencji i Komitetu Polityki Konsumenckiej. W kwietniu 2002 r. przedstawiciele Urzędu uczestniczyli w Paryżu w sesji kończącej Przegląd Reformy Regulacji Polski oraz w ostatniej sesji redakcyjnej dotyczącej raportu zbiorczego z Reformy Regulacji – „Polska: Od transformacji po nowe wyzwania w sferze regulacji”.

W ramach członkostwa Urzędu w organizacji zrzeszającej rządowe organy ochrony konsumentów - Międzynarodowa Sieć Nadzoru Marketingu (IMSN) pracownicy brali udział m.in. w akcji światowego dnia przeszukiwania internetu w zakresie produktów medycznych i paramedycznych.

11.2. Analizy rynku i działalność informacyjna UOKiK

1. Urząd Przygotował opracowania w formie CD-Rom dokument pt. „Decyzje polskiego organu antymonopolowego w sprawach dotyczących sektora telekomunikacji 1991-2002”. Wykonane zadanie polegało na zgromadzeniu wszystkich decyzji, które organ antymonopolowy wydał w sprawach dotyczących telekomunikacji w latach 1991-2002. Decyzje pozyskano z Archiwum, delegatur, DPR oraz DPI. Do każdej decyzji sporządzono streszczenie według wcześniej opracowanego standardowego wzoru. Dodatkowo opracowano statystykę pozyskanych decyzji oraz pogrupowano je pod względem daty oraz miejsca wydania. Opracowanie zostało „wydane” w formie elektronicznej na CD-Rom oraz dostarczone członkom Zarządu a także wszystkim departamentom oraz delegaturom.

2. W Urzędzie prowadzone jest postępowanie wyjaśniające w sprawie badania stanu konkurencji na rynku telefonii komórkowej. Jego wynikiem ma być raport analizujący stan konkurencji na rynku telefonii komórkowej, m.in. istniejące i mogące zaistnieć w bliskiej przyszłości problemy z przestrzeganiem zasad konkurencji na tym rynku. Głównym narzędziem badawczym jest ankieta pocztowa. Został stworzony kwestionariusz badawczy składający się z dwóch części: części dotyczącej funkcjonowania przedsiębiorstwa oraz jego udziału rynkowego oraz części dotyczącej problemów z konkurencją oraz rozwojem rynku. Kwestionariusze zostały dostarczone do wszystkich operatorów działających na rynku. W związku z tym, że nie wszystkie dane, o które prosił UOKiK zostały zamieszczone w nadesłanych kwestionariuszach obecnie rozesłano kwestionariusze uzupełniające. Dane już pozyskane są w chwili obecnej poddawane analizie.

3. W trakcie realizacji jest zadanie polegające na badaniu stanu konkurencji na rynku telefonii stacjonarnej. Jego wynikiem ma być raport analizujący stan konkurencji na rynku telefonii

stacjonarnej, m.in. istniejące i mogące zaistnieć w bliskiej przyszłości problemy z przestrzeganiem zasad konkurencji na tym rynku. Głównym narzędziem badawczym jest ankieta pocztowa. Został stworzony kwestionariusz badawczy składający się z dwóch części: części dotyczącej funkcjonowania przedsiębiorstwa oraz jego udziału rynkowego oraz części dotyczącej problemów z konkurencją oraz rozwojem rynku. Kwestionariusze zostały dostarczone do wszystkich operatorów działających na rynku. W chwili obecnej następuje zwrot wypełnionych kwestionariuszy.

4. Urząd sporządził Raport pt. „Polski sektor telekomunikacyjny w świetle działań organu antymonopolowego” Na podstawie zebranych i opracowanych decyzji sporządzono raport dotyczący dotychczasowych nieprawidłowości występujących w różnych sektorach rynku telekomunikacyjnego, które były przedmiotem prowadzonych przez Urząd postępowań w latach 1991-2002. Opracowanie zawiera opis problemów uporządkowanych według sporządzonej na jego potrzeby systematyki z przykładami postępowań, a także wnioski i próbę prognozy zmian problematyki ewentualnych postępowań w najbliższej przyszłości. Opracowanie zostało przetłumaczone na język angielski i w wersji dwujęzycznej wydane drukiem w postaci broszury.

5. W trakcie realizacji jest zadanie polegające na badaniu dotyczącym przestrzegania praw konsumenta w sektorze usług telekomunikacyjnych Badanie to jest realizowane wspólnie ze Stowarzyszeniem Konsumentów Polskich. W chwili obecnej finalizowane jest badanie podmiotów zajmujących się ochroną praw konsumenta pod kątem rodzaju i liczby skarg związanych z nieprawidłowościami w świadczeniu usług telekomunikacyjnych.

6. W Urzędzie prowadzone jest postępowanie wyjaśniające w sprawie badania stanu konkurencji na rynku materiałów opatrunkowych. Postępowanie zostało wszczęte, ponieważ z informacji posiadanych przez Urząd wynika, iż na krajowym rynku materiałów opatrunkowych działa silny podmiot posiadający pozycję dominującą w odniesieniu do niektórych segmentów rynku. Celem badania jest głównie analiza stanu konkurencji na tym rynku oraz ustalenie pozycji rynkowej tego podmiotu. Badaniem objęto 9 producentów oraz 21 podmiotów prowadzących sprzedaż hurtową. Dodatkowo wysłano ankiety do 8 odbiorców instytucjonalnych (3 szpitale, 1 Hospicjum, prywatna lecznica i 3 zakłady opieki zdrowotnej) oraz 21 aptek. Obecnie następuje zwrot wypełnionych ankiet oraz sporządzanie opracowania.

7. Przeprowadzono postępowanie wyjaśniające w sprawie badania stanu konkurencji na rynku paliw płynnych. Postępowanie zostało wszczęte w związku z planowanymi zmianami własnościowymi na rynku paliw płynnych. W ramach postępowania UOKiK zebrał i przeanalizował informacje i dane dotyczące sektora oraz przeprowadził ankietę wśród

działających na polskim rynku zagranicznych koncernów paliwowych dotyczącą poziomu konkurencji i zmian własnościowych w sektorze. Rezultatem opisanych prac jest opracowanie raportu pt.: „Proces zmian własnościowych na rynku paliw płynnych – analiza wariantowa”

8. Sporządzono opracowanie dotyczące sektora chemicznego ze szczególnym uwzględnieniem podsektora nawozów sztucznych. Raport sporządzony dla potrzeb własnych Urzędu. Składa się z dwóch części:

a) Sektor chemiczny na świecie obejmujący takie zagadnienia jak: tendencje w światowym przemyśle chemicznym, rynek nawozów na świecie, produkcja nawozów azotowych oraz handel nawozami na świecie.

b) Sektor przemysłu chemicznego w Polsce zawierający m.in. informacje dotyczące struktury podmiotowej sektora, produkcji i sprzedaży nawozów w Polsce, nakładów inwestycyjnych w sektorze, podstawowych problemów rozwoju sektora.

Na początku roku 2002 utworzono w Urzędzie Departament Współpracy z Zagranicą i Komunikacji Społecznej. Departament ten realizuje program działań informacyjnych zgodny z polityką informacyjną Rządu tj. *Programem Polityki Konsumenckiej na lata 2002-2003* oraz *Programem Polityki Konkurencji*. Wspomniane programy zakładają ścisłą współpracę w zakresie działań informacyjnych i edukacyjnych na rzecz ochrony praw konsumenta pomiędzy UOKiK, powiatowymi i miejskimi rzecznikami praw konsumentów oraz konsumenckimi organizacjami pozarządowymi. Harmonogram działań zakłada także ścisłą współpracę w zakresie kształtowania kultury konkurencji pomiędzy UOKiK i innymi organami administracji państwowej i organizacjami biznesowymi.

Wszystkie działania UOKiK w zakresie polityki informacyjnej miały na celu wzmocnienie pozycji Urzędu jako koordynatora przygotowań polskiego biznesu i konsumentów do funkcjonowania na Jednolitym Rynku Europejskim, a w perspektywie długofalowej pozycjonowanie Urzędu jako instytucji, która po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej realizować będzie politykę europejską w zakresie ochrony konkurencji i konsumentów.

Odbiorcami działań UOKiK na poziomie krajowym były następujące grupy:

- **Organizacje konsumenckie** - współpraca rządu z tymi organizacjami opiera się na zasadzie partnerstwa. Program zakładał wsparcie merytoryczne i finansowe dla organizacji konsumenckich w podejmowanych przez nie przedsięwzięciach informacyjno-edukacyjno-promocyjnych dotyczących ochrony praw konsumentów.

- **Powiatowi i miejscy rzecznicy praw konsumentów** - współpraca ta dotyczyła przede wszystkim dystrybucji i przepływu informacji, działań szkoleniowo-edukacyjnych.
- **Ośrodki edukacyjne** - współpraca ta obejmowała przede wszystkim wymianę i rozpowszechnianie wiedzy, informacji oraz kształtowanie europejskich trendów w zakresie ochrony konkurencji, a przede wszystkim praw konsumentów.
- **Media ogólnopolskie i regionalne** (pośrednio – konsumenci) - szczególną rolę w tym procesie odrywały media elektroniczne, przede wszystkim telewizja. W kontekście działań informacyjnych na rzecz integracji z Unią Europejską ważne było wykorzystanie możliwości dla prezentowania tematów konsumenckich i ochrony konkurencji w programach o tematyce europejskiej (telewizja i radio publiczne).

Odbiorcami na poziomie międzynarodowym byli:

- Administracja państwowa (odpowiednik UOKiK w danym kraju), w szczególności krajów UE oraz krajów kandydujących;
- Komisja UE;
- Organizacje międzynarodowe;
- Konsumenckie organizacje międzynarodowe;
- Media (w tym korespondenci mediów zagranicznych w Polsce).

Jako uczestników programu należy również wymienić Delegatury UOKiK i Inspekcję Handlową.

UOKiK przeprowadził w 2002 r. szereg kampanii informacyjnych i konferencji prasowych, w tym:

15 marca 2002 – Konferencja związana ze Światowym Dniem Konsumenta - "Standardy prawne Unii Europejskiej - bezpieczeństwo konsumenta"

Konferencja poświęcona była kwestiom bezpieczeństwa konsumentów w kontekście dostosowania prawa polskiego do standardów unijnych zorganizowana wspólnie z Kancelarią Prezesa Rady Ministrów. Honorowy patronat konferencji objął Pan Leszek Miller Premier

RP. W ramach konferencji promowano dokument „Rządowa Polityka Konsumencka” na lata 2002 – 2003.

4-5 maja 2002 – Dzień Konsumenta na antenie 2 Programu TVP.

W ramach programu „Smak Europy”, prezenterzy TVP2 prowadzili rozmowę z pracownikami UOKiK, pozarządowymi organizacjami konsumenckimi i miejskimi rzecznikami konsumentów na temat praw konsumentów w Polsce i innych krajach europejskich. Dodatkowo porady były udzielane telefonicznie podczas dyżuru redakcyjnego.

23 – 24 maja 2002 – konferencja „Świadomość konsumencka i ochrona konsumentów – doświadczenia francuskie i fińskie a polskie perspektywy”

Celem konferencji były prawa konsumentów, zmiany legislacyjne oraz rozwój świadomości konsumenckiej w Polsce. W trakcie spotkania zastanawiano się nad propozycjami podwyższenia poziomu edukacji i informacji konsumenckich opartymi na doświadczeniach krajów członkowskich Unii Europejskiej oraz na założeniach, regulacjach, dyrektywach i rekomendacjach UE.

maj/czerwiec 2002 – kampania informacyjna poświęcona bezpieczeństwu najmłodszych

Z okazji Dnia Dziecka Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów prowadził kampanię informacyjną pod hasłem: „Po czym poznać bezpieczną zabawkę”.

czerwiec/wrzesień 2002 – kampania informacyjna „Polski konsument na wakacjach – jak zapewnić sobie bezpieczny wypoczynek”

Kampania prowadzona we współpracy z Ministerstwem Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej i Polską Izbą Turystyki, której celem było ostrzeżenie i wyczulenie jak największej liczby potencjalnych klientów biur podróży przed nieuczciwością i zaniżonym poziomem usług oferowanych przez organizatorów i pośredników turystycznych.

30 sierpnia 2002 - konferencja prasowa „Witaj szkoło”

Zaprezentowano wyniki kontroli prowadzonych przez Inspekcję Handlową na terenie szkół i uczelni: stołówki, bufety i sklepiki zbadano pod kątem przestrzegania praw konsumentów, jakości oferowanych wyrobów, przestrzegania zasad higieny itp. Innymi tematami konferencji były jakość i bezpieczeństwo mebli szkolnych, przyrządów i sprzętów sportowych oraz wyposażenia sal komputerowych.

17 września 2002 - Europejski Dzień Konkurencji - konferencja prasowa

W związku z Europejskim Dniem Konkurencji zorganizowano spotkanie prasowe w całości poświęcone kształtowaniu polityki konkurencji w Polsce i Unii Europejskiej. Do dyskusji zaproszeni zostali: Ambasador Królestwa Danii Laurids Mikaelsen, Ambasador Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Polsce Bruno Dethomas oraz profesorowie Uniwersytetu Warszawskiego, członkowie Rady ds. Konkurencji, działającej przy UOKiK - Tadeusz Skoczny i Eugeniusz Piontek.

19 września 2002 - nowa ustawa o kredycie konsumenckim – konferencja prasowa

Początek obowiązywania ustawy o kredycie konsumenckim, zgodnie z którą banki oraz inne instytucje finansowe muszą informować klientów o wszystkich kosztach udzielenia kredytu oraz możliwości odstąpienia od umowy. Z tej okazji zorganizowano konferencję prasową, w której udział wzięli: Pani Elżbieta Ostrowska Wiceprezes UOKiK, Prezes Związku Banków Polskich Pan Andrzej Topiński oraz Arbiter Bankowy – Pani Katarzyna Marczyńska.

5 listopada 2002 – kampania informacyjna połączona z konferencją prasową nt. nowelizacji ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji,

Ustawa poszerzyła możliwości przeciwdziałania czynom naruszającym zasady uczciwej konkurencji poprzez wzmocnienie ochrony interesów konsumentów przed działaniami wprowadzającymi ich w błąd, a także wyrównuje szanse drobnych i średnich przedsiębiorców w walce rynkowej z silniejszymi ekonomicznie konkurentami.

20 listopada 2002 - inauguracja V edycji Programu Odpowiedzialnej Sprzedaży (POS)

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów został partnerem Programu Odpowiedzialnej Sprzedaży (POS), którego celem jest ograniczanie dostępu nieletnich do wyrobów tytoniowych. Podległa UOKiK Inspekcja Handlowa przeprowadza w tym zakresie liczne kontrole obejmujące zarówno sprzedaż jak i usługi adresowane do nieletnich. Dzięki zaangażowaniu UOKiK, materiały POS trafiły do ponad 350 Powiatowych i Miejskich Rzeczników Konsumentów. Działania prewencyjne podjęła również Inspekcja Handlowa.

Inspektorzy przypominali sprzedawcom o obowiązującym zakazie sprzedaży wyrobów tytoniowych nieletnim.

26 listopada 2002 – spotkanie medialne „off the rekord”

Spotkanie zorganizował Klub Dziennikarzy Europejskich Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich, którego tematem spotkania były bieżące decyzje Prezesa UOKiK oraz postęp w negocjacjach w obszarze „polityka konkurencji”.

4 grudnia 2002 – kampania informacyjna - nowelizacja ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów – możliwość występowania w ochronie zbiorowych interesów konsumentów

W efekcie wejścia w życie nowych przepisów znacznie poprawi się sytuacja konsumentów, ponieważ nowe kompetencje upoważniają organ antymonopolowy do wszczynania postępowań administracyjnych w sprawach naruszania zbiorowych interesów konsumentów. Umożliwi to skrócenie czasu rozstrzygania sporów konsumenckich.

13 grudnia 2002 – zamknięcie negocjacji akcesyjnych w obszarze „polityka konkurencji”

W 2002 roku przy współpracy dziennika Rzeczpospolita ukazało się 5 dodatków tematycznych: ABC każdego konsumenta (14-15 sierpnia 2002), Ochrona przed nieuczciwą konkurencją (28 sierpnia 2002), Kredyt konsumencki (25 września 2002) oraz dodatek poświęcony pomocy publicznej dla przedsiębiorców (część 1 - 13 listopada, część 2 - 20 listopada).

Opinia publiczna była informowana o najważniejszych decyzjach administracyjnych Prezesa UOKiK, wezwaniach do zaniechania czynów nieuczciwej konkurencji, wyrokach zapadających przed Sądem Antymonopolowym, oraz innych przejawach aktywności prokonkurencyjnej i prokonsumenckiej (m.in. w drodze publikacji Dziennika Urzędowego UOKiK – w 2002 r. wydano 5 numerów tego dokumentu).

W UOKiK stworzono „bazę współpracowników” wśród dziennikarzy, zarówno gazet centralnych, jak i lokalnych, dzięki czemu problematyką ochrony konkurencji i konsumentów zajmują się prawie wyłącznie profesjonaliści, dzięki czemu rzadko pojawiają się pomyłki i wieloznaczności w publikowanych tekstach. Pracownicy Biura Prasowego UOKiK służyli pomocą i radą zarówno dziennikarzom, jak też przedstawicielom placówek dyplomatycznych, studentom, doktorantom i uczniom oraz innym zainteresowanym sprawami z zakresu kompetencji Prezesa UOKiK.

W 2002 r. zmieniono szatę graficzną i dopracowano zawartość strony internetowej Urzędu, a także uruchomiono Intranet – wewnętrzną sieć informacyjną, na której między innymi można znaleźć codzienne informacje prasowe dotyczące ochrony konkurencji i konsumentów, wewnętrzne bazy danych departamentów oraz ogłoszenia bieżące. Prowadzono również prace przygotowawcze w celu uruchomienia infomatu przed budynkiem Urzędu. Projekt prowadzi Urząd Służby Cywilnej, jednak ze względu na skomplikowaną strukturę wewnętrzną systemu jego uruchomienie zostało przełożone na rok 2003.